

T.C.

ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ

BAĞIMLILIK VE ADLİ BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ADLİ BİLİMLER ANABİLİM DALI

**EBEVEYNLERİN ÇOCUK İSTİSMARINA YÖNELİK FARKINDALIKLARI
VE CİNSEL EĞİTİME YÖNELİK TUTUMLARININ İNCELENMESİ**

MİRAC GÜZİN ANBARPINAR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ DANIŞMANI

DR. ÖĞR. ÜYESİ TELLİ İSMAİLOVA

İstanbul - 2024

**T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ**

**BAĞIMLILIK VE ADLİ BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ADLİ BİLİMLER ANABİLİM DALI**

**EBEVEYNLERİN ÇOCUK İSTİSMARINA YÖNELİK FARKINDALIKLARI
VE CİNSEL EĞİTİME YÖNELİK TUTUMLARININ İNCELENMESİ**

Miraç Güzin ANBARPINAR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**TEZ DANIŞMANI
Dr. Öğr. Üyesi Telli İSMAİLOVA**

İstanbul – 2024

ETİK KURUL ONAYI

www.uskudar.edu.tr

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
GİRİŞİMSSEL OLMAYAN ARAŞTIRMALAR
ETİK KURULU BAŞKANLIĞI

SAYI: 61351342/NİSAN 2023-36

28/04/2023

Sayın; Dr.Öğr.Üyesi Telli İSMAİLOVA
(Miraç Güzin GÜNDOĞDU ANBARPINAR)

Üsküdar Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulunun 28/04/2023 tarihinde yapılan 04 No.lu toplantısında “Ebeveynlerin Cinsel İstismara Yönelik Farkındalıkları ve Cinsel Eğitime Yönelik Tutumlarının İncelenmesi” adlı araştırma projenizin etik açıdan uygun olduğuna karar verilmiştir.

Bilgilerinize rica ederim.

YEMİN

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “**EBEVEYNLERİN CİNSEL İSTİSMARA YÖNELİK FARKINDALIKLARI VE CİNSEL EĞİTİME YÖNELİK TUTUMLARININ İNCELENMESİ**” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ve ahlaki geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını, intihal yapmadığımı ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Tarih

Miraç Güzin ANBARPINAR

İmza

TEŞEKKÜR

Desteklerinden dolayı tez danışmanım sayın Dr. Öğr. Üyesi Telli İSMAİLOVA'ya; eğitim hayatım boyunca beni destekleyen değerli aileme; mesleki gelişimimde her daim destekçim olan sevgili eşime teşekkür ediyorum.

Miraç Güzin ANBARPINAR

ÖZET

(ANBARPINAR, Miraç Güzin, Yüksek Lisans, İstanbul, 2024)

Ebeveynlerin Cinsel İstismara Yönelik Farkındalıkları ve Cinsel Eğitime Yönelik Tutumlarının İncelenmesi

Araştırma, ebeveynlerin cinsel istismara yönelik farkındalıklarının ve cinsel eğitime yönelik tutumlarının incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini, 0-18 yaş arası çocuğu olan, basit rastlantısal örnekleme yöntemiyle seçilmiş 234 ebeveyn oluşturmaktadır. Araştırmada Ebeveynler İçin Cinsel İstismar Farkındalık Ölçeği, Cinsel Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu kullanılarak veriler toplanmıştır. Elde edilen verilerin standart sapma ve ortalama değerleri, güvenirlik katsayıları ele alınmış, verilerin analizinde t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testlerinden yararlanılmıştır.

Araştırma bulgularına göre, katılımcıların cinsel eğitime yönelik tutumlarının olumlu, cinsel istismara yönelik farkındalıklarının da yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Cinsel eğitime yönelik tutum ile cinsel istismara yönelik farkındalık düzeyleri arasında ilişki gözlenmiştir. 21-30 yaş grubu ebeveynlerin cinsel eğitime yönelik tutumlarının ve cinsel istismara yönelik farkındalıklarının diğer yaş grubundaki ebeveynlere göre daha olumlu ve yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Çocuk sayısının cinsel eğitime yönelik tutum ve cinsel istismara yönelik farkındalık düzeyi üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İstismar, Çocuk İstismarı, Cinsel İstismar, Cinsel Eğitim

ABSTRACT

(ANBARPINAR, MİRAC GÜZİN, Master, Istanbul, 2024)

Investigation of Parents' Awareness of Sexual Abuse and Their Attitudes Towards Sexual Education

The research was conducted to examine parents' awareness of sexual abuse and their attitudes towards sexual education. The sample of the research consists of 234 parents with children between the ages of 0-18, selected by simple random sampling method. As a measurement tool in research Attitude Scale Towards Sexual Education and Scale for Measuring Child Sexual Abuse Awareness for Parents were used. The standard deviation and mean values and reliability coefficients of the data obtained were discussed, and t-test and one-way analysis of variance (ANOVA) tests were used in the analysis of the data.

According to the research findings, it was determined that the participants' attitudes towards sexual education were positive and their awareness of sexual abuse was at a high level. A relationship was observed between attitudes towards sexual education and awareness levels towards sexual abuse. It has been determined that the attitudes of parents in the 21-30 age group towards sexual education and their awareness of sexual abuse are more positive and at a higher level than parents in other age groups. It was concluded that the number of children has an impact on the attitude towards sexual education and the level of awareness towards sexual abuse.

Keywords: Abuse, Child Abuse, Child Sexual Abuse, Sexual Education

İÇİNDEKİLER

ETİK KURUL ONAYI	iii
YEMİN	iv
TEŞEKKÜR.....	v
ÖZET	vi
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER.....	viii
TABLolar LİSTESİ.....	xi
KISALTMALAR LİSTESİ	xiii
1. GİRİŞ VE AMAÇ	1
2. GENEL BİLGİLER.....	5
2.1. CİNSEL İSTİSMAR	5
2.1.1. Çocuk Kavramı	5
2.1.2. İstismar Kavramı	6
2.1.3. Çocuk İstismarı Kavramı.....	6
2.1.4. Çocuk İstismarının Türleri.....	7
2.1.4.1. Fiziksel İstismar.....	7
2.1.4.2. Duygusal İstismar.....	8
2.1.4.3. İhmal.....	9
2.1.4.4. Cinsel İstismar	10
2.1.5. Çocuk Cinsel İstismarının Türleri	12
2.1.5.1. Temas İçermeyen Cinsel İstismar	12
2.1.5.2. Temas İçeren Cinsel İstismar	12

2.1.5.3. Cinsel Sömürü	13
2.1.5.4. Encest (Aile İçi Cinsel İstismar).....	14
2.1.5.5. Pedofili	14
2.1.6. Cinsel İstismar Yaygınlığı	15
2.1.7. Çocuk Cinsel İstismarında Risk Faktörleri	16
2.1.8. Çocuk Cinsel İstismarının Etkileri ve Sonuçları	17
2.1.9. Çocuk Cinsel İstismarının Tespiti/Belirtileri	20
2.1.10. Cinsel İstismarı Önleme Yolları.....	21
2.2. CİNSEL EĞİTİM	24
2.2.1. Cinsellikle İlgili Kavramlar.....	24
2.2.2. Cinsel Eğitim.....	25
2.2.3. Cinsel Eğitimin Amaçları ve Yararları.....	28
2.2.4. Türkiye’de ve Dünyada Cinsel Eğitim.....	29
3. YÖNTEM.....	32
3.1. ARAŞTIRMA MODELİ.....	32
3.2. ARAŞTIRMA EVRENİ VE ÖRNEKLEM	32
3.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI	33
3.3.1 Kişisel Bilgi Formu	33
3.3.2 Ebeveynler İçin Cinsel İstismar Farkındalık Ölçeği	33
3.3.3 Cinsel Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği.....	33
3.4. VERİ TOPLAMA SÜRECİ	34
3.5. VERİLERİN ANALİZİ	34
4. BULGULAR.....	38

4.1. CİNSEL EĞİTİME YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ İLE YAPILAN ANALİZLER.....	39
4.1.1. Cinsel Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği Alt Boyutlarının Ortalama Puanları	41
4.1.2. Cinsel Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği ile Bağımsız Değişkenlerin Karşılaştırılması	41
4.2. EBEVEYNLER İÇİN CİNSEL İSTİSMAR FARKINDALIK ÖLÇEĞİ İLE YAPILAN ANALİZLER.....	50
4.2.1. Ebeveynler İçin Cinsel İstismar Farkındalık Ölçeği Alt Boyutlarının Ortalama Değerleri.....	52
4.2.2. Ebeveynler İçin Cinsel İstismar Farkındalık Ölçeği ile Bağımsız Değişkenlerin Karşılaştırılması.....	52
5. TARTIŞMA	61
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	68
7. KAYNAKLAR	70
8. EKLER.....	78
9. ÖZGEÇMİŞ.....	72

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 3.1. Cinsel Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği (CETÖ) ve Ebeveynler İçin Cinsel İstismar Farkındalık Ölçeği için Çarpıklık ve Basıklık Katsayı Değerleri	35
Tablo 3.2 Cinsel Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği ve Ebeveynler için Cinsel İstismar Farkındalık Ölçeği İç Tutarlık Güvenirlik Katsayıları.....	35
Tablo 3.3 Cinsel Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği ile Ebeveynler İçin Cinsel İstismar Farkındalık Ölçeği ile Alt Boyutları Arasında Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları..	36
Tablo 4.1 Örnekleme Ait Demografik Bilgiler	38
Tablo 4.2 Cinsel Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği Maddelerinin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	40
Tablo 4.3. Cinsel Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği Alt Boyutlarının Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	41
Tablo 4.4 Cinsel Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Katılımcıların Cinsiyet Değişkenine İlişkin t-Testi Sonuçları	42
Tablo 4.5 Cinsel Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Katılımcıların Yaş Değişkenine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....	43
Tablo 4.6 Cinsel Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Katılımcıların Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	44
Tablo 4.7 Cinsel Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Katılımcıların Medeni Durum Değişkenine İlişkin t-Testi Sonuçları	45
Tablo 4.8 Cinsel Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Katılımcıların Çalışma Durumu Değişkenine İlişkin t-Testi Sonuçları	46
Tablo 4.9 Cinsel Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Katılımcıların Çocuk Sayısı Değişkenine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları....	47
Tablo 4.10 Cinsel Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Katılımcıların Cinsel İstismara Yönelik Bilgi Durumu Değişkenine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	48
Tablo 4.11 Cinsel Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Katılımcıların Cinsel İstismara Yönelik Bilginin Kaynağı Değişkenine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....	49

Tablo 4.12 Ebeveynler İçin Cinsel İstismar Farkındalık Ölçeği Maddelerinin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	51
Tablo 4.13 Ebeveynler İçin Cinsel İstismar Farkındalık Ölçeği Alt Boyutlarının Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	52
Tablo 4.14 Ebeveynler İçin Cinsel İstismar Farkındalık Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Katılımcıların Cinsiyet Değişkenine İlişkin t-Testi Sonuçları.....	53
Tablo 4.15 Ebeveynler İçin Cinsel İstismar Farkındalık Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Katılımcıların Yaş Değişkenine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	54
Tablo 4.16 Ebeveynler İçin Cinsel İstismar Farkındalık Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Katılımcıların Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	55
Tablo 4.17 Ebeveynler İçin Cinsel İstismar Farkındalık Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Katılımcıların Medeni Durum Değişkenine İlişkin t-Testi Sonuçları.....	56
Tablo 4.18 Ebeveynler İçin Cinsel İstismar Farkındalık Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Katılımcıların Çalışma Durumu Değişkenine İlişkin t-Testi Sonuçları.....	57
Tablo 4.19 Ebeveynler İçin Cinsel İstismar Farkındalık Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Katılımcıların Çocuk Sayısı Değişkenine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	58
Tablo 4.20 Ebeveynler İçin Cinsel İstismar Farkındalık Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Katılımcıların Cinsel İstismara Yönelik Bilgi Durumu Değişkenine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	59
Tablo 4.21 Ebeveynler İçin Cinsel İstismar Farkındalık Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Katılımcıların Cinsel İstismara Yönelik Bilginin Kaynağı Değişkenine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	60

KISALTMALAR LİSTESİ

CETÖ: Cinsel Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği

WHO: World Health Organization

TCK: Türk Ceza Kanunu

TDK: Türk Dil Kurumu

1. GİRİŞ ve AMAÇ

Çocuğun cinsel istismarı, çocuğun erişkin bir birey ya da kendisinde yaşça büyük bir çocuk tarafından cinsel doyum sağlamak amacıyla anlamını bilmediği, rıza göstermeyeceği, gelişimsel olarak hazır olmadığı, toplumun değer yargılarına ve yasalara uygun olmayan cinsel eylemlere maruz bırakılmasıdır. Çocuğa yönelik cinsel istismar temas içeren; genital-genital, oral-genital, genital-rektal, el-genital, el-rektal, el-göğüs biçiminde olabileceği gibi temas içermeyen; organını gösterme, pornografik içerik izletme, cinsel organlarını teşhir etmeye zorlama biçiminde de olabilir (Şahin ve Taşar, 2012).

Çocuğun cinsel istismarı, dünyanın her yerinde bir problem olarak kabul edilmekte ve yaşanmaktadır. Araştırmalara göre her yıl 1.6 milyon çocuk istismar ya da ihmale maruz kalmakta, 1000'den fazla çocuk bu nedenlerle ölmektedir. İstismar çocuk üzerinde utanç, suçluluk gibi etkiler bırakmakta ve bu durum istismar yaşantısının genellikle gizli kalmasına neden olmaktadır. Gizli kaldığı için gerçek verilere ulaşmak mümkün görülmemektedir (Alpaslan, 2014).

Çocuk istismarını önlemek ve çocukları istismardan korumak için en etkili yol cinsel eğitimidir. Çocuğun yaşı ve gelişimine uygun cinsel bilgiyi alması, özel bölgelerini öğrenmesi, iyi-kötü dokunmayı fark edebilmesi, istemediği sürece bedenine kimsenin dokunamayacağını bilmesi ve olası bir istismar durumunda yaşadıklarını güvendiği bir yetişkinle paylaşması bu eğitimin kapsamındadır (Aktepe, 2009).

Cinsel eğitim, dünyanın her yerinde yaşayan insanlar için ve onların sağlıkları için bir ihtiyaçtır. Kapsamlı bir cinsel eğitim ile, cinsel yolla bulaşan hastalıkların yayılma ve tekrarlanma oranları azalır, cinsel ilişkiye girme yaşını ve istismarı azalır, erken yaştaki hamilelik ve kürtaj oranlarını azalır (Eliküçük ve Sönmez, 2011)

Cinsellik doğumdan itibaren bireyin hayatında bulunan bir gerçekliktir. Cinsellikle ilgili ilk mesajlar çocuğun aile ve yakın çevresi tarafından verilir. Ebeveynler bu konudaki ilk ve en önemli eğitici konumundadır. Çocukların cinselliğe bakış açısı, cinselliğe yönelik tutumu ve değer yargıları ebeveynleri sayesinde oluşmaktadır. Ebeveynlerin çocuklarını giydirme, vücut temizliğini yapma, vücut bölümlerinin isimlerini öğretme gibi erken dönem davranışları cinsellikle ilgili

verdikleri ya da verebilecekleri eğitimin temelini oluşturmaktadır. Bu bilgilerle ebeveynler değer yargılarını da aktarmaktadır (Eroğlu ve Gölbaş, 2005).

Çocuğun cinsel gelişimi ile ilgili alacağı bilgiler, çocuğun konuyla ilgilenmesini sağlamak ve çevresinden gelen bilgilerin doğruluğunu teyit etmek ebeveynlerin sorumluluğudur. Tüm bu bilgilere rağmen ülkemizde cinsel eğitim konusu yeterli değeri görememektedir. Ebeveynler çocukları ile cinsellik hakkında nasıl konuşacağını bilememekte, sordukları sorulara ve merak ettiklerine nasıl cevap verecekleri ile ilgili rahatsızlık ve kaygı duymakta ve çocukların cinsel içerikli oyunları ile ilgili olumsuz düşüncelere sahip olabilmektedirler. Fakat tüm bu etmenler çocuğun sağlıklı cinsel gelişiminin birer parçasıdır (Ceylan ve Çetin, 2015).

Çocuğa yönelik cinsel istismar, sosyal, hukuki ve psikolojik bir sorundur ve her yaştaki çocuk için travmatik bir yaşantıdır. İstismar olayından yalnızca çocuk değil, çocuğun yakın çevresi de olumsuz yönde etkilenebilmektedir. Çocuğun cinsel istismarı diğer istismar türlerine kıyasla, tespiti en zor olan, kısa ve uzun vadede büyük olumsuz etkileri olan önemli bir halk sağlığı sorunudur (Karakartal, 2020).

Yapılan çalışmalar, yaş ve gelişimine uygun biçimde cinsel eğitim alan çocukların cinsel eğitim sayesinde kendi bedenine ve karşı cinsin bedenine saygı duymayı öğrendiğini ve cinsellikle ilgili bilgi sahibi olduğunda yanlış bilgiyi ayırt edebildiklerini göstermektedir. Ayrıca cinsellikle ilgili problemlerin çocukların cinsel eğitim noktasında eksikliklerinden kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Çocuğa yönelik cinsel istismarın önlenmesi için önleyici cinsel eğitim programları önemli görülmektedir (Karakartal, 2020).

Çocukların cinsel eğitimi geçmişten günümüze ne yazık ki ihmal edilmektedir. Çocukların cinsel istismara yönelik bilgilendirilmesi, korunma yollarının öğretilmesi en başta ebeveynlerinin sorumluluğudur. Ebeveynlerin çocuklarına vereceği cinsel eğitim hem bireysel hem de toplumsal düzeyde önemli görülmektedir. Alan yazın, ebeveynlerin konu hakkındaki bilgi düzeylerinin düşük olduğunu ortaya koymaktadır (Kurtça, 2022).

Çocukların sağlıklı bir cinsel kimlik geliştirmek, bedenlerini doğru şekilde tanımak, cinsellik konusunda doğru bilgiyi yanlıştan ayırt edebilmeleri ve istemedikleri, uygunsuz her türlü yaklaşımdan korunabilmeleri için ebeveynlerinden alacakları güvenilir ve doğru bilgiye ihtiyaçları vardır. Cinsel istismarın önlenmesinde cinsel

eğitimin rolü büyüktür. Ebeveynlerin cinsel eğitim verebilmeleri için konu hakkında bilgi sahibi olmaları ve cinsel eğitim vermeye yönelik tutumlarının da olumlu olması gerekmektedir.

Bu çalışmanın amacı, 0-18 yaş arası çocuğu olan ebeveynlerin cinsel istismara yönelik farkındalık düzeylerinin ve cinsel eğitime yönelik tutumlarının belirlenmesidir. Yapılan çalışmanın ebeveynlere yönelik yapılacak eğitim çalışmalarına kaynak oluşturması beklenmektedir.

Buna amaca göre araştırmanın temel problem cümlesi şu şekilde belirlenmiştir: “0-18 yaş arası çocuğu olan ebeveynlerin, cinsel istismara yönelik farkındalık düzeyleri ve cinsel eğitime yönelik tutumları nedir?”

Bu problem doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır:

1. Ebeveynlerin cinsel istismara yönelik farkındalık düzeyleri ne durumdadır?
2. Ebeveynlerin cinsel eğitime yönelik tutumları nasıldır?
3. Ebeveynlerin cinsel istismara yönelik farkındalık düzeyleri ile cinsel eğitime yönelik tutumları arasında ilişki var mıdır?
4. Ebeveynlerin cinsel istismara yönelik farkındalık düzeyleri ve cinsel eğitime yönelik tutumları yaşlarına göre farklılaşmakta mıdır?
5. Ebeveynlerin cinsel istismara yönelik farkındalık düzeyleri ve cinsel eğitime yönelik tutumları cinsiyetlerine göre farklılaşmakta mıdır?
6. Ebeveynlerin cinsel istismara yönelik farkındalık düzeyleri ve cinsel eğitime yönelik tutumları medeni durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?
7. Ebeveynlerin cinsel istismara yönelik farkındalık düzeyleri ve cinsel eğitime yönelik tutumları eğitim durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?
8. Ebeveynlerin cinsel istismara yönelik farkındalık düzeyleri ve cinsel eğitime yönelik tutumları çalışma durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?
9. Ebeveynlerin cinsel istismara yönelik farkındalık düzeyleri ve cinsel eğitime yönelik tutumları çocuk sayısına göre farklılaşmakta mıdır?
10. Ebeveynlerin cinsel istismara yönelik farkındalık düzeyleri ve cinsel eğitime yönelik tutumları cinsel istismara yönelik bilgi durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?

11. Ebeveynlerin cinsel istismara yönelik farkındalık düzeyleri ve cinsel eğitime yönelik tutumları cinsel istismara yönelik bilgilerinin kaynağına göre farklılaşmakta mıdır?

2. GENEL BİLGİLER

2.1. CİNSEL İSTİSMAR

2.1.1. Çocuk Kavramı

Çocukluk dönemi, insanın doğumdan ölüme en masum ve özel hali olarak kabul edilir ve tarihsel süreçte çocukla ilgilenen her bir meslek dalı ve her bir bireyin tanımlamaya çalıştığı özel bir yaşam dönemidir. Çocuk kavramı tanımlanırken çocuğun masumiyeti, bilişsel yapısı, fiziksel ve cinsel gelişimi gibi pek çok konunun üzerinde durulmaktadır. Yapılan tüm tanımların ortak noktası yetişkin-çocuk ayrımının yapılmaya çalışılmasıdır (Sağlam ve Aral, 2016).

Çocukluk bir yönüyle evrensel bir yönüyle de kültürel bir kavramdır. Toplumların devamlılığını sağlamak için çocuğa ve çocuk yetiştirmeye önem göstermesi ve onları koruması gerekmektedir ve her toplumun kendine özgü çocuk yetiştirme biçimleri bulunmaktadır. Toplumlar kendi kültürel ve tarihsel değerlerine göre çocuğu ve çocukluk dönemini farklı biçimlerde dönemlere ayırır ve tanımlar. Çocuk göreceli bir kavram olsa da yapılan en yaygın tanım “yetişkin olmayanlar” şeklindedir. Bebeklikten on sekiz yaşına kadar geçirilen süreç bu dönemi ifade etmektedir (Güçlü, 2016).

Çocuk sosyal, bedensel ve ruhsal yönden erişkinliğe, olgunluğa sahip olmayan birey olarak kabul edilmektedir. Çocuk Hakları Sözleşmesi’nde çocuk, “Çocuğa uygulanabilecek olan kanuna göre daha erken yaşta reşit olma durumu hariç, on sekiz yaşına kadar her insan çocuk sayılır” şeklinde ifade edilmiştir (UNICEF, 2007).

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) çocukluk dönemini 10 yaş öncesi, 10-19 yaş arasını da ergenlik dönemi olarak tanımlamıştır. Yasalar ise 18 yaş sonrasını yetişkinlik dönemi olarak kabul etmiştir. 18 yaşa kadar her bir birey çocuktur (Erkut, Balcı ve Yıldız, 2017).

Türkiye’de çocuk hakkında hukuki ve sosyal çalışmalar 2005 yılında 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu çerçevesinde düzenlenmiştir. Çocuk bu kanuna göre; on sekiz yaşından önce ergin olsa dahi, on sekiz yaşına kadar çocuk olarak tanımlanmaktadır (Avcı ve Toran, 2012).

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu (TCK)’da çocuk kavramı, ilgili kanunun 6. maddesi 1. Fıkrasının b bendinde “Çocuk deyiminden; henüz on sekiz yaşını doldurmamış kişi anlaşılır” şeklinde tanımlanmıştır (Kartal, 2013).

Türk Dil Kurumu (TDK) çocuk kelimesini; ‘bebeklik ile erginlik arasındaki gelişme döneminde bulunan oğlan veya kız, uşak’ şeklinde tanımlamıştır (Avcı ve Toran, 2012).

Çocuk kavramı, doğum ile erginlik arasındaki dönemi yaşayan, yeterince olgunlaşmamış insan yavrusu, erişkin sayılmayan küçük varlık, durmaksızın gelişen bir varlık gibi çeşitli tanımlamalara sahiptir (Sağlam ve Aral, 2016).

Gelişim psikologları çocukluk çağını 0-18 yaş arasındaki dönem olarak kabul etmekte ve bu dönemin çocuklarda zihinsel, fiziksel, sosyal, duygusal gelişim ve dil gelişimi gibi alanlarda büyüme ve ilerleme görülen bir dönem olduğunu öne sürmektedir. 0 ile 8 yaş arasındaki dönem erken çocukluk, 8 ile 12 yaş arasındaki dönem orta çocukluk ve 12-18 yaş arasındaki dönem ise ergenlik dönemidir (Ayyıldız ve Karataş, 2020).

2.1.2. İstismar Kavramı

TDK istismar kelimesini, “işletme, yararlanma, birinin iyi niyetini kötüye kullanma, sömürme” şeklinde tanımlamıştır (Ersanlı, Yılmaz ve Özcan, 2013). İstismar; kişinin yaşam bütünlüğüne, sağlığına, gelişimine zarar veren her türlü fiziksel, cinsel ve duygusal davranıştır. Kişinin rıza göstermediği davranışlar ya da zorla yaptırılan her türlü davranış istismar kabul edilmektedir (Çamurcu ve Ekici, 2022). İstismar insanlık tarihi kadar eski bir olgudur. Toplumların tarihlerinde istismar vakaları görülmekte ve ölüme terk edilme, kölelik, insan satışı gibi farklı biçimlerde istismar vakalarının yaşandığı bilinmektedir (Kanak ve Çelik, 2018).

2.1.3. Çocuk İstismarı Kavramı

Çocuk istismarı; çocuğun hayatına, gelişimine, düşünce ve değerlerine zarar veren cinsel, fiziksel ve/veya duygusal kötü davranışları ve çocuğun yetişkin bireyin çıkarları için kullanılmasını içeren davranışlardır (Sarı, Ardahan ve Öztornacı, 2016).

DSÖ çocuk istismarını, “bir sorumluluk, güven ya da güç ilişkisi bağlamında, çocuğun sağlığı, yaşamı, gelişmesi ya da onuru açısından fiilen zararlı veya potansiyel olarak zararlı sonuçlar verebilecek her türlü fiziksel ve/veya duygusal kötü muamele, cinsel istismar, ihmal ya da ihmalkâr davranış veya ticari amaçlı, ya da diğer her türlü sömürü” şeklinde tanımlamıştır. (Asil ve Özdemir, 2020).

Çocuğun ebeveynleri ya da bakım verenleri tarafından uygulanan olumsuz davranış ve tutumlar ve bunların sonucunda çocuğun zarar görmesi de çocuk istismarı olarak tanımlanmaktadır. Çocuk istismarı literatürde oldukça fazla yer almış ve sayısız araştırmaya konu olmuş bir olgudur. Farklı toplumlarca farklı şekilde algılanmakta ve yorumlanmaktadır (Özpolat, 2023).

2.1.4. Çocuk İstismarının Türleri

2.1.4.1. Fiziksel İstismar

Fiziksel istismar, kasıtlı bir biçimde çocuğa yönelik fiziksel şiddet şeklinde tanımlanmaktadır (Yüksel ve Yüksel, 2014). Fiziksel istismar, çocuğun ebeveynleri ya da bakım verenleri tarafından sağlığını ve gelişimini olumsuz yönde etkileyecek biçimde, istemli bir biçimde fiziksel olarak yaralanması, zarar görmesi ve zarar göreceği biçimde davranışlara maruz kalmasıdır (Alisinanoğlu ve Bağcı, 2023). Çocuğun bakım sorumluluğunu üstlenen kişi veya kişiler tarafından ilgisizlik sonucu yaşadığı kazalar da fiziksel istismar kapsamındadır. Fiziksel istismar genellikle çocuğun ebeveyni tarafından fiziksel şiddete maruz kalması şeklinde görülür. Bununla birlikte çocuğun vücudunda yanıklar, çocuğun zehirlenmesi, zorla su içirilmesi, sarsılmış bebek sendromu gibi durumlar da fiziksel istismardır (Özpolat, 2023).

18 yaşını doldurmamış çocuğun/gencin bakım vereni tarafından uygulanan çimdikleme, itme, tekmeleme, boğazını sıkma, ısırma, tokatlama, kemik kırma, terk etme ve öldürme gibi eylemleri fiziksel istismardır (Terzi ve Özbay, 2013). Fiziksel istismar diğer istismar türlerine kıyasla en kolay fark edilen istismar çeşididir (Sarı, Ardahan ve Öztornacı, 2016). Fiziksel istismar uygulanma biçimine göre aletli ve aletsiz saldırı olarak ikiye ayrılmaktadır. Aletsiz saldırılar kaba kuvvet ile aletli

saldırıları ise kayış, kemer, sigara, bir ev eşyası gibi bir aletle gerçekleştirilen istismar davranışlarıdır (Paslı, 2020).

Fiziksel istismar diğer istismar türleri gibi genellikle çocuğun en yakınları tarafından uygulanmaktadır. Ebeveynlerin ya da bakım verenlerin çocuğu önemsemeyerek, bencil duygularla çocuğa yönelik şiddet davranışları, fiziksel olarak acı vermesi fiziksel istismardır. Çocuğunu fiziksel olarak istismar eden ebeveyn ya da bakım veren, çocuğun zihinsel, fiziksel ya da sosyal gelişimini önemsememektedir. Çocuğun ebeveynden ilgi, sevgi ve ona zaman ayrılmasını beklemesi genelde fiziksel istismarla sonuçlanmaktadır (Selçuk, 2022).

2.1.4.2. Duygusal İstismar

Duygusal istismar; ebeveynlerin ya da bakım verenlerin çocuğa uygun olmayan davranışlarda bulunması, uygun olmayan sözler sarf etmesi, çocuğun duygusal ihtiyaçlarını ve isteklerini önemsememesi olmak üzere çocuğun sosyal ve duygusal gelişimine zarar veren birtakım davranışları içermektedir (Alisinanoğlu ve Bağcı, 2023). Çocuğun talepleriyle, hayalleriyle, hedefleriyle, yetenekleriyle alay edilmesi, çocuğun kötülenmesi, sosyalleşmesine izin verilmemesi, çocuğun yalnız bırakılması, baskıcı ve koruyucu davranılması duygusal istismardır. Duygusal istismar tanılanması ve yasal işlem yapılması güç olan istismar türüdür (Sarı, Ardahan ve Öztornacı, 2016).

Çocuğun duygusal istismarı, azarlanması, alay edilmesi, ihtiyaç duyduğu sevgi ve ilgiden yoksun bırakılması, tehdit edilmesi gibi eylemlerdir. Duygusal istismar diğer istismar türlerine de eşlik edebilmektedir (Alisinanoğlu ve Bağcı, 2023). Duygusal istismar çocuğun küçümsenerek, cezalandırarak, eleştirerek çocuğun benliğine, yeterlilik duygusuna istemli ya da istemsiz biçimde zarar vermektir. Çocuğu diğerleriyle aşağılayıcı biçimde kıyaslamak, utandırmak, suçlamak, ayıplamak, korkutmak gibi eylemler duygusal istismara örnektir (Terzi ve Özbay, 2013).

UNICEF'in duygusal istismar ve ihmal tanımı, "çocuğun nitelik, kapasite ve arzularının sürekli kötülenmesi, sosyal ilişki ve kaynaklarla ilişkisinden sürekli yoksun bırakılması, çocuğun sürekli olarak insanüstü güçlerle, sosyal açıdan ağır zararlar verme ya da terk etme ile tehdit edilmesi, çocuktan yaşına ve gücüne uygun olmayan taleplerde

bulunulması ve çocuğun, topluma aykırı düşen çocuk bakım yöntemleri ile yetiştirilmesi” şeklindedir (Koç, Dağı, Kahveci, Başer ve Özkara, 2014).

2.1.4.3. İhmal

Çocuk, yetişkinden farklı olarak, bakım vereni tarafından güvenlik, bakım, sevgi ve beslenme gibi ihtiyaçlarının karşılanması gereken, on sekiz yaşını doldurmamış bireydir. Bakım verenin çocuğun bu ihtiyaçlarını karşılamaması ya da karşılayamaması ihmal olarak tanımlanmaktadır (Kahraman, Doğan ve Şimşek, 2020).

Ebeveynlerin bakım verme, çocukla ilgilenme konusundaki anlayışlarının farklı olması, kültürel farklılıklar çocuk ihmalini tam olarak tanımlanamamasına yol açmaktadır. İhmal genel anlamıyla, ebeveynlerin ya da bakım verenin çocuğun yiyecek, giyecek, güvenlik ve sağlık ihtiyacı gibi temel ihtiyaçlarını karşılamamasıdır (Alisinanoğlu ve Bağcı, 2023).

Çocuk ihmali ayrıca, “çocuklara bakım veren kişilerin çocuğun bedensel, zihinsel, duygusal gelişimini yeterince karşılayamaması sonucu, çocuğun gelişiminin olumsuz yönde etkilenmesi durumu” olarak tanımlanmaktadır (Çalışkan, 2019). Çocuk Hakları Sözleşmesinin 19. Maddesinde çocuk ihmalinden söz edilmiştir ve bu maddeye göre bakım verenler, çocuğa yönelik sorumluluklarını onlara zarar verecek şekilde kullanamazlar. TCK 232. maddesinde ise çocuğa kötü muamele ele alınmıştır. İhmalkâr davranış, fiziksel, duygusal, tıbbi, eğitimsel vb. şekillerde yaşanabilmektedir. (Özpolat, 2023).

Fiziksel ihmal, çocuğun beslenme ihtiyacının karşılanmaması, fiziksel olarak yetersiz bir yerde yaşaması, temizlik ihtiyacının karşılanmaması gibi durumları; duygusal ihmal çocuğa yönelik sevgi ve ilginin eksik olması, güvende olmaması; cinsel ihmal ise çocuğun cinsel gelişimine önem verilmemesi, cinsel istismar hakkında bilgi verilmemesi, konunun önemsenmemesi gibi durumları içermektedir (Kahraman, Doğan ve Şimşek, 2020).

2.1.4.4. Cinsel İstismar

Cinsel istismar; yetişkin bireyin cinsel gelişimini tamamlamış bir çocuğu cinsel istek ve hazzı için baskı veya ikna ile kullanmasıdır. Cinsel istismarda erişkin birey cinsel ihtiyaç ve istekleri için çocuğu bir araç olarak kullanmaktadır (Gökkaya, 2018). Cinsel istismar; erişkin bireyin güven, güç ve otoritesini çocuk üzerinde kullanması ile gerçekleşmektedir. Çocuğa yönelik cinsel istismar toplumlarda, kültürlerde ve dinlerde reddedilen, dünya genelinde suç sayılan eylemlerdendir (Akçe ve Doğan, 2020).

Çocuğun cinsel istismarı, birbiriyle bağlantılı fakat ayırt edilebilir iki etkileşim türünden oluşmaktadır. Birincisi çocuğa dayatılan mecburi cinsel davranış, ikincisi zorlama olsun ya da olmasın, bir çocuk ile kendisinden yaşça büyük (5 ya da daha fazla) kişi arasındaki cinsel eylemler (Browne ve Finkelhor, 1986).

Çocuğun cinsel istismarı, birbiriyle örtüşen ancak ayırt edilebilir iki etkileşim türünden oluşur: (a) bir çocuğa dayatılan zorla veya mecburi cinsel davranış ve (b) açık bir zorlama söz konusu olsun veya olmasın, bir çocuk ile çok daha yaşlı bir kişi arasındaki cinsel aktivite ("Çok daha yaşlı"nın yaygın tanımı 5 veya daha fazla yıldır).

Cinsel istismar kavramı yetişkin birey ile çocuk arasındaki cinsel eylemleri açıklamaktadır fakat iki çocuğun cinsel aktivitede bulunması durumunda yaş farkı dört ve üstü ise, yaşça küçük olan çocuk baskı veya ikna ile eylem gerçekleştiyse bu durum cinsel istismar kabul edilmektedir. Yaş farkı çocukların doğal gelişiminde oynadıkları cinsel içerikli oyunları ayırt etmek için önemlidir (Erdoğan, 2010).

5237 sayılı TCK'da "Kişilere Karşı Suçlar" kısmının "Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar" bölümündeki 103. Maddesinde çocuğa yönelik cinsel istismar suçuna yer verilmiştir. İlgili maddede cinsel istismar kavramı "Cinsel istismar deyiminden;

a) On beş yaşını tamamlamamış veya tamamlamış olmakla birlikte fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş olan çocuklara karşı gerçekleştirilen her türlü cinsel davranış,

b) Diğer çocuklara karşı sadece cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkileyen başka bir nedene dayalı olarak gerçekleştirilen cinsel davranışlar, anlaşılır." şeklinde açıklanmıştır (TCK m. 103)

DSÖ cinsel istismar kavramını "...çocuğun tam olarak kavrayamadığı, bilgilendirilmiş rıza veremeyeceği veya çocuğun gelişimsel olarak hazır olmadığı ve

rıza gösteremeyeceği veya yasaları veya sosyal tabuları ihlal eden cinsel aktiviteye dahil edilmesi...” şeklinde tanımlamıştır (WHO, 2017).

Çocuk cinsel istismarı denildiğinde akla sadece temas içeren eylemler gelmemelidir. Cinsel istismar kavramı sadece cinsel ilişkiyi değil kötü dokunma, pornografi içeren görsellere maruz bırakma, genital ya da ağız yoluyla temas gibi eylemleri de içerebilmektedir. Yapılan eylemin cinsel istismar kapsamında değerlendirilebilmesi, failin amacının haz almak olması, mağdur üzerine otorite kurması ve yaş farkına sahip olması, rıza olsun ya da olmasın cinsel eylemlerin gerçekleşmesi gibi durumlar ile mümkündür (Akçe ve Doğan, 2020).

Çocuk cinsel istismarı, diğer istismar türlerine kıyasla tespit edilmesi ve açığa çıkması en zor olan istismar türüdür. Eylemler gizlice gerçekleştirilir ve çocuk fail tarafında tehdit edilerek, korkutularak olayı açıklamamaya zorlanır. Olayın ortaya çıktığı bazı durumlarda ise aileler görmezden gelebilmekte ya da korku ile olayı gizli tutabilmektedir. Bu gibi sebeplerle çocuk cinsel istismarı çoğunlukla açığa çıkmamaktadır (Aksel ve Irmak, 2015; Ferragut, Cerezo, Ortiz-Tallo, ve Rodriguez-Fernandez, 2023).

Polat (2021), cinsel istismar konusundaki yanlış inanışlar ve bu inanışların doğrularını şu şekilde aktarmıştır:

YANLIŞ	DOĞRU
“Çocuklar cinsel istismarı hayal güçlerinin genişliği nedeniyle uydururlar.”	“Çocuklar bu konuda genellikle yalan söylemezler. İlk kural çocuğa inanmak olmalıdır.”
“Yaşanmış bir iki olay önemli değildir. Çocuklar olan biteni çabuk unuturlar.”	“Bir kez olan ya da tekrarlayan cinsel istismar çocuğun ruhsal ve fiziksel sağlığı açısından ciddi derecede zarar vericidir.”
“Şu çocuklar potansiyel kurbanlardır: Olayı provoke eden çocuklar, şirin ve cazip kız çocuklar, evden kaçan çocuklar, ihmal edilmiş çocuklar”	“Kurbanlar her sosyo-ekonomik ve her sosyo-kültürel gruptan gelen kız ve erkek çocuklar olabilir”
“Parklar, tuvaletler, ıssız sokaklar, karanlık yerler, boş inşaat sahaları tehlikeli bölgelerdir.”	“Olayın olduğu yer genellikle ev, okul, ev ile okul arasındaki yol gibi çocuğun içinde bulunduğu yakın çevresidir.”
“İstismarcılar genellikle yaşlı ve yabancı erkeklerle sokaktaki hırpani serserilerdir.”	“Olguların %80-95’inde fail 20-40 yaşları arasındaki, kurban tarafından tanınan evli ve çocuklu erkeklerdir.”

Polat, O. (2021), *Tüm Boyutlarıyla Çocuk İstismarı – 1*. Ankara: Seçkin Yayınları

2.1.5. Çocuk Cinsel İstismarının Türleri

Çocuk cinsel istismarı fiziksel temas içeren istismar ve fiziksel temas içermeyen cinsel istismar şeklinde ayrılmaktadır. Ayrıca bu sınıflandırma aile içi ve aile dışı olarak da yapılabilmektedir. Aile içi cinsel istismar ensest olarak adlandırılmaktadır (Aksel ve Irmak, 2015).

Fiziksel temas içeren cinsel istismar; cinsel dokunma, interfemoral ilişki, oral-genital temas, seksüel penetrasyon gibi eylemleri kapsamaktadır. Fiziksel temas içermeyen cinsel istismar; röntgencilik, teşhircilik, pornografik video izletme, cinsel içerikli konuşma gibi eylemlerdir (Bilgin, 2020).

2.1.5.1. Temas İçermeyen Cinsel İstismar

Röntgencilik: Failin çocuğu açıkça ya da gizli bir biçimde giyinirken, banyo yaparken ya da cinsel doyum sağlayacak bir şekilde iken izlemesi durumu röntgencilik olarak tanımlanmaktadır.

Teşhircilik: Failin genital bölgelerini çocuğa göstermesi ya da çocuğun karşısında cinsel doyum amacıyla mastürbasyon yapması teşhirciliktir.

Cinsel İçerikli Konuşma: Çocuk ile yüz yüze, telefon aracılığıyla ya da çevrimiçi ortamda cinsel içerikli konuşulmasıdır.

Çocuğa pornografik içeriklerin izlettirilmesi, çocuğun olduğu ortamda cinsel ilişki yaşanması, çocuğun cinsel organları, cinsel yönelimleri, cinsel gelişimi ile ilgili olumsuz biçimde konuşulması da cinsel istismar kapsamında değerlendirilmektedir (Soyer, 2018).

2.1.5.2. Temas İçeren Cinsel İstismar

Cinsel dokunma: Çocuğun kalça, göğüs ve cinsel organlarına failin dokunması veya çocuğu kendi cinsel organlarına dokunmaya zorlaması ile gerçekleşen istismar türüdür. Dokunmalar giysi varken veya giysi olmadan gerçekleşebilmektedir.

İnterfemoral İlişki: İstismarcının cinsel organını çocuğun bacaklarının arasına yerleştirerek kendini tatmin ettiği istismar türüdür. Fail çocuğa zarar verme kaygısı olduğunda bu yola başvurur.

Oral-Genital Temas: Çocuk ile oral yoldan birleşme sağlanan istismar türüdür. Bu tip istismar hem erkek hem kız çocuklara yönelik olabilmektedir.

Seksüel Penetrasyon: Dört farklı şekilde gerçekleşebilmektedir.

Dijital Penetrasyon: Failin parmaklarını çocuğun cinsel organına yerleştirmesidir. Cinsel amaçlı yapıldığında parmakların mağdurun ağzına yerleştirilmesi de istismar kapsamında değerlendirilmektedir.

Obje Penetrasyonu: Failin herhangi bir objeyi çocuğun cinsel organlarına veya ağzına yerleştirmesi ve bu yolla cinsel tatmin sağlamasıdır.

Genital Penetrasyon: Erkeğin cinsel organının kız çocuğun cinsel organına girmesi ile meydana gelen istismar türüdür. İstismarcının kadın olduğu durumda ise istismarcı kadın erkek çocuğun cinsel organını kendi cinsel organına yerleştirerek istismarı gerçekleştirmektedir.

Anal Penetrasyon: Fail erkeğin cinsel organını mağdur çocuğun (kız ya da erkek) anüsüne yerleştirmesidir. Genellikle erkek çocuklar anal penetrasyon mağduru olabilmektedir. (Köse, 2018).

2.1.5.3. Cinsel Sömürü

Cinsel sömürü son yıllarda çocuğa yönelik istismar tipleri arasında görülme sıklığı büyük oranda artış gösteren olgulardan olmuştur. Cinsel sömürü ile çocuk hem maddi yönden hem de cinsel boyutta kullanılarak iki boyutlu bir sömürü gerçekleştirilmektedir. Çocukların cinsel sömürüsü onur kırıcı, aşağılayıcı ve hayati tehlike barındıran sonuçlar ortaya çıkarır. Cinsel sömürü 5 tiptir.

- 1.Çocuğun fuhuş amaçlı kullanılması
- 2.Çocuk seks turizmi
- 3.Çocuk yaşta evlendirilme
- 4.Pornografi
- 5.Çocukların cinsel sömürü amacıyla kaçırılması

Cinsel sömürünün nedenlerine bakıldığında; fakirlik, savaşlar, sokakta yaşıyor olmak, ırkçılık, özellikle kız çocuklarının zengin olmak istemesi ile fuhuşa sürüklenmeleri gibi sebepler belirtilmiştir (Polat, 2021).

2.1.5.4. Ensest (Aile İçi Cinsel İstismar)

Aile içinde çocuk ve gençlere yönelik cinsel eylemler ensest olarak tanımlanmaktadır. Ensest, cinsel istismarın bir türüdür ve birbirleriyle evli olmayan aile bireyleri arasındaki sözlü, sözsüz, temas içeren ya da içermeyen her türlü cinsel eylem ensest olarak kabul edilmektedir. Ensest olguları genellikle birinci derece akrabalar (öz baba, öz anne, öz kardeş vb.) arasında yaşanmaktadır. Ayrıca üvey baba, üvey anne, üvey çocuk gibi kan bağı bulunmasa da aile üyesi sayılan kişiler arasında yaşanan cinsel eylemler de ensest kabul edilmektedir. Burada temel alınan nokta eylemlerin aile içinde yaşanmasıdır (Akçe ve Doğan, 2020).

2.1.5.5. Pedofili

Pedofili, erişkin kişinin cinsel ilgisinin çocuğa yönelik olması şeklinde tanımlanan bir bozukluktur. Pedofili bireyler çoğunlukla 13 yaş ve altında olan çocuklara yönelik cinsel ilgi duymaktadırlar. (Bekiroğlu ve Çakmak, 2018). Pedofili kelimesi köken olarak Yunancadan (paidophlia) gelmektedir ve anlamı “çocuk sevgisi”dir. Kelime manasındaki çocuk sevgisi bilindiği gibi bir çocuk sevgisi değildir. Pedofilik kişilerin cinsel yönelimleri ve duygusal yönelimleri çocuğa yöneliktir. Pedofilik kişiler cinsel tatmin amacıyla çocukları kullanmaya meyillidir. (Topçu, 2009).

Pedofili adli ya da kriminal bir kavram değildir (Erdoğan, 2010). Pedofili DSM-V (Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal El Kitabı 5. Baskı)’ te “Cinsel Saplantı Bozuklukları” başlığı altında tanımlanmıştır. DSM-V tanı kriterlerine göre pedofili tanısı için kişinin en az 6 aylık bir süre içinde ergenlik dönemi öncesi bir çocuğa ya da çocuklara yönelik cinsel yönden uyarıcı yoğun dürtü, fantezi ya da davranışlarının tekrarlayıcı biçimde ortaya çıkması, bu davranışlarının klinik açıdan belirgin bir sıkıntıya ya da ilişkisel zorlanmalara neden olması gerekmektedir (Bekiroğlu ve Çakmak, 2018). Kişinin pedofilik bozukluk tanısı alabilmesi için en az 16 yaşında

olması ve çocuk ya da çocuklarla arasında en az 5 yaş olması gerekmektedir (Aral, Say ve Usta, 2018). Pedofililer çocuklara yönelik cinsel dürtülerinden dolayı suçluluk duymamakta ve davranışlarının yanlış olduğunu düşünmemektedirler. Bu yönüyle pedofililer diğer çocuk cinsel istismarcılarından ayrılırlar. İç dünyaları çarpıktır. Dürtülerinin engellenemez ve istem dışı olduğunu düşünmektedirler. Kendilerini kurban olarak görmekte ve eylemlerinden pişmanlık duymamaktadırlar (Alay ve Polat, 2012).

2.1.6. Cinsel İstismar Yaygınlığı

Çocukluk dönemi cinsel istismarının yaygınlığına yönelik oranlar incelenen ülkeye, incelenen cinsel istismar türüne, kullanılan yöntem, verilerin kalitesine (Singh, Parsekar ve Nair, 2014), çocuğun özelliklerine, kültürüne, ailesine ve olayın bağlamına (Koç, Koçtürk ve Zencir, 2023). göre olarak değişiklik göstermektedir. DSÖ (2017) verilerine göre çocuk istismarının yaygınlığına ilişkin 2011 yılında yapılmış meta-analiz çalışması, cinsel istismar yaygınlığının kızlar arasında %20, erkekler arasında ise %8 civarında olduğunu ortaya koymaktadır. 2013 yılında yapılmış bir başka meta-analiz çalışması, kızların yaklaşık %9'unun ve erkeklerin %3'ünün zorla oral, vajinal veya anal cinsel ilişkiye teşebbüs ettiğini veya bunu tamamladığını ve %13'ünün cinsel istismar mağduru olduğunu bildirmektedir.

Cinsel istismar yaygınlığının kızlarda erkeklere göre daha yüksek olduğu bilinmektedir. Cinsiyet dışında kültürel inanç ve farklılıklar, coğrafi köken gibi değişkenler de yaygınlık tahmini açısından önemli görülmektedir. Örneğin, Asyalılar gibi kolektivist kültürlerde grubun ihtiyaçları her zaman bireyin ihtiyaçlarından daha önemli kabul edilmektedir. Grubun ihtiyaçlarını korumak adına, bir aile üyesinin istismar suçu göz ardı edilebilir. Bununla birlikte farklı kültürlerin cinselliğe bakış açısı, mağdurun yaşadığı olumsuz deneyimi paylaşması konusunda etkili olabilir (Stoltenborgh, Ijzendoorn, Euser ve Bakermans-Kranenburg, 2011).

Townsend ve Rheingold (2013) çocuk cinsel istismarının yaygınlığını gözden geçirmek için yaptıkları çalışma sonucuna göre, 10 çocuktan 1'inin 18 yaşına gelmeden cinsel istismara maruz kaldığı, 7 kızdan 1'i ve 25 erkek çocuktan 1'inin 18 yaşına gelmeden cinsel istismara maruz kaldığı bildirilmiştir. Aynı çalışmada çocukların ve 7-12'sinin cinsel istismara maruz kaldığı belirtilmiştir (Townsend ve Rheingold, 2013).

ABD’de U.S. Department of Health and Human Services tarafından yapılan çalışmaya göre kadınların %27’si, erkeklerin ise %16’sı en az bir kez istismar mağduru olmuştur. Cinsel istismar mağduru çocuklar farklı yaş, ırk, etnik köken ve sosyo-ekonomik düzeyden olabilmektedir (Çeçen, 2007). Preda ve arkadaşlarının (2009) yılında yaptıkları çalışmaya göre cinsel istismar için en yüksek yaygınlık oranı %34 ile Afrika ülkelerinde tespit edilmiştir. Amerika kıtasındaki ülkelerde yaygınlık oranı %10,1; Asya kıtasında %23,9dur (Alay ve Polat, 2012). Türkiye’deki TÜİK 2021 güvenlik birimine gelen veya getirilen çocuk istatistikleri raporu incelendiğinde 2022 yılında cinsel suç mağduru çocukların oranı %13,7 olarak bildirilmiştir (TÜİK, 2022). Adalet Bakanlığı (2020) verilerine göre, 2020 yılında cinsel istismar konusunda 17948 dava açılmıştır ve davaların %62,2’sinde failler mahkûm edilmiştir. Polat (2017), araştırmalara konu olan cinsel istismar vakalarının sadece mahkemeye yansıtılan vakalara ait olduğunu ve verilerin bilinenden fazlasının var olduğunu fakat vakaların gizli kaldığını belirtmiştir (Elihoş, Deniz ve Bilgin, 2022).

2.1.7. Çocuk Cinsel İstismarında Risk Faktörleri

Çocuk cinsel istismarına ilişkin risk faktörlerinin ortaya konması istismarı önlemede fayda sağlamaktadır. Çocuk cinsel istismarına ilişkin risk faktörleri farklı araştırmacılar tarafından farklı biçimlerde sınıflandırılmış ve açıklanmıştır.

Karakartal (2020)’e göre, bireyin aile özellikleri, büyüme deneyimleri ve yaşadığı çevre cinsel istismar için risk faktörleri olarak kabul edilmektedir. Ebeveynlerin boşanması ve başka insanlarla kurdukları birliktelikler sonucunda aile yapısının değişmesi, üvey baba, üvey çocuk ilişkilerinin ortaya çıkması, ev içi sözel şiddet, fiziksel şiddet, hasta ebeveyn de ÇCİ için birer risk faktörüdür.

Cinsel istismar vakaları incelendiğinde kız çocukların erkek çocuklara kıyasla 2-9 kat daha fazla risk altında olduğu gözlenmiştir. Çocuk sayısının fazla olması, ebeveynlerin düşük eğitim düzeyleri, küçük yaşta evlilikler, ataerkil aile yapısı, şiddet olgusunun onaylanması gibi ülkemizde de sıkça karşımıza çıkan durumlar için birer risk faktörüdür (Aydoğdu ve Özsoy, 2017).

Aile yapısı ve özellikleri çocuk cinsel istismarı için risk faktörlerini açıklamada önemli görülmektedir. Ebeveynlerin aşırı kontrolcü olması, katı tutum sergilemeleri,

çocuğa ihtiyacı olan sevgi ve ilgiyi göstermemeleri, çocuk ile güven ilişkisinin kurulmamış olması, ev içi şiddet ve tartışmalar, ailede alkol veya madde kullanımı, ebeveynlerin yaşı, eğitim durumları, ebeveynlerin istismar geçmişleri, ebeveynlerin yaşı gibi faktörler aileye yönelik risk faktörleri olarak karşımıza çıkmaktadır (Bayrak, 2021; Elihoş, Deniz ve Bilgin, 2020).

Ulmann ve Hilweg (2019)'e göre belirli çocuklar diğerlerine göre istismar açısından daha yüksek risk altındadırlar. Ebeveynleri boşanmış, ayrı kalmış çocuklar, uzun süre ebeveynsiz yaşayan çocuklar, üvey anne ya da üvey baba ile yaşayan çocuklar, ebeveynlerinin alkol ya da uyuşturucu gibi maddelerle problemi olan çocuklar, zihinsel engel ya da görme engelli çocuklar diğer çocuklara göre daha yüksek risk altındadır. Çocuk üzerinde denetimin zayıf olması ve çocuğun duygusal yoksunluk içinde olması, failin çocuğa erişimini kolaylaştırmakta ve istismara açık hale getirmektedir.

2.1.8. Çocuk Cinsel İstismarının Etkileri ve Sonuçları

Çocuğa yönelik cinsel istismar önemli küresel bir sorun ve insan hakları ihlali olarak kabul edilmektedir ve mağdur üzerinde kısa ve uzun süreli pek çok etkisi vardır. İstismarın fiziksel, cinsel, psikolojik sağlık üzerindeki etkileri de oldukça geniş kapsamlıdır ve ele alınması gerekmektedir (WHO, 2017).

Cinsel istismar mağdur çocuğu fiziksel, psikolojik, cinsel ve sosyal yönde etkilemekte ve çocuk üzerinde çok sayıda olumsuz etki bırakmaktadır. İstismar çocuğun gelişimini ve yetişkinlik yaşamını etkileyen önemli sonuçlara sahiptir. İstismar mağduru çocuk yakın ilişki kurmakta zorlanmaktadır. İstismarın etkileri çocuğun istismar gördüğü yaşı, faille ilişkisi ve istismarın süresi ile ilişkilidir. Mağdurun olayı gizlemesi, yardım almaması durumunda olayın etkisi büyür, kronikleşir ve uzun süreli sonuçlara yol açma riski artar (Ferragut, Cerezo, Ortiz-Tallo ve Rodriguez-Fernandez, 2023).

Cinsel şiddetin diğer suç türlerine kıyasla bireyin üzerinde daha önemli bir etkisi vardır ve bu etkiler uzun sürelidir. Çocuk istismarının çocukta yarattığı travma ergenliğe, yetişkinliğe kadar sürebilmektedir. Cinsel istismara maruz kalmış çocuklarda depresyon, travma sonrası stres bozukluğu, kaygı bozukluğu, düşük özgüven, kendine

zarar verme ve uygunsuz cinsel davranış gibi belirtiler ortaya çıkabilmektedir. (Choi, ve diğerleri, 2024).

Cinsel istismar çocuk üzerinde kısa ve uzun vadede olumsuz etkiler yaratmakta, bazı tıbbi ve psikiyatrik sorunlara sebep olmaktadır. Mağdur çocuğun istismarcıyı olay öncesinde tanıyor olması, failin aileden olması, cinsel istismarın tekrar tekrar yaşanması gibi durumlar olayın çocuğun psikolojik sağlığı üzerinde bozucu etki yaratmasıyla ilişkili görülmektedir. Araştırmalar çocukluk döneminde yaşanan istismarın, ileriki yaşamda ortaya çıkan intihar girişimleri ve kendine zarar verme girişimleri ile ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır (Kiye ve Pişkin, 2020).

Akçe ve Doğan (2020)'a göre, cinsel istismarın kısa dönem etkileri olayın hemen arkasından ortaya çıkan, kronikleşmeyen ve mağdurun yaşına bağlı olarak görülen akut etkilerdir. İstismar sonrasında kısa dönemde anksiyete, somatizasyon, amnezi, insomnia, uyur gezerlik ve çeşitli fobiler ortaya çıktığı görülmektedir. Bir başka araştırmada ise tssb ve depresyon tanılarının mağdur çocuklarda çok fazla görüldüğü ve kız-erkek arasında kısa dönem etkiler açısından anlamlı bir farklılık olmadığı bildirilmiştir. Bir başka çalışma kız çocukların daha fazla etkilendiğini göstermekte fakat bu oranın kızların daha fazla istismara uğramasıyla ilgili olduğunu ifade etmektedir.

Aktay (2020)' e göre cinsel istismar mağduru çocuklarda uzun dönem etkileri olarak psikolojik rahatsızlıklara yatkınlık görülmektedir. Çocukta güçsüzlük duyguları, ihanet duygusu, damgalanma konusunda travmatik etkiler ortaya çıkmaktadır. Cinsel istismara uğramış çocuklarda geleceğe yönelik olumsuz düşünceler ve düşük benlik saygısı gözlenmektedir. Mağdur erkek çocuklarda saldırgan davranışlar, kız çocuklarda ise bileklerini kesme, vücudunda sigara söndürme şeklinde kendine zarar verme davranışları görülmekte ve aşağılık duygusu ortaya çıkmaktadır. Akçe ve Doğan (2020), cinsel istismarın uzun dönem etkilerinin, kısa dönem etkilerinin kronikleşmesi sonucunda oluştuğunu bildirmiştir.

Eser ve Kılınç (2020), cinsel istismarın çocuk üzerindeki etkilerini sınıflandırarak açıklamışlardır.

Cinsellik Üzerine Etkiler: Mağdur çocuk cinsel gelişimini normal seyrinde yaşayamamaktadır. Cinsel istismara uğramış bireyler cinsel yaşamla erken yaşta tanışmakta, kız çocukları küçük yaşta gebe kalmakta ve cinsel yolla bulaşan hastalıklara

sahip olmaktadır. İstismara uğramış çocuklarda gelişimlerine uygun olmayan cinsel eylemler, açık veya örtük mastürbasyon, cinsel içerikli oyunlar oynama gibi durumlar gözlenebilmektedir. Cinsel istismar mağduru çocuklar yetişkinlikte istismarcı olabilmektedirler.

Duygusal Etkiler: Cinsel istismar çocuğun bilişsel, duygusal gelişimine zarar verebilmektedir. İstismar sonrası çocukta Post Travmatik Stres Bozukluğu ve Akut Stres Bozukluğu belirtileri görülebilmektedir. Mağdur çocuk ihanet duygusu yaşayabilmekte, güven ve bağlılık problemleri, acizlik ve çaresizlik duyguları, utanç ve suçluluk gibi duyguları yaşayabilmektedir.

Depresif Duygu Durum Üzerine Etkileri: Cinsel istismar mağduru çocuklarda yüksek oranda depresyon görülmekte ve intihar girişimlerine rastlanmaktadır.

Anksiyete Şeklinde Görülen Etkileri: Çocuk istismar sonrası anormal agresif tavır ve davranışlarda bulunma, kâbus görme, korku duyma gibi durumları yaşayabilmektedir.

Davranışsal Etkiler: İstismar sonrası kız ve erkek çocuklarında farklı davranışsal etkiler gözlenmektedir. Erkek çocuklarda agresiflik, madde kullanımı gibi dışavurumsal bozukluklar, kız çocuklarında ise anksiyete, depresyon belirtileri görülebilmektedir.

Kişilik Gelişimi Üzerine Etkiler: Cinsel istismar mağduru çocukların uzun vadede ilişki kurma, iletişimi ve sosyal ilişkileri devam ettirme becerileri sekteye uğramaktadır. Bireyin sosyal yaşantısı olumsuz etkilenmekte ve çoğunlukla yalnız kalmaktadırlar. Kişilik bozukluğu tanısı olan ve çoğul kişilik bozukluğu tanısı olan bireylerin çoğunluğunun geçmişinde cinsel istismar öyküsü gözlenmiştir. Aynı şekilde istismarcılarının genellikle istismar mağduru oldukları belirtilmektedir.

Polat (2021), cinsel istismarın sonuçlarını şu şekilde açıklamıştır:

Zedelenmiş cinsellik: Cinsel istismara uğramış çocuğun cinsel duygu ve tutumları anormal gelişim gösterebilir.

İhanet Duygusu: İstismarcı, çocuğun insanlara duyduğu güveni sarsarak, ihanet duygusu ile tanışmasına sebep olacaktır.

Acizlik: Çocuk kendi isteği ve iradesi dışında cinsel amaçlı kullanıldığı ve bu duruma engel olamadığı zaman çaresiz ve aciz hissedecektir.

Damgalanmak: Çocuk istismar yaşantısı ile gelen “utanç, kötülük, suçluluk” gibi kavramları üstlenir ve kendisiyle ilgili algıları bu yöne evrilir.

2.1.9. Çocuk Cinsel İstismarının Tespiti/Belirtileri

Çocuk cinsel istismarının tespiti çoğu zaman tesadüfen olmaktadır. Çocuğun yakınlarının anormal bir davranış fark etmesi veya çocuğun herhangi bir sebeple doktora götürülmesi ile istismar ortaya çıkmaktadır. Nadiren de mağdurun birine yaşadıklarını anlatması sonucu olay ortaya çıkmaktadır (Polat, 2021).

Cinsel istismarın tespit edilmesinde fiziksel muayene önemli görülmektedir fakat tek başına fiziksel muayene ile tanı konmamaktadır. Bunun sebebi istismarın her zaman birleşme biçiminde olmamasıdır. Çoğu zaman okşama veya oral temas şeklinde gerçekleşmektedir.

Çeçen (2007) ve Yam (2020), yaptıkları çalışmalarda çocuklarda görülen cinsel istismar belirtilerini özetlemişlerdir. Bu belirtiler:

- Yaşına ve gelişimine uygun olmayan cinsel eylemler hakkında detaylı bilgi,
- Rastgele cinsel ilişkide bulunma,
- Akademik performansta düşüş,
- Okul aktivitelerine ve ödevlerine yönelik ilginin azalması ya da kaybolması,
- Okula erken gelme ve eve dönmek istememe,
- Yeme ve uyku alışkanlıklarının değişmesi,
- Sinirlilik ya da saldırganlık,
- Saygısız davranışlar,
- Kabuslar görme, anneye yönelik artan ilgi, başka insanlardan uzak durma,
- Parmak emme, yatak ıslatma, bebek konuşması gibi gerileme davranışları,
- Sürekli el ve beden yıkama ya da aşırı mastürbasyon,
- Sosyal ilişkilerde zayıflama,
- Cinselleştirilmiş oyun oynama,
- Gereğinden fazla itaat gösterme, sahte olgunluk,

- Aşırı utanç, suçluluk ya da korku ifadeleri şeklindedir.

İstismar mağduru çocuklar tüm bu belirtileri göstermek durumunda değildir fakat birkaçı bir arada bulunuyorsa ebeveynler durumu dikkatle izlemelidir. İstismara uğrayan çocukların istismar yaşantısına tepkileri çocuğun yaşına, istismarın sıklığına, şiddetine ve türüne göre değişkenlik gösterebilmektedir.

2.1.10. Cinsel İstismarı Önleme Yolları

Çocuk istismarını önlemek için yapılan çalışmalarda asıl amaç istismarı hiç yaşanmadan engellemektir (Dedeler, Öpöz ve Öztürk, 2016). Ebeveynlere ve çocuklara yönelik erken müdahale programlarının geliştirilmesi ve uygulanması istismarı önlemede atılan en büyük adımlardandır. Hazırlanan programlar istismarın gerçekleşmesini engelleme amacı taşımalı ve bu amaca yönelik bilgi ve becerileri içermelidir (Alabay, 2020). Ayrıca cinsel istismarı önlemeye yönelik geliştirilecek programlar ile ebeveynlere olumlu anne babalık becerileri, uygun disiplin yaklaşımları, aile içi iletişim becerileri, çocuğun duygusal ve fiziksel ihtiyaçlarına nasıl cevap vereceklerini öğretmelidir (Dedeler, Öpöz ve Öztürk, 2016).

Çocuk cinsel istismarını önlemek amacıyla yapılan çalışmalar istismara yönelik farkındalığın artmasıyla 1970'lerin sonu ve 1980'lerin başında önem kazanmıştır. Judith Herman ve Florence Rush bu konuda etkili olmuştur (Kurtça, 2022).

Çocuk cinsel istismarını önleme çalışmalarının üç düzeyde yapıldığı belirtilmektedir. Birincil düzey çalışmalar istismar gerçekleşmeden önce çocuk için sağlıklı, güvenli bir ortam oluşturulması (Kurtça, 2022), toplumu konu ile ilgili bilgilendirmek, çocukların gelişimlerini sürdürebilecekleri bir ortamda yaşamalarını sağlamak (Koçak ve Büyükgönenç, 2011), okullarda ve diğer bölgelerde risk altındaki çocukların istismara karşı bilgilendirilerek istismara maruz kalma ihtimaline karşı çocuğun bilinçlenmesini sağlamak gibi stratejileri içermektedir (Çeçen, 2007). İkinci düzey önleme çalışmaları toplumdaki yüksek risk altındaki grupların ve risk faktörlerinin belirlenmesi, istismar edilen çocuğun yaşadığı problemlerin çözülmesi, çocuğun korunması, güvenli bir ortam sağlanmasını sağlayacak stratejileri, üçüncü düzey çalışmalar ise olası zararları en aza indirmek, tekrarlayan istismar yaşantısını

engellemek ve istismar mağduru çocuğun tedavi edilmesini amaçlayan stratejilerdir (Çeçen, 2007; Koçak ve Büyükgönenç, 2011; Kurtça, 2022)

Yapılan çalışmalar, çocuk cinsel istismarını önleme çalışmalarının ailede başlaması gerektiğini ortaya koymaktadır. Fakat araştırmalar ebeveynlerin çocuğun cinsel gelişimi hakkında yeterince bilgi sahibi olmadığını göstermektedir. Ebeveynlerin istismarı önlemede rol almaları için konu hakkında bilgi sahibi olmaları önemli görülmektedir (Cırık, Gül ve Aksoy, 2022).

Çocukların yakın ilişkide olduğu ve en fazla güven duyduğu kişiler olmaları sebebiyle olası cinsel istismar belirtilerini ilk fark edenler genellikle ebeveynleri olmaktadır. Bu durum istismar şüphesinin bildirilmesi ve öncesinde önlenmesi için önemli görülmektedir. Ebeveynlerin önemli rolü, onların cinsel istismar hakkındaki farkındalıklarını, bilgi düzeylerini ve hassasiyetlerini de önemli kılmaktadır. Çocuklar için ebeveynlerden sonra en çok güven duydukları kişi öğretmenleridir. Aile içi istismar durumlarında çocuğun yaşadıklarını öğretmenine anlatması da olası bir durumdur. Bu sebeple cinsel istismarı önlemek için okul temelli cinsel istismarın önlenmesi programlarının uygulanması, programların ebeveynlerle birlikte yürütülmesi ve ebeveynlerin aldıkları eğitimi çocukları üzerinde uygulaması, çocuklarına gerekli güvenlik kurallarını öğretmesi gerekli görülmektedir. Yapılan araştırmalar cinsel istismara yönelik bilgi sahibi olan çocukların olası istismar yaşantısını gerekli kişilere bildirme olasılıklarının yüksek olduğunu bildirmektedir (Üstündağ, 2022).

Ebeveynler çocuğa yönelik cinsel istismarı önleme çalışmalarında en önemli ve en kolay erişilebilen bilgi kaynaklarıdır. Çocuk odaklı önleme çalışmalarının da başarısı ebeveyn desteğinden geçmektedir. Yapılan çalışmalar ebeveynlerin istismara yönelik farkındalık düzeylerinin düşük seviyede olduğunu, ebeveynlerin konu hakkında konuşmayı tercih etmediklerini ve yapılan bilgilendirme çalışmaları sonucunda farkındalık düzeylerinin yükseldiğini ortaya koymaktadır. Özellikle kadınlar, kaynaklara kolay erişebilen bireyler, çocuğa farkındalık eğitimi vermenin uygun olup olmadığı ile ilgili inançlar ebeveynlerin cinsel istismarı önleme konusunda konuşmayı tercih edip etmemeleri üzerinde etkili olan bazı faktörlerdir (Üstündağ, 2022).

Çocuk odaklı cinsel istismarı önleme programları ile çocuklar iyi-kötü dokunmanın ne olduğunu, cinsel istismarın ne olduğunu öğrenmekte ve kendini koruma becerilerini geliştirmekte ve öğrendiklerini uygulayabilmektedir. Çocukların küçük

yaştan itibaren bu tip eğitimleri alması istismara karşı bilinçli ve donanımlı olmasını sağlamaktadır. Aldığı eğitim ile çocuk hayır demeyi ve istismara maruz kaldığında bu durumu kime nasıl anlatması gerektiğini öğrenmektedir. Ayrıca çocuk odaklı programlar sadece çocuğa odaklandığı için istismarı önlemede yetersiz görülmektedir (Kurtça, 2022).

Çocuk odaklı cinsel istismarı önleme çalışmaları çocuk kendisini fiziksel ve duygusal tehlikelerden korumayı öğretmeyi amaçlamalıdır. Fiziksel tehlikeler cinsel istismar, aile içi şiddet, akran baskısı ve akran ilişkilerini; duygusal tehlikeler mağdur edilme, sır saklama ve iletişim becerileri yeterli olmadığı için kendini ifade edememe şeklinde görülebilmektedir. Cinsel istismar yaşantısında çocuk bu duygusal tehlikelerin hepsini ayrı ayrı yaşayabilir. Çocuğun kendisini güvende hissetmesinin yaşadıklarını ifade etmesine yardımcı olduğu düşünülmektedir (Dedeler, Öpöz ve Öztürk, 2016).

Alabay (2020), cinsel istismarı önlemek için geliştirilmiş ve uygulanan erken müdahale programlarının ortak hedeflerini sıralamıştır. Bu hedefler:

- Çocuklara “özel bölge” kavramını öğretmek ve kendi özel bölgelerini fark etmesini sağlamak,
- İyi dokunuş ve kötü dokunuş kavramlarını öğretmek ve iki kavram arasındaki farkı anlamasını sağlamak,
- Uygun cinsel gelişim ve eğitim verilerek vücut bölümlerinin bilimsel isimlerini öğretmek,
- Kimin vücudumuza dokunup dokunamayacağını bilmelerini sağlamak ve karar verme mekanizmasını geliştirmek,
- İstemediği durumda, karşısındaki kişiyi tanısa da tanımasa da vücuduna dokunmasına “hayır” diyebilme, ortamdan uzaklaşma ve gerektiğinde bu durumu güvendiği kişiye anlatma becerisini kazandırmak,
- Olası istismar yaşantısında kendisini suçlu görmemesini sağlamak,
- Olası istismar yaşantısı için güvenebileceği bir kişi belirlemek ve yaşananları korkmadan anlatabilmesini sağlamak şeklindedir.

2.2. CİNSEL EĞİTİM

Cinsellik bebeklikten ölüme kadar süregelen bir olgudur ve insanın kişiliğinin önemli bir parçasıdır. Bebek doğar, büyür ve her açıdan gelişir. Bu süreçte cinsel olarak da gelişir. Cinsel gelişim, bireyin kişisel becerileri, cinsel sağlık ve cinsellik hakkında bilgi edinebilme becerileri gibi konuları içerir. Cinsel eğitim ise bireyin kendi bedensel, cinsel ve duygusal gelişimini anlayabilmesini, diğer insanların cinselliğine ve davranışlarına saygı göstermesini, olumlu bir kişilik geliştirmesini, olumlu değerlere sahip olmasını amaçlayan bir eğitim biçimidir (Deniz ve Yıldız, 2018).

Cinsellikle ilgili konular toplumumuzda birer tabu olarak görülen ve genellikle hakkında konuşulmayan, dile getirilmeyen konulardır. Hakkında konuşulmayan bir konu olduğu için toplum tarafından cinsellikle ilgili kavramların yanlış bilindiği görülmektedir ve çocuğa doğru cinsel eğitim verilebilmesi için cinsellikle ilgili kavramların bilinmesi şarttır (Celiloğlu, 2022; Çalışandemir, Bencik ve Artan, 2008).

2.2.1. Cinsellikle İlgili Kavramlar

Cinsellik: Doğumdan itibaren başlayan, bireylerin sağlıklı ve denge içinde bir yaşam sürdürebilmeleri için fiziksel ve duygusal ilişkilere odaklanan önemli bir yaşam alanı olarak tanımlanır. Cinsellik kişiliğin önemli bir parçasını oluşturur ve bireyler bebeklikten itibaren her açıdan gelişmekle birlikte cinsel olarak da gelişmektedir (Celiloğlu, 2022; Deniz ve Yıldız, 2018). Cinsellik insanın üremesi için en temel doğa koşuludur ve yaşamın sürekliliği için gerekli görülmektedir. Cinsellik bebeğin doğumuyla birlikte günlük yaşamının doğal bir parçasıdır ve farklı gelişim dönemlerinde farklı şekillerde ortaya çıkan bir olgudur (Erbil, Orak ve Bektaş, 2010).

Cinsellik, bireyin cinsiyetini her yönüyle ortaya koyan, psikolojik, biyolojik, kültürel, sosyal, ahlaki, eğitimsel ve dini boyutları olan ve bu özelliklere göre şekillenen bir kavramdır. Zamana, mekâna ve kültüre, topluma ve nesilden nesile farklılık gösterebilen, bireylerin sahip olduğu değer yargılarından, davranış ve tutumlarından, kişisel özelliklerinden etkilenen bir olgudur. Cinsellik insan yaşamının önemli bir bölümünü oluşturur ve vücut imajı, sosyal ilişkiler, üreme organları, toplumsal cinsiyet rolleri gibi pek çok özelliği içinde barındırır (Aydoğdu F., 2017; Öztürk ve Gök, 2021;

Sönmez ve Özçelik, 2022). Cinsellik biyolojik kimlikten daha geniş bir anlama sahiptir ve cinsellik tanımı içerisinde cinsel kimlik, cinsel rol, cinsiyet gibi kavramları da içermelidir.

Cinsel Kimlik: bireyin cinsiyetinin farkında olması ve cinsiyetine uygun davranışlar sergilemesidir. Kişinin kız ya da erkek olmayı huzur içinde kabul edebilmesi, kendi bedenini ve benliğini kabullenebilmesidir. Bireyin dış görünüşü ve davranışları cinsel kimliğini dışa vurur. (Gümüş ve Altınsoy, 2015, Özsungur, 2010). Çoğu durumda kişinin cinsel kimliği ile biyolojik kimliği paraleldir. Bazı durumlarda ise kişi biyolojik olarak kadın ya da erkektir fakat kendini bu kimliğe uygun bulmayabilir.

Cinsiyet: Kişinin biyolojik kimliğini açıklayan bir kavramdır. “Dişi” veya “erkek” olmayı belirtir.

Cinsel Rol: Bireye içinde yaşadığı toplum tarafından tanımlanan davranış biçimleridir. Kadınlık rolleri ve erkeklik rolleri şeklinde ifade edilmektedir (Çalışandemir, Bencik ve Artan, 2008).

2.2.2. Cinsel Eğitim

Cinsel eğitim, temelde bilgilendirme, değerler, kişiler arası ilişkiler, tutum geliştirme ve mahremiyet gibi konuları içeren bir eğitimidir. Cinsel eğitim çocukların cinsel olarak sağlıklı bireyler olmasına katkı sağlayacak tutum ve duyguların kazandırılmasını amaçlamaktadır. Cinsel eğitim ile bireyler vücut temizliğini, vücut farklılıklarını, doğru genital terminolojiyi öğrenirler (Öztürk ve Gök, 2011; Ünlüer ve İnan, 2021). ABD Cinsel Bilgi ve Eğitim Konseyi cinsel eğitimi sosyokültürel, psikolojik ve manevi boyutları olan, bilişsel, duyuşsal ve davranışsal öğrenme alanlarını içeren, bireyin yaşamı boyunca süren bir eğitim olarak tanımlamıştır (Deniz ve Altan, 2019).

Öztürk ve Gök (2011), yaptıkları çalışmada cinsel eğitimin altı alanda bilgi ve tutum içerdiğini bildirmiştir. Bu tutum ve bilgiler; cinsel eğitimin ilkeleri, cinsel gelişim aşamaları, cinsel kimlik, uygun cinsel eğitim yaklaşımları, çocukların cinselliğe yönelik soruları, çocuklarda mastürbasyon davranışı ve cinsel istismar şeklindedir.

Çocuklarda 0-6 yaş dönemi gelişimin en hızlı olduğu dönemdir ve bu dönemde çocuklara cinsel eğitim verilmesinin gelişimlerine katkısı büyüktür. Çocukların cinsel eğitimine erken yaşlarda başlanması cinsel gelişimlerini desteklemektedir (Aydoğdu F., 2017). Cinsel gelişim bireyin sevgisini başkalarıyla paylaşması, kendisini değerli hissetmesi, sevilmesi ve kabul görmesi, kendini değerli hissetmesi, duygu ve düşüncelerini paylaşması gibi temel insani ihtiyaçlarına bağlı olan çok yönlü bir süreçtir. Bireyin cinsel gelişimi yalnızca anatomik ve fizyolojik işlevleriyle ilgili değil, cinsel inanç, tutum, bilgi ve değerlerle de ilgilidir (Aydoğdu ve Özsoy, 2017).

Ünlüer ve İnan (2021)'e göre, çocukların erken dönemde yaşlarına uygun ve kaliteli cinsel eğitim alması şu gibi kazanımları sağlamaktadır:

- Cinsiyetiyle ilgili olumlu duygulara sahip olma,
- Fiziksel ve duygusal gelişimleri algılama ve kabul etme,
- Beden algısının olumlu olması,
- Kendi farklılıklarını kabul etme,
- Cinsel davranışlarına yönelik farkındalıklı ve sorumlu kararlar alma,
- Cinsel konularda rahat konuşma,
- Doğru ve yanlış cinsel davranışları ayırt edebilme ve bilme,
- Cinsel taciz ve istismardan korunma.

Cinsel eğitim bebeğin doğması ve ona temas edilmesiyle birlikte vücut bölümlerinin ya da organlarının öğretilmesi, kıyafetlerinin giydirilmesi gibi temel deneyimlerle başlar. Çocuk cinsel eğitimle vücudunun özel bölgelerini, beden mahremiyetini öğrenir ve bu kazanımlar cinsel ihmal ve istismardan korunması yönünde önemlidir. Erken dönemde cinsel eğitim alan çocuk konu hakkında merak ettiklerini sorabilir. Ebeveynler bu sorulara sakinlikle, çocuğun yaş ve gelişim düzeyine uygun cevap vermeli, çocuğu merak ettiği için suçlu hissettirmemelidir. Ebeveynlerin cinsel eğitimle ilgili bilsa sahibi olması hem cinsel gelişimin sağlıklı ilerleyebilmesine katkı sağlar, hem de çocukların meraklarını gidermelerinde yardımcı olur (Celiloğlu, 2022).

Ebeveynler çocukların cinsel konulardaki ilk eğitimcileridir ve sağlıklı cinsel gelişimi sağlamak, riskli cinsel davranışları en aza indirmede görevli konumdadır. Çocuklar cinselliğe yönelik tutum ve değer yargılarını ebeveynleri sayesinde geliştirirler (Erbil, Orak ve Bektaş, 2010). Çocuklar erken yaşta verilen cinsel eğitimin, onların

erken yaşta cinsel yaşama başlamalarına neden olacağına ilişkin bazı yanlış kanılar mevcuttur. İnsanların bu yanlış düşünceleri cinsel eğitimin cinsel davranışların öğretimi ile sınırlı olduğunun düşünülmesinden kaynaklanmaktadır (Celiloğlu, 2022).

Cinsel eğitim bebeklikten yetişkinliğe yaşam boyu sürecek bir eğitimidir. Çocuklar için erişkinliğe sağlıklı bir geçiş yapabilmeleri açısından önemli görülmektedir. Yapılan çalışmalara göre, öğretmenlerin birçoğunun düşüncesi cinsel eğitimin anne-baba tarafından verilmesi gerektiği yönünde iken, anne-babalar da cinsel eğitimin öğretmenler tarafından verilmesi gerektiğini savunmaktadır. Bu durum çocuklar açısından karmaşık olabilmekte, cinselliğin üzerine konuşulmaması gereken bir alan olduğunu düşünmelerine yol açmaktadır (Sungur, 1998).

Çocuklar için cinsel eğitim hakkında bilgi edinebilecekleri kaynaklar aileler, öğretmenler ve çocuğun etrafındaki tüm uyaranlardır. Cinsel eğitim ebeveynler ile evde başlamalı, okul öncesi öğretmenleriyle anaokullarında desteklenmelidir. Aileler her zaman cinsel eğitim için temel kaynaktır (Öztürk ve Gök, 2021). Yaklaşık 3 yaşında çocuklarda cinsiyet farklarını kavrama yetisi ve bedenlerine yönelik farklılıkları kavrama yetisi gelişmeye başlamaktadır. Çocuklar 3 yaş itibarıyla cinsiyet farklarıyla ilgili sorular sormaya başlamaktadır ve bu merakın başlaması çocuğun gelişim süreci içerisinde normal kabul edilmektedir. Cinsiyet farklılıklarıyla ilgili sorular sorma, cinsel organlara dokunma, cinsel oyunlar oynama vb. davranışlar erken çocukluk döneminde sıklıkla görülen davranışlardandır (Sönmez ve Özçelik, 2022).

Çocuğun sorduğu sorulara içeriğine bakılmaksızın cevap verilmesi, çocuğun merakının giderilmesi ve ayıplanmaması çocuğun erişkin yaşamındaki ilişkilerini sağlıklı bir biçimde kurmasına katkı sağlamaktadır. Çocuğun sorduğu sorularla ilgili ayıplanması, susturulması gibi durumlar cinsellikleri ile ilgili duygularının olumsuz bir biçimde gelişmesine, suçluluk duymalarına, cinsellikle ilgili korku duymalarına, meraklarını başka kişilerle ve başka yollarla gidermelerine yol açmaktadır. Ebeveynler bu dönemi iyi değerlendirmeli, sağlıklı ve uygun cinsel eğitimi vermelidir (Deniz ve Yıldız, 2018).

Çocukların cinsellikle ilgili sorular sorması ve cinsel içerikli oyunlar oynaması ebeveynler tarafından problem olarak görülebilmektedir. Çocuğun her bir gelişim dönemi birbirinden farklıdır ve bu dönemlere göre de sorabilecekleri sorular birbirinden farklılaşmaktadır. Burada önemli bir kriter çocuğun yaşıdır. Çocuğun cinsel gelişime

yönelik soru ve davranışlarının problem olarak görülmesi konusunda yaş önemli bir faktördür. Okul öncesi dönemde çocuklar genellikle “bebek nasıl dünyaya gelir?”, “kızların neden penisi yok?”, “erkeklerin neden vulvası yok?”, “bebek anne karnında yemek yer mi?”, “neden anne-baba aynı yatakta yatar? “babalar neden hamile olamazlar?”, “benim çocuğum olur mu?”, “cinsiyet nasıl belli olur?”, “annemin vajinasını ya da babamın penisini görebilir miyim?” gibi sorular sormaktadır. Ayrıca, çocuklara verilen cinsel eğitim süreçlerinden biri de cinsel istismardan korunmadır (Güzelyurt, 2020).

2.2.3. Cinsel Eğitimin Amaçları ve Yararları

Cinsel eğitim, bireylerin hayattaki yerini ve önemini doğru biçimde bilmesi, mutlu duygusal ilişkiler kurması için önemlidir. Cinsel eğitim insan yaşamının bir parçasıdır ve bireylerin cinsellikle ilgili doğru kararlar almasına yardımcı olur. Cinsel eğitimin amacı, cinsel ve biyolojik gelişmelerle ilgili çocuklara ve gençlere bilgi vermek ve bu yolla cinsellikle ilgili endişe düzeylerinin azalmasına yardımcı olmaktır. Gençler cinsel eğitim sayesinde kendisine ve diğerlerine saygılı, özgüvenli, cinsel baskı ve zorlamalara kanmayan, cinsel hayata karşı olumlu bakış açısına sahip bireyler olabilirler (Erbil, Orak ve Bektaş, 2010; Yılmaz, 2011).

Çalışandemir ve arkadaşları (2008) ve Gündüz ve Yıldız (2016) yaptıkları çalışmada cinsel eğitimin yararlarını açıklamıştır. Bunlar:

- Cinsel eğitim almış çocuklar kendi bedenine ve diğerlerinin bedenine saygı duymayı bilirler. Bu sayede çocuk ileride hemcinsleri ve karşı cinsle düzeyli, sağlıklı ilişkiler kurabilirler.
- Cinsel eğitim ile çocuk kendi bedenini ve özelliklerini tanır. Böylece özgüvenli bir birey olur.
- Erken dönemde cinsel eğitim alan bireyler, bedenine karşı sorumluluklarının farkında olur.
- Cinsel eğitim alan bireyler ilişki kurmakta daha başarılı olabilirler.
- Ergenlik döneminde uygun cinsel eğitimi alan çocuklar bedensel farklılaşmalarını gergin hissetmeden kabul edebilirler. Yetersizlik korkuları ve anormallik düşünceleri azalır.

- Doğru ve uygun cinsel eğitimi alan bireyler, cinsellik hakkında yanlış bir bilgi verildiğinde kolaylıkla reddedebilir.
- Cinsel eğitim alan bireyler çevreden gelen uygunsuz teklif ve baskılara direnmek konusunda başarılı olurlar.
- Cinsel eğitim alan bireyler cinsellik hakkında konuşabilme konusunda sorun yaşamazlar.
- Uygun ya da uygun olmayan cinsel davranışları ayırt edebilme becerisi kazanırlar.
- Çocuklar cinsel istismara karşı koyabilme konusunda bilgi sahibi olduklarında istismar olayları da önlenebilecektir.

2.2.4. Türkiye’de ve Dünyada Cinsel Eğitim

Türkiye’de cinsellik ve cinsellikle ilgili konular genellikle günah, ayıp, yasak olarak nitelendirilen, hakkında konuşulmaktan çekinilen konulardandır. Bu sebeple cinsellikle ilgili eğitim, araştırma ve hizmetler sınırlı kalmıştır. Cinsel sağlık ile ilgili eğitimin gerekli olduğu bilinmektedir ve zaman zaman ele alınmış fakat önemsenmemiştir (Tekgül, Saltık ve Tuncer, 2014; Yücesan ve Alkaya, 2018).

Türkiye’de cinsel sağlıkla ilgili ilk kez 1974 yılında Türkiye Aile Planlaması Derneği (TAPD)’nin katkılarıyla konuşulmaya başlamış, cinsel sağlıkla ilgili olarak bireylerin bilgi ve tutumlarının araştırılması gerektiği belirtilmiştir. 1990’lı yıllara gelindiğinde HIV/AIDS salgınıyla birlikte gençlerin üreme sağlığı konusunda bilgilendirilmesi amacıyla ülkemizde Millî Eğitim Bakanlığı (MEB)’nin öncülüğünde gönüllü kuruluşlar ile özel projeler ve yerel eğitimler gerçekleştirilmiştir. Değişim Genç Kızlığa İlk Adım Projesi (1993-1999), Gençlerin Cinsel Sağlık Eğitiminin Desteklenmesi Projesi (1999-2003), Ergenlerin Sağlık Bilincinin Geliştirilmesi Projesi (2001-2003), Ergenlik Dönemi Değişim Projesi (ERDEP) (1999-(...)) gerçekleştirilen eğitim projelerinden en önemlileridir (Çalışandemir, Bencik ve Artan, 2008; Yücesan ve Alkaya, 2018).

1994 yılında İstanbul’da TAPD ile İnsan Kaynağını Geliştirme Vakfı (İKGB)’nin iş birliği ile “Gençlik, Cinsel Eğitim ve Üreme Sağlığı” toplantısı yapılmıştır. Toplantı sonucunda alanda çok sayıda eğiticiye ihtiyaç olduğu

belirlenmiştir. Toplantı sonucuna göre 1997 yılında BM Nüfus Fonu desteği ile eğitimci yetiştirilmesi amacıyla uygulanmaya başlanan bir proje geliştirilmiştir. Proje kapsamında üç eğitim fakültesi seçilmiş ve bu fakültede eğitim gören öğretmen adaylarına seçmeli cinsel sağlık bilgileri dersi verilmesi hedeflenmiştir (Çalışandemir, Bencik ve Artan, 2008).

1999-2000 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi ve Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde 900 öğretmen adayına cinsel sağlık bilgileri dersi verilmiştir. Proje sonunda 1285 öğretmen cinsel sağlık bilgileri dersi almıştır. Günümüze gelindiğinde okullarda "cinsel eğitim"le ilgili özel bir eğitim bulunmamaktadır. İlkokullarda sadece bitki üremesine müfredatta yer verilmiştir. Lise eğitiminde ise sınırlı bir menstrüasyon döngüsü ve sperm üretimi gibi konulara değinilmektedir (Çalışandemir, Bencik ve Artan, 2008).

Ünlüler ve İnan (2021) yaptıkları çalışmada, 2019 yılında Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) tarafından Yeni Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları kapsamında yenilenen Okul Öncesi Öğretmenliği Lisans Programını incelemiş, programdaki derslerin meslek bilgisi, alan eğitimi ve genel kültür dersleri olarak gruplandığı ve bu üç grupta yer alan derslerde cinsel gelişim ve eğitimle ilgili bir ders olmadığını bildirmiştir. Buna göre ülkemizde okul öncesi öğretmenlerinin cinsel eğitimle ilgili yeterli bilgiye sahip olmadıkları belirtilmiştir. Türkiye'de cinsel eğitimle ilgili bilgi ihtiyacını karşılayan yayınların çıkarılması geç bir tarihte gerçekleşmiştir. Resimli kitaplar çocukların yaş, gelişim özellikleri, ihtiyaç ve ilgileri dikkate alınarak hazırlanır ve çocuklar için değerli birer eğitsel kaynak olarak kabul edilirler (Öztürk ve Gök, 2021). Türkiye'de okul öncesi döneme uygun biçimde, cinsel eğitimle ilgili ve içeriğinde cinsel istismardan korunmaya yönelik bilgilerin yer aldığı ilk kitap 2008 yılında yayımlanmıştır (Güzelyurt, 2020).

Dünya'da cinsel eğitimin durumuna bakıldığında farklı eğitim modellerinin denendiği görülmektedir. Bunlar; sağlık personellerince yapılan klinik yaklaşım, cinsel davranışları ertelemeyi hedefleyen, cinsel risklere odaklanan cinsel perhiz yaklaşımı, toplumsal öğrenme yaklaşımı, bilişsel-davranışsal öğrenme modeli ve ergen gelişim teorisi modelleridir. Farklı yaklaşımların ortak görüşü ergenlere cinsel eğitim verilmesi gerekliliği üzerinedir (Güler ve Yöndem, 2007). Dünyada özellikle gelişmekte olan ülkeler, cinsellikten uzak durmak gerektiğini savunan, cinsel davranışa karşı çalışmalar

yürüten “cinsel perhiz” yaklaşımını uygulamaya teşvik etmektedir. Bu anlayış cinsel eğitimin gençleri erken ve yanlış cinselliğe yönlendireceği düşüncesinden ileri gelmektedir. (Gürsoy ve Gencalp, 2010).

Dünya’da okullarda cinsel eğitimi ilk olarak 1930’larda İsveç’te verilmeye başlanmıştır. Batı ve Kuzey Avrupa ülkelerinin de çoğunluğunda okullarda ergenlere yönelik cinsel eğitim dersleri verilmektedir. Gelişmekte olan ülkelere bakıldığında bu tip bir eğitime sıcak bakmadıkları görülmektedir. Cinsel eğitim bazı ülkelerde okulda başlı başına bir ders olarak verilirken, bazılarında belirli derslerin müfredatına yerleştirilmektedir (Güler ve Yöntem, 2007).

Finlandiya’da cinsel eğitimle ilgili önemli çalışmalar 1970’li yıllarda yapılmış ve olumlu sonuçlar alınmıştır. Ülke çapında hamilelik, cinsel yolla bulaşan hastalıklardan korunma, güvenli seks ve cinsellik gibi faktörlerin olumlu gelişimi için okul hemşireleri yetiştirilmiş, cinsel sağlık merkezleri kurulmuştur. 1994 yılına kadar yaptıkları bu çalışmalar olumlu sonuçlar vermiştir fakat 1994 sonrası ülkede yaşanan ekonomik kriz sebebiyle bu hizmetler sekteye uğramıştır. Finlandiya yönetimi bu durum sonucunda cinsel eğitimi, sağlık eğitimi dersi kapsamına almıştır. 2005 yılında eğitim ülke programına eklenmiş ve her okulda zorunlu ve bağımsız bir ders olarak verilmeye başlanmıştır (Gürsoy ve Gençalp, 2010).

ABD ve İngiltere’de halk ve medyanın ilgisine rağmen olumlu sonuçlar alınamamıştır. Her iki ülkede de cinsel eğitim ile hedef, adölesan gebeliklerin yarı yarıya azalması yönünde olmuştur fakat bu gerçekleştirilememiştir. ABD’de ergenlerin 10’da 1’i erken gebelik problemi yaşamaktadır ve bu da cinsel eğitimin başarısız olduğunu göstermektedir (Gürsoy ve Gencalp, 2010).

Dünya’da gelişmiş ülkelerin hemen hemen hepsinde cinsel eğitim yasal olarak zorunludur. Eğitimler genellikle okul sağlığı hemşireleri, öğretmenler, doktorlar, sosyal hizmet uzmanları ve psikologlar tarafından verilmektedir. Ülkemizde ise özel projeler dışında herhangi bir ders ya da uygulama bulunmamaktadır. Cinsel eğitim pek çok ülkede cinsel deneyim yaşının düşmesi, adolesan gebelikler, cinsel yolla bulaşan hastalıklar ve kayıt dışı kürtaj sayılarının artması sebebiyle okulların müfredatına alınmıştır. Ülkemizde de bu gibi problemler görülmesine rağmen Sağlık Bakanlığı ve MEB cinsel eğitime gereken önem gösterilmemektedir (Yücesan ve Alkaya, 2018).

3. YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde, araştırma modeli, çalışma evreni ve çalışma grubu, veri toplama araçları, veri toplama süreci ve verilerin analizine yönelik bilgiler yer almaktadır.

3.1. ARAŞTIRMA MODELİ

Bu araştırmada 0-18 yaş arası çocuğu olan ebeveynlerin cinsel eğitime yönelik tutum düzeyleri ve cinsel istismara yönelik farkındalık düzeyleri arasındaki karşılıklı ilişkiler ve bu değişkenlerle ilişkili olabilecek farklı sosyo-demografik değişkenler ele alınmıştır. Araştırma nicel ve betimseldir. Betimsel araştırmalar mevcut olan durumun, olduğu gibi incelenmesidir. Özellikle sosyal bilimlerde araştırmalarında kullanılmaktadır. Bu yöntemde araştırmacının değişkenler üzerinde hiçbir kontrolü yoktur ve sadece olan durumu ifade etmektedir (Gül, 2023).

3.2. ARAŞTIRMA EVRENİ VE ÖRNEKLEM

Bu araştırma için Üsküdar Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu'ndan gerekli etik kurul izni alınmıştır. Araştırmanın evrenini 0-18 yaş arası çocuğu olan anne-babalar oluşturmaktadır. Örneklemi belirlemede amaçlı örnekleme yönteminden yararlanılmıştır. Amaçlı örnekleme, seçkisiz olmayan, olasılıklı olmayan bir örnekleme yöntemidir (Büyüköztürk, 2018).

Araştırmaya 274 kişi katılmıştır. Eksik girilen veriler ve ebeveyn olmadığı halde çalışmaya katılan kişilere ait formlar tespit edilerek veri setinden çıkarılmıştır. Çalışma 234 kişi ile tamamlanmıştır ve katılımcıların kadın-erkek dağılımı homojen değildir.

3.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

3.3.1 Kişisel Bilgi Formu

Bu form araştırmacı tarafından katılımcıların sosyodemografik özelliklerini belirlemek için hazırlanmıştır. Çalışmanın amacı ile paralel olarak katılımcılara cinsiyet, yaş, eğitim durumu, medeni durum, çocuk sayısı gibi sorularla birlikte, istismara yönelik bilgileri olup olmadığı ve bilgileri var ise kaynağı sorulmuştur. Kişisel bilgi formu sekiz sorudan oluşmaktadır.

3.3.2 Ebeveynler İçin Cinsel İstismar Farkındalık Ölçeği

Ebeveynler İçin Cinsel İstismar Farkındalık Ölçeği: Ölçek kesinlikle katılıyorum, katılıyorum, kararsızım, katılmıyorum ve hiç katılmıyorum seçeneklerini içeren, 23 maddeden oluşan likert tipinde ölçektir. Likert derecelendirmesinde ‘Kesinlikle katılıyorum’ ifadesi 5 puan (en yüksek), ‘Kesinlikle katılmıyorum’ ifadesi 1 puan (en düşük) verilmektedir. Ölçekteki maddelerden 2, 4, 6, 7, 10, 18, 22 numaralı ifadeler taşıdıkları olumsuzluk nedeniyle ters puanlanmaktadır. Ölçek Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı 0,90 olarak hesaplanmıştır. Ölçekten alınan yüksek puan ebeveynlerde farkındalık düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir. (Berkmen ve Seçim, 2019)

Ölçeğin araştırmada kullanılabilmesi için e-posta yoluyla izin alınmıştır.

3.3.3 Cinsel Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği

Cinsel Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği, ebeveynlerin cinsel eğitime yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla (Ceylan, Arkan ve Adıbatmaz, 2020) tarafından geliştirilmiştir. Dört alt boyuttan (profesyonel destek ve farklılıklara saygı, ebeveynin rolü, gerekliliğine inanma, kaçınma) ve 39 maddeden oluşmaktadır. Ölçek 1-4 arasında puanlanmaktadır ve likert tipindedir. Ölçeğin birinci faktöründe 8, ikinci faktöründe 8, üçüncü faktöründe 12 ve dördüncü faktöründe 11 madde bulunmaktadır. Ölçekten en düşük 39, en yüksek 156 puan alınabilmektedir. Ölçekten elde edilen puanlar

toplanmaktadır. Toplam puanın yüksek olması ebeveynin cinsel eğitime yönelik tutumunun olumlu yönde olduğunu göstermektedir. Ölçeğin iç tutarlılığı Cronbach α katsayısı ile hesaplanmıştır ve alt boyutlarının güvenilirliği 0.77-0.93 olarak belirlenmiştir. 39 maddeden elde edilen iç tutarlılık katsayısı ikinci uygulamada 0.90, üçüncü uygulamada 0.94 olarak hesaplanmıştır.

Ölçeğin araştırmada kullanılabilmesi için e-posta yoluyla izin alınmıştır.

3.4. VERİ TOPLAMA SÜRECİ

Veri toplama çalışmaları gerekli etik kurul izinleri alındıktan sonra araştırmacı tarafından “Kişisel Bilgi Formu”, “Cinsel Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği” ve “Ebeveynler İçin Cinsel İstismar Farkındalık Ölçeği” sorularını içeren bir anket formu Google Form ile hazırlanmıştır. Hazırlanan form katılımcılara sosyal medya ve whatsapp üzerinden ulaştırıldı.

3.5. VERİLERİN ANALİZİ

Anket formu aracılığıyla elde edilen veriler “SPSS for Windows 29” programı kullanılarak analiz edilmiştir. Ölçeklerin güvenilirliğinin belirlenmesi için güvenirlik analizi Cronbach Alpha katsayısından yararlanılmıştır. Güvenirlik bir ölçeğin taşıması gereken özelliklerden birisidir ve güvenirliğin belirlenmesinde genellikle “Cronbach alfa güvenirlik katsayısı kullanılmaktadır. Cronbach alfa katsayısı literatürde farklı şekilde yorumlanmakta ve sınıflandırılmaktadır. Yaygın kabul edilen sınıflamaya göre Cronbach alfa katsayısının ≥ 0.9 olması mükemmel, 0.7-0.9 aralığında olması iyi, $0.6 \leq \alpha < 0.7$ aralığında olması kabul edilebilir, $0.5 \leq \alpha < 0.6$ aralığında olması zayıf, $\alpha < 0.5$ aralığında olması ise kabul edilemezdir (Kılıç, 2016).

Verilerin normal dağılıp dağılmadığını kontrol etmek amacıyla çarpıklık ve basıklık değerleri kontrol edilmiştir. Sosyodemografik Veri Formunda yer alan değişkenlerin dağılımlarını tespit etmek amacıyla Frekans Analizi kullanılmıştır. Kullanılan ölçekler ile sosyo-demografik değişkenler arasındaki farklılığı incelemek için Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ve Bağımsız Örnek t-Testi analizlerinden

yararlanılmıştır. Ölçekler arası ilişkiyi saptamak amacıyla Pearson Korelasyon Analizi kullanılmıştır. Tüm analizler için anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak belirlenmiştir.

Her iki ölçeğin ve alt boyutlarının çarpıklık ve basıklık değerleri Tablo 3.1’de verilmiştir.

Tablo 3.1. Cinsel Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği (CETÖ) ve Ebeveynler İçin Cinsel İstismar Farkındalık Ölçeği için Çarpıklık ve Basıklık Katsayı Değerleri

	Skewness	Kurtosis
CETÖ	-.468	-.396
Profesyonel Destek ve Farklılıklara Saygı	-1.234	.528
Ebeveynin Rolü	-.635	-.036
Gerekliliğine İnanma	-1.395	1.765
Kaçınma	-.532	.009
Ebeveynler İçin Cinsel İstismar Farkındalık Ölçeği	-.687	.528
Cinsel İstismar Mitleri	-.885	1.574
İstismar Karşısında Öğretiler ve Eylemler	-1.162	1.968
Cinsel İstismar İşaretleri	-.895	.267

Tablo 3.1’e ilişkin verilere göre çarpıklık ve basıklık için katsayı değerleri -2 ve +2 değer aralığındadır.

Çalışmada kullanılan Cinsel Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği ve Ebeveynler için Cinsel İstismar Farkındalık Ölçeği ve alt boyutlarının iç tutarlılık güvenirlik analizleri Tablo 3.2’de verilmiştir.

Tablo 3.2 Cinsel Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği ve Ebeveynler için Cinsel İstismar Farkındalık Ölçeği İç Tutarlılık Güvenirlik Katsayıları

Ölçek ve Alt Boyutlar	Madde Sayısı	Cronbach’s Alpha Değeri
CETÖ	39	.906
Profesyonel Destek ve Farklılıklara Saygı	8	.725
Ebeveynin Rolü	8	.775
Gerekliliğine İnanma	12	.795
Kaçınma	11	.934
Ebeveynler İçin Cinsel İstismar Farkındalık Ölçeği	23	.762
Cinsel İstismar Mitleri	8	.731
İstismar Karşısında Öğretiler ve Eylemler	11	.697
Cinsel İstismar İşaretleri	4	.934

Tablo 3.2 incelendiğinde, Cinsel Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği iç tutarlılık güvenirlik katsayısının $\alpha=906$, Profesyonel Destek ve Farklılıklara Saygı alt boyutunun iç tutarlılık güvenirlik katsayısının $\alpha=725$, Ebeveynin Rolü alt boyutunun iç tutarlılık güvenirlik katsayısının $\alpha=.775$, Gerekliliğine İnanma alt boyutunun iç tutarlılık güvenirlik katsayısının $\alpha=.795$ ve Kaçınma alt boyutunun iç tutarlılık güvenirlik katsayısının $\alpha=.934$ olarak tespit edildiği görülmektedir. Ebeveynler İçin Cinsel İstismar Farkındalık Ölçeğinin iç tutarlılık güvenirlik katsayısının $\alpha=.762$, Cinsel İstismar Mitleri alt boyutunun iç tutarlılık ve güvenirlik katsayısının $\alpha=.731$, İstismar Karşısında Öğretiler ve Eylemler alt boyutunun iç tutarlılık ve güvenirlik katsayısının $\alpha=.697$ ve Cinsel İstismar İşaretleri alt boyutunun iç tutarlılık ve güvenirlik katsayısının $\alpha=.934$ olarak tespit edildiği görülmektedir. Bu nedenle, kullanılan ölçeklerin güvenilir olduğu kabul edilmiştir.

Çalışmada kullanılan ölçekler arası ilişkinin belirlenmesi amacıyla yapılan Pearson Korelasyon Analizi sonuçları Tablo 3.3'te verilmiştir.

Tablo 3.3 Cinsel Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği ile Ebeveynler İçin Cinsel İstismar Farkındalık Ölçeği ile Alt Boyutları Arasında Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

n=234		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
CETÖ Toplam Puanı	R	1								
Profesyonel Destek ve Farklılıklara Saygı	R	.678**	1							
Ebeveynin Rolü	R	.717**	.456**	1						
Gerekliliğine İnanma	R	.714**	.576**	.578**	1					
Kaçınma	R	.859**	.363**	.404**	.363**	1				
Ebeveynler İçin Cinsel İstismar Farkındalık Ölçeği Toplam Puanı	R	.316**	.249**	.148*	.231**	.288**	1			
Cinsel İstismar Mitleri	R	.072	.045	.001	.110	.061	.607**	1		
İstismara Karşı Öğretiler ve Eylemler	R	.194**	.082	.053	.057	.252**	.550**	.072	1	
Cinsel İstismar İşaretleri	R	.318**	.308**	.203**	.235**	.247**	.703**	.401	.185**	1

p<0.05* p>0.01** düzeyinde anlamlı, r=0.000-0.300 düşük düzeyde ilişki, r=0.301-0.700 orta düzeyde ilişki, r=0.701-1.00 güçlü ilişki

Korelasyon analizi sonuçlarına göre; CETÖ toplam puanı ile Ebeveynler İçin Cinsel İstismar Farkındalık Ölçeği toplam puanı ($r=.316$) arasında pozitif yönlü orta düzeyde anlamlı bir ilişki görülmektedir.

CETÖ toplam puanı ve alt boyutlarından Profesyonel Destek ve Farklılıklara Saygı alt boyutu toplam puanı ($r=.678$) arasında pozitif yönlü orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulunurken, CETÖ toplam puanı ve Ebeveynin Rolü alt boyutu toplam puanı ($r=.717$) arasında pozitif yönlü yüksek anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. CETÖ toplam puanı ve Gerekliliğine İnanma alt boyutu toplam puanı ($r=.714$) arasında pozitif yönlü yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki bulunurken, CETÖ toplam puanı ve Kaçınma alt boyutu toplam puanı ($r=.859$) arasında pozitif yönlü yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir.

Ebeveynler İçin Cinsel İstismar Farkındalık Ölçeği toplam puanı ve alt boyutlarından Cinsel İstismar Mitleri toplam puanı ($r=.607$) arasında pozitif yönlü orta düzeyde; İstismara Karşı Öğretiler ve Eylemler toplam puanı ($r=.550$) arasında pozitif yönlü orta düzeyde; Cinsel İstismar İşaretleri toplam puanı ($r=.703$) arasında yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir.

CETÖ Toplam puanı ile Ebeveynler İçin Cinsel İstismar Farkındalık Ölçeği alt boyutları arasındaki ilişki incelenmiş olup; Ebeveynler İçin Cinsel İstismar Farkındalık Ölçeği ile Cinsel İstismar Mitleri toplam puanı ($r=.072$) arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. CETÖ toplam puanı ve İstismara Karşı Öğretiler ve Eylemler toplam puanı ($r=.194$) arasında pozitif yönlü düşük düzeyde anlamlı bir ilişki, Cinsel İstismar İşaretleri toplam puanı ($r=.318$) arasında pozitif yönlü düşük düzeyde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir.

Ebeveynler İçin Cinsel İstismar Farkındalık Ölçeği ile CETÖ alt boyutları toplam puanları arasındaki ilişki incelenmiş olup; Ebeveynler İçin Cinsel İstismar Farkındalık Ölçeği toplam puanı ve Profesyonel Destek ve Farklılıklara Saygı alt boyutu toplam puanı ($r=.249$) arasında düşük düzeyde anlamlı bir ilişki, Ebeveynin Rolü alt boyutu toplam puanı ($r=.148$) arasında düşük düzeyde anlamlı bir ilişki, Gerekliliğine inanma alt boyutu toplam puanı ($r=.231$) arasında düşük düzeyde anlamlı bir ilişki, Kaçınma alt boyutu toplam puanı arasında ($r=.288$) düşük düzeyde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir.

4. BULGULAR

Bu bölümde araştırma verileri sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Katılımcılara ait demografik bilgiler Tablo 4.1’de verilmiştir.

Tablo 4.1 Örneklem Ait Demografik Bilgiler

Faktör	Değişken	Sayı (n=234)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	192	82.1
	Erkek	42	17.9
Yaş	21-30 yaş	55	23.5
	31-35 yaş	59	25.2
	36-40 yaş	51	21.8
	41-45 yaş	36	15.4
	46 yaş ve üzeri	33	14.1
	İlköğretim	11	4.7
	Lise	52	22.2
Eğitim Düzeyi	Üniversite	153	65.4
	Lisansüstü	18	7.7
Medeni Durum	Evli	219	93.6
	Bekar	15	6.4
Çalışma Durumu	Evet	139	59.4
	Hayır	95	40.6
Çocuk Sayısı	Tek çocuk	118	50.4
	İki çocuk	71	30.3
	Üç ve üzeri	45	19.2
Çocuk Cinsel İstismarına Yönelik Bilgi Durumu	Evet	205	87.6
	Hayır	5	2.1
	Kararsızım	24	10.3
	Bir uzmandan alınan eğitim	41	17.5
Çocuk Cinsel İstismarı Hakkında Bilginin Kaynağı	İnternet/sosyal medya	118	50.4
	Aile eğitimi	30	12.8
	Kitaplar	45	19.2

Tablo 4.1’e ilişkin verilere göre; 234 kişinin 192’si (%82.1) kadın ve 42’si (%17.9) erkektir.

Katılımcıların 55'i (%23.5) 21-30 yaş arası. 59'u (%25.2) 31-35 yaş arası. 51'i (%21.8) 36-40 yaş arası. 36'sı (%15.4) 41-45 yaş arası ve 33'ü (%14.1) 46 yaş ve üzeri gruptadır.

Katılımcıların 11'i (%4.7) ilköğretim. 52'si (%22.2) lise. 153'ü (65.4) üniversite ve 18'i (7.7) lisansüstü eğitim düzeyindedir.

Katılımcıların medeni durumlarına ilişkin dağılım incelendiğinde; 219'unun (%93.6) evli. 15'inin (%6.4) bekar olduğu görülmektedir.

Çalışma durumlarına ilişkin verilere göre katılımcıların 139'u (%59.4) çalışan ve 95'i

(%40.6) çalışmayan bireylerden oluşmaktadır.

Katılımcıların çocuk sayısına ilişkin dağılımlar incelendiğinde; 118'inin (%50.4) tek çocuk. 71'inin (%30.3) iki çocuk. 45'inin (%19.2) üç ve daha fazla çocuğa sahip olduğu görülmektedir.

Katılımcıların 205'i (%87.6) “çocuğa yönelik cinsel istismar hakkında bilginiz var mı?” sorusuna evet. 5'i (%2.1) hayır ve 24'ü (%10.3) hayır cevabını vermiştir.

Katılımcıların 41'i (%17.5) edindikleri bilginin kaynağını “bir uzmandan alınan eğitim”, 118'i (%50.4) “internet/sosyal medya”, 30'u (%12.8) “aile eğitimi” ve 45'i (%19.2) “kitaplar” olarak bildirmiştir.

4.1. CİNSEL EĞİTİME YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ İLE YAPILAN ANALİZLER

Araştırmada kullanılan CETÖ maddelerinin ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 4.2'de verilmiştir.

Tablo 4.2 Cinsel Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği Maddelerinin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Maddeler	$\bar{x}$	ss
1 Okulda cinsel eğitimle ilgili ailelere yönelik toplantılar düzenlendiğinde katılmak isterim.	3.576	.690
2 Çocuğumun cinsel sorunlarıyla ilgili uzman desteği almak isterim.	3.692	.592
3 Cinsel eğitimin insanların cinselliğine, başkalarının haklarına saygı göstermek için gerekli olduğuna inanıyorum.	3.717	.583
4 Çocuğa erken yaşta cinsel eğitim vermenin onu cinsel istismardan koruyacağını düşünürüm.	3.431	.605
5 Çocuğuma cinsel eğitim verme sürecimde uzmanlardan (profesyoneller ya da rehber öğretmenler) destek almayı isterim.	3.713	.506
6 Cinsel eğitimin insanların görüşlerine ve olaylara bakış açılarına saygı göstermek için gerekli olduğuna inanıyorum.	3.538	.668
7 Çocuğumla ilgili bir cinsel sorun fark ettiğimde uzmana başvururum.	3.850	.391
8 Okulda çocuklara cinsel eğitim verilmeden önce anne babalara cinsel eğitimin içeriğiyle ilgili bilgi verilmesi beni rahatlatır.	3.841	.440
9 Cinsel eğitimin ailede başlaması gerektiğini düşünürüm.	3.816	.430
10 Anne ve babaların çocuklarına cinsel eğitim vermeye istekli olmaları gerektiğini düşünürüm.	3.696	.521
11 Çocuğumun cinsellikle ilgili sorular sorması için fırsat yaratırım.	3.200	.691
12 Çocuğumun cinsel konularla ilgili neler bildiğini öğrenmek için fırsatlar yaratırım.	3.346	.671
13 Cinsel eğitimle ilgili bilgileri vermek öncelikle ebeveynlerin sorumluluğundadır.	3.756	.459
14 Ergenliğe kadar olan dönemde çocuğumun cinsel eğitiminde rol almak isterim.	3.649	.537
15 Doğumdan itibaren verilen cinsel eğitimin çocukta olumlu davranışlar geliştirdiğini düşünürüm.	3.529	.622
16 Çocuğumun cinsel konularla ilgili neler bildiğini öğrenmek için soru sormasını beklemem.	2.957	.790
17 Cinsel eğitimin çocuğun değer yargılarını olumlu yönde geliştirdiğini düşünüyorum.	3.517	.557
18 Çocuğumun cinsel eğitim almasının, cinsellikle ilgili yanlış bilgilerini düzleteceğini düşünürüm.	3.726	.492
19 Cinsel eğitimin çocuğumun gelecekte karşı cinsle kuracağı ilişkileri olumlu yönde etkileyeceğini düşünüyorum.	3.709	.473
20 Çocuğun yaşına uygun cinsel eğitim verilmesi gerektiğini düşünüyorum.	3.850	.413
21 Adet görmeden kısa bir zaman önce kız çocuklarının bilgilendirilmesi gerektiğini düşünürüm.	3.901	.363
22 Cinsel eğitim kapsamında hem kız hem erkek çocuklara bedenini koruma konusunda bilgi verilmesi gerektiğini düşünürüm.	3.957	.202
23 Çocuğumun cinsel gelişimle ilgili sorduğu soruları, doğru olarak ve geçiştirmeden yanıtlamam gerektiğini düşünürüm.	3.824	.392
24 Cinsel eğitimin çocuğumun gelecekte kuracağı arkadaşlık ilişkileri olumlu yönde etkileyeceğini düşünüyorum.	3.717	.513
25 Çocuğumda fark ettiğim cinsel sorunlarla ilgili uzman desteği almanın önemli olduğunu düşünüyorum.	3.888	.328
26 Çocuğumun cinsellikle ilgili merakının beklenen normal bir durum olduğunu düşünürüm.	3.829	.377
27 Çocuğumun cinsellikle ilgili sorular sormasının onun gelişim sürecinin bir parçası olduğunu düşünürüm.	3.841	.365
28 Çocuğumun cinsel eğitimle ilgili birçok şeyi, ben anlatmadan önce arkadaşlarından öğrenmesinin sakıncalı sonuçlar doğuracağını düşünürüm.	3.632	.572
29 Çocuğumun cinsellikle ilgili merak ettiği şeyleri sorgulamasından hoşlanmam.	1.790	.798
30 Çocuğumla doğum ve gebelik konularını konuşmaktan hoşlanmam.	3.209	.798
31 Çocuğumun ergenlik dönemine kadar cinsel eğitimle ilgili bilgi edinmesini istemem.	3.111	.905
32 Çocuğumun cinsellikle ilgili sorular sorması beni rahatsız eder.	3.158	.891
33 Çocuğun cinsel merakını artıracığını düşündüğüm için cinsel eğitimin verilmesini istemem.	3.260	.805
34 Ebeveynlerin çocuklarının cinsel eğitimlerine katılmasını uygun bulmam.	3.247	.768
35 Çocuğumun erken yaşlarda cinsel eğitim almasını istemem.	3.158	.891
36 Çocuğumla beden farklılıklarını konuları konuşmaktan hoşlanmam.	2.987	.928
37 Çocuğumun cinsel gelişime yönelik soru sorması beni rahatsız eder.	3.329	.728
38 Sakıncalı bulduğum için erken yaşlarda çocuğuma cinsel eğitim vermem.	3.333	.723
39 Çocuğuma cinsel eğitimin karşı cins ebeveyni tarafından verilmesini istemem.	3.102	.872

Tablo 4.2'ye ilişkin verilere göre en yüksek puan ortalamasına ait üç maddenin sırasıyla ($\bar{x}=3.957$) "Madde 22: Cinsel eğitim kapsamında hem kız hem erkek çocuklara

bedenini koruma konusunda bilgi verilmesi gerektiğini düşünürüm.”, ($\bar{x}$ =3.901) “Madde 21: Adet görmeden kısa bir zaman önce kız çocuklarının bilgilendirilmesi gerektiğini düşünürüm.” ve ($\bar{x}$ =3.888) “Madde 25: Çocuğumda fark ettiğim cinsel sorunlarla ilgili uzman desteği almanın önemli olduğunu düşünüyorum.” olduğu görülmektedir. En düşük puan ortalamasına ait üç maddenin ise, ($\bar{x}$ =1,790) “Madde 29: Çocuğumun cinsellikle ilgili merak ettiği şeyleri sorgulamasından hoşlanmam.”, ($\bar{x}$ =2,957) “Madde 16: Çocuğumun cinsel konularla ilgili neler bildiğini öğrenmek için soru sormasını beklemem”, ($\bar{x}$ =2,987) “Madde 36: Çocuğumla beden farklılıklarını konuları konuşmaktan hoşlanmam.” Olduğu sonucuna varılmıştır.

Cinsel Eğitime Yönelik Tutum Ölçeğinin 4 alt boyutu ve toplam puanının ortalaması Tablo 4.3.'te verilmiştir.

4.1.1. Cinsel Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği Alt Boyutlarının Ortalama Puanları

Tablo 4.3. Cinsel Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği Alt Boyutlarının Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Alt Boyutlar	X	ss
Profesyonel Destek ve Farklılıklara Saygı	29.36	2.66
Ebeveynin Rolü	27.95	3.00
Gerekliliğine İnanma	45.39	2.87
Kaçınma	34.41	7.38
CETÖ	137.12	12.35

Tablo 4.3'e ilişkin verilere göre; katılımcıların CETÖ'den aldıkları puan ortalamasının 137.12 ± 12.35 olduğu görülmektedir. CETÖ ölçeğinden alınabilecek en yüksek puan 156 olduğu için, katılımcıların cinsel eğitime yönelik tutumlarının yüksek düzeyde olduğu söylenebilir.

4.1.2. Cinsel Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği ile Bağımsız Değişkenlerin Karşılaştırılması

Cinsel eğitime yönelik tutum düzeylerinin katılımcıların cinsiyetlerine göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olup

olmadığını incelemek amacıyla yapılan Bağımsız Örnek t-Testi Analizi sonuçları Tablo 4.4'te verilmiştir.

Tablo 4.4 Cinsel Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Katılımcıların Cinsiyet Değişkenine İlişkin t-Testi Sonuçları

	Cinsiyet	n	x	ss	t	P
CETÖ	Kadın	192	137.96	12.05	2.230	.027*
	Erkek	42	133.30	13.11		
Profesyonel Destek ve Farklılıklara Saygı	Kadın	192	29.57	2.54	2.429	.018*
	Erkek	42	28.38	2.96		
Ebeveynin Rolü	Kadın	192	28.11	2.99	1.768	.078
	Erkek	42	27.21	2.97		
Gerekliliğine İnanma	Kadın	192	45.55	2.78	1.825	.069
	Erkek	42	44.66	3.21		
Kaçınma	Kadın	192	34.71	7.34	1.326	.186
	Erkek	42	33.04	7.52		

*p < 0.05

Tablo 4.4'e ilişkin verilere göre; CETÖ puanı ve alt boyutları ile katılımcıların cinsiyet değişkenleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığının incelenmesi için yapılan t-testi sonucuna göre; katılımcıların cinsiyet değişkenleri açısından gruplar arasında eşitlik olmadığı için anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir.

Katılımcıların cinsel eğitime yönelik tutum düzeylerinin yaşlarına göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 4.5'te verilmiştir.

Tablo 4.5 Cinsel Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Katılımcıların Yaş Değişkenine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

	Yaş	N	$\bar{x}$	SS	Min	Max	F	p	Fark
CETÖ	21-30 yaş	55	140.67	12.57	108	156.00	1.936	.105	
	31-35 yaş	59	137.11	11.46	106	156.00			
	36-40 yaş	51	134.90	13.12	99	156.00			
	41-45 yaş	36	134.66	12.72	110.00	156.00			
	46 yaş ve üzeri	33	137.36	11.16	118.00	156.00			
Profesyonel Destek ve Farklılıklara Saygı	21-30 yaş	55	29.96	2.531	23.00	32.00	.941	.441	
	31-35 yaş	59	29.23	2.568	22.00	32.00			
	36-40 yaş	51	29.07	2.456	24.00	32.00			
	41-45 yaş	36	29.19	2.713	19.00	32.00			
	46 yaş ve üzeri	33	29.21	3.238	20.00	32.00			
Ebeveynin Rolü	21-30 yaş	55	28.85	2.863	22.00	32.00	2.612	.036*	1-2
	31-35 yaş	59	27.44	2.925	18.00	32.00			1-3
	36-40 yaş	51	27.64	2.883	19.00	32.00			1-4
	41-45 yaş	36	27.30	3.293	19.00	32.00			
	46 yaş ve üzeri	33	28.54	2.927	21.00	32.00			
Gerekliliğine İnanma	21-30 yaş	55	46.03	2.531	37.00	48.00	1.665	.162	
	31-35 yaş	59	44.96	3.347	33.00	48.00			
	36-40 yaş	51	44.86	3.206	36.00	48.00			
	41-45 yaş	36	45.50	2.248	41.00	48.00			
	46 yaş ve üzeri	33	45.81	2.442	40.00	48.00			
Kaçınma	21-30 yaş	55	35.81	8.083	11.00	44.00	1.665	.159	
	31-35 yaş	59	35.47	6.412	20.00	44.00			
	36-40 yaş	51	33.31	7.521	15.00	44.00			
	41-45 yaş	36	32.66	7.490	18.00	44.00			
	46 yaş ve üzeri	33	33.78	7.179	11.00	44.00			

*p<0.05

Tablo 4.5'e göre, Ebeveynin Rolü ($F_{(4-229)}=2.612$; $p<0.05$) alt boyutu ile katılımcıların yaş değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek amacıyla yapılan LSD testi sonuçlarına göre, 21-30 yaş grubu ebeveynlerin tutumu ($\bar{x}=28.85$) 31-35 yaş grubu ebeveynlere ($\bar{x}=27.44$), 36-40 yaş grubu ebeveynlere ($\bar{x}=27.64$) ve 41-45 yaş grubu ebeveynlere ($\bar{x}=27.30$) göre daha olumludur.

Katılımcıların cinsel eğitime yönelik tutum düzeylerinin eğitim durumlarına göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 4.6’da verilmiştir.

Tablo 4.6 Cinsel Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Katılımcıların Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

	Eğitim Durumu	n	$\bar{x}$	SS	Min	Max	F	p	Fark
CETÖ	İlköğretim	11	135.36	10.77	117	149	4.438	.005*	2-3
	Lise	52	131.94	11.73	110	153			
	Üniversite	153	138.68	12.15	99	156			
	Lisansüstü	18	139.94	13.30	108	156			
Profesyonel Destek ve Farklılıklara Saygı	İlköğretim	11	29.54	2.87	24	32	0.971	.407	
	Lise	52	28.82	2.86	19	32			
	Üniversite	153	29.48	2.62	20	32			
	Lisansüstü	18	29.77	2.21	24	32			
Ebeveynin Rolü	İlköğretim	11	27.45	2.73	23	31	0.961	.412	
	Lise	52	27.69	2.95	19	32			
	Üniversite	153	27.95	3.05	18	32			
	Lisansüstü	18	29.00	2.86	23	32			
Gerekliliğine İnanma	İlköğretim	11	46.09	2.80	38	48	0.925	.429	
	Lise	52	44.96	3.12	36	48			
	Üniversite	153	45.41	2.79	33	48			
	Lisansüstü	18	46.05	2.94	37	48			
Kaçınma	İlköğretim	11	32.27	8.76	11	42	7.831	.001*	2-3
	Lise	52	30.46	6.60	18	44			
	Üniversite	153	35.83	6.89	11	44			
	Lisansüstü	18	35.11	8.82	11	44			

* $p < 0.05$

Tablo 4.6’ya göre, CETÖ $F_{(3-230)}=4.438$; $p<0.05$) ve alt boyutlarından kaçınma $F_{(3-230)}=7.831$; $p<0.05$) ile eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığının belirlenmesi için yapılan Tukey testi sonucuna göre;

CETÖ için eğitim durumu üniversite düzeyinde olan ebeveynlerin cinsel eğitime yönelik tutumları ($\bar{x}=138.68$), lise düzeyinde olan ebeveynlerden ($\bar{x}=131.64$) daha olumludur.

Kaçınma alt boyutunda eğitim durumu üniversite düzeyinde olan ebeveynlerin cinsel eğitime yönelik tutumları ($\bar{x}$ =35.83), lise düzeyinde olan ebeveynlerden ($\bar{x}$ =30.46) daha olumludur.

Katılımcıların cinsel eğitime yönelik tutum düzeylerinin medeni durumlarına göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek amacıyla yapılan Bağımsız Örnek t-Testi sonuçları Tablo 4.7’de verilmiştir.

Tablo 4.7 Cinsel Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Katılımcıların Medeni Durum Değişkenine İlişkin t-Testi Sonuçları

	Medeni Durum	N	$\bar{x}$	ss	t	p
CETÖ	Evli	219	137.00	12.43	-.562	.574
	Bekar	15	138.86	11.37		
Profesyonel Destek ve Farklılıklara Saygı	Evli	219	29.29	2.65	-1.564	.119
	Bekar	15	30.40	2.55		
Ebeveynin Rolü	Evli	219	27.84	3.03	-2.214	.028*
	Bekar	15	29.60	1.91		
Gerekliliğine İnanma	Evli	219	45.33	2.93	-1.303	.194
	Bekar	15	46.33	1.79		
Kaçınma	Evli	219	34.54	7.29	1.020	.309
	Bekar	15	32.53	8.64		

*p<0.05

Tablo 4.7’ye ilişkin verilere göre ebeveynlerin Ebeveynin Rolü [$t_{(232)}=-2.214$; $p<.05$] alt boyutlarından aldıkları puanlar ile medeni durum değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Ebeveynin Rolü alt boyutu toplam puanları incelendiğinde evli katılımcılar için ortalamaları ($\bar{x}$ =27.84), bekar katılımcılar için ise ($\bar{x}$ =29.60)’tır. Ebeveynlerin Rolü alt boyutunda bekar katılımcıların tutumu evli katılımcılardan daha olumludur.

Ebeveynlerin CETÖ [$t_{(232)}=-.562$; $p>0.05$], Profesyonel Destek ve Farklılıklara Saygı [$t_{(232)}=-1.564$; $p>0.05$], Gerekliliğine İnanma [$t_{(232)}=-1.303$; $p>0.05$] ve Kaçınma [$t_{(232)}= 1.020$; $p>0.05$] alt boyutu toplam puanları ile medeni durum değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur.

Katılımcıların cinsel eğitime yönelik tutum düzeylerinin çalışma durumlarına göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olup

olmadığını incelemek amacıyla yapılan Bağımsız Örnek t-Testi sonuçları Tablo 4.8’de verilmiştir.

Tablo 4.8 Cinsel Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Katılımcıların Çalışma Durumu Değişkenine İlişkin t-Testi Sonuçları

	Çalışma Durumu	n	$\bar{x}$	ss	t	p
CETÖ	Evet	139	138.28	12.59	1.744	.082
	Hayır	95	135.43	11.85		
Profesyonel Destek ve Farklılıklara Saygı	Evet	139	29.55	2.64	1.328	.185
	Hayır	95	29.08	2.67		
Ebeveynin Rolü	Evet	139	28.23	2.99	1.716	.088
	Hayır	95	27.54	2.97		
Gerekliliğine İnanma	Evet	139	45.33	3.08	-0.427	.670
	Hayır	95	45.49	2.56		
Kaçınma	Evet	139	35.17	7.22	1.910	.057
	Hayır	95	33.30	7.51		

Tablo 4.8’e ilişkin verilere göre ebeveynlerin CETÖ [$t_{(232)}=1.744$; $p>0.05$] alt boyutlarından Profesyonel Destek ve Farklılıklara Saygı [$t_{(232)}=1.328$; $p>0.05$], Ebeveynin Rolü [$t_{(232)}=1.716$; $p>0.05$], Gerekliliğine İnanma [$t_{(232)}=-0.427$; $p>0.05$] ve Kaçınma [$t_{(232)}=1.910$; $p>0.05$] puanları çalışma durumu değişkeni yönünden farklılaşmamaktadır.

Katılımcıların cinsel eğitime yönelik tutum düzeylerinin çocuk sayılarına göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 4.9’da verilmiştir.

Tablo 4.9 Cinsel Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Katılımcıların Çocuk Sayısı Değişkenine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

	Çocuk Sayısı	N	$\bar{x}$	SS	Min	Max	F	p	Fark
CETÖ	Tek çocuk	118	140.23	12.37	106	156	8.196	.001*	1-2 1-3
	İki çocuk	71	134.52	10.97	108	154			
	Üç çocuk ve üzeri	45	133.08	12.49	99	156			
Profesyonel Destek ve Farklılıklara Saygı	Tek çocuk	118	29.80	2.43	22	32	3.913	.023*	1-3
	İki çocuk	71	29.25	2.45	24	32			
	Üç çocuk ve üzeri	45	28.37	3.24	19	32			
Ebeveynin Rolü	Tek çocuk	118	28.49	3.09	18	32	4.149	.017	1-3
	İki çocuk	71	27.54	2.62	21	32			
	Üç çocuk ve üzeri	45	27.17	3.09	19	32			
Gerekliliğine İnanma	Tek çocuk	118	45.62	2.76	33	48	1.005	.368	
	İki çocuk	71	45.01	3.17	36	48			
	Üç çocuk ve üzeri	45	45.40	2.67	40	48			
Kaçınma	Tek çocuk	118	36.31	7.42	11	44	8.456	.001*	1-2 1-3
	İki çocuk	71	32.70	6.48	18	44			
	Üç çocuk ve üzeri	45	32.13	7.46	11	44			

*p<0.05

Tablo 4.9'a göre, CETÖ $F_{(2-231)} = 4.438$; $p < 0.05$), alt boyutlarından Profesyonel Destek ve Farklılıklara Saygı $F_{(2-231)} = 3.913$; $p < 0.05$), Ebeveynin Rolü $F_{(2-231)} = 4.149$; $p < 0.05$) ve Kaçınma $F_{(2-231)} = 8.456$; $p < 0.05$) ile katılımcıların çocuk sayısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır. Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için CETÖ, Ebeveynin Rolü ve Kaçınma alt boyutlarında varyanslar homojen dağıldığı için Post-Hoc testlerden Tukey; Profesyonel Destek ve Farklılıklara Saygı alt boyutunda varyanslar homojen dağılmadığı için Post-Hoc testlerden Games-Howell çoklu karşılaştırma testi uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlara göre;

CETÖ için tek çocuğu olan ebeveynlerin tutumu ($\bar{x}=140.23$) iki çocuğu olan ebeveynlerden ($\bar{x}=134.52$) ve üç çocuğu olan ebeveynlerden ($\bar{x}=133.08$) daha olumludur.

Profesyonel Destek ve Farklılıklara Saygı alt boyutunda tek çocuğu olan ebeveynlerin tutumu ($\bar{x}=29.80$) üç çocuğu olan ebeveynlerden ($\bar{x}=28.37$) daha olumludur.

Ebeveynin Rolü alt boyutunda tek çocuğu olan ebeveynlerin tutumu ($\bar{x}$ =28.49) üç çocuğu olan ebeveynlerden ($\bar{x}$ =27.17) daha olumludur.

Kaçınma alt boyutunda tek çocuğu olan ebeveynlerin tutumu ($\bar{x}$ =36.31) iki çocuğu olan ebeveynlerden ($\bar{x}$ =32.70) ve üç çocuğu olan ebeveynlerden ($\bar{x}$ =31.13) daha olumludur.

Katılımcıların cinsel eğitime yönelik tutum düzeylerinin cinsel istismara yönelik bilgi durumlarına göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 4.10'da verilmiştir.

Tablo 4.10 Cinsel Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Katılımcıların Cinsel İstismara Yönelik Bilgi Durumu Değişkenine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

	Cinsel İstismara Yönelik Bilgi Durumu	n	$\bar{x}$	ss	Min	Max	F	p	Fark
CETÖ	Evet	205	137.52	12.63	99	156.			
	Hayır	5	134.20	13.02	111	142	.860	.425	
	Kararsızım	24	134.33	9.50	114	154			
Profesyonel Destek ve Farklılıklara Saygı	Evet	205	29.38	2.68	19	32			
	Hayır	5	29.80	1.30	28	31	.167	.847	
	Kararsızım	24	29.12	2.69	24	32			
Ebeveynin Rolü	Evet	205	28.00	2.99	18	32			
	Hayır	5	27.60	4.87	19	31	.201	.818	
	Kararsızım	24	27.62	2.77	22	32			
Gerekliliğine İnanma	Evet	205	45.32	2.98	33	48			
	Hayır	5	46.00	2.54	42	48	.499	.608	
	Kararsızım	24	45.87	1.91	41	48			
Kaçınma	Evet	205	34.81	7.51	11	44			
	Hayır	5	30.80	5.67	21	35	3.563	.067	
	Kararsızım	24	31.70	5.81	21	44			

Tablo 4.10'a ilişkin verilere göre, katılımcıların CETÖ $F_{(2-231)}=.860$; $p>0.05$ puanları, alt boyutlarından Profesyonel Destek ve Farklılıklara Saygı $F_{(2-231)}=.167$; $p>0.05$, Ebeveynin Rolü $F_{(2-231)}=.201$; $p>0.05$, Gerekliliğine İnanma $F_{(2-231)}=.499$; $p>0.05$ ve Kaçınma $F_{(2-231)}=.3.563$; $p>0.05$ puanları ile cinsel istismara yönelik bilgi durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur.

Katılımcıların cinsel eğitime yönelik tutum düzeylerinin cinsel istismara yönelik bilgilerinin kaynağına göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 4.11’de verilmiştir.

Tablo 4.11 Cinsel Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Katılımcıların Cinsel İstismara Yönelik Bilginin Kaynağı Değişkenine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

	Bilginin Kaynağı	n	$\bar{x}$	SS	Min	Max	F	p	Fark
CETÖ	Bir uzmandan alınan eğitim	41	140.46	13.28	108	156	4.658	.005*	1-2 4-2
	İnternet/Sosyal medya	118	134.49	12.77	99	156			
	Aile eğitimi	30	136.66	8.35	122	152			
	Kitaplar	45	141.31	10.99	114	156			
Profesyonel Destek ve Farklılıklara Saygı	Bir uzmandan alınan eğitim	41	29.70	3.03	22	32	0.731	.535	
	İnternet/Sosyal medya	118	29.12	2.69	19	32			
	Aile eğitimi	30	29.36	2.25	24	32			
	Kitaplar	45	29.66	2.47	20	32			
Ebeveynin Rolü	Bir uzmandan alınan eğitim	41	29.31	2.63	22	32	7.819	.001*	1-2 4-2
	İnternet/Sosyal medya	118	27.11	3.00	19	32			
	Aile eğitimi	30	28.03	2.99	18	32			
	Kitaplar	45	28.84	2.66	22	32			
Gerekliliğine İnanma	Bir uzmandan alınan eğitim	41	45.51	3.02	36	48	1.279	.282	
	İnternet/Sosyal medya	118	45.07	3.06	33	48			
	Aile eğitimi	30	46.13	2.12	41	48			
	Kitaplar	45	45.64	2.62	38	48			
Kaçınma	Bir uzmandan alınan eğitim	41	35.92	7.65	11	44	4.224	.006*	4-2 1-2 3-4
	İnternet/Sosyal medya	118	33.16	7.78	11	44			
	Aile eğitimi	30	33.13	5.79	23	44			
	Kitaplar	45	37.15	6.11	18	44			

*p<0.05

Tablo 4.11’e ilişkin verilere göre, katılımcıların CETÖ puanları $F_{(3-230)}=4.658$; $p<0.05$ alt boyutlarından ebeveynin rolü $F_{(3-230)}=7,819$; ; $p<0.05$, kaçınma $F_{(3-230)}=4,224$; $p<0.05$ puanları ile cinsel istismara yönelik bilgi kaynakları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır. Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu

belirlemek için CETÖ puanı için varyanslar homojen dağılmadığı için Post-Hoc testlerden Games-Howell çoklu karşılaştırma testi; ebeveynin rolü, kaçınma puanları için varyanslar homojen dağıldığı için Post-Hoc testlerden Tukey çoklu karşılaştırma testi uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlara göre;

CETÖ için “kitaplar” cevabını verenlerin cinsel eğitime yönelik tutum puanları ($\bar{x}$ =141.31), internet/sosyal medya” cevabını verenlerden ($\bar{x}$ =134.49); “bir uzmandan alınan eğitim” cevabını verenlerin tutum puanları ($\bar{x}$ =140.46), “internet/sosyal medya” cevabını verenlerin tutum puanlarından anlamlı derecede yüksektir.

Ebeveynin rolü alt boyutu için “bir uzmandan alınan eğitim” cevabını verenlerin tutum puanları ($\bar{x}$ =29.31), “internet/sosyal medya” cevabını verenlerden ($\bar{x}$ =27.11); “kitaplar” cevabını verenlerin tutum puanları ($\bar{x}$ =28.84), “internet/sosyal medya” cevabını verenlerin tutum puanlarından ($\bar{x}$ =27.11) anlamlı derecede yüksektir.

Kaçınma alt boyutu için “kitaplar” cevabını verenlerin tutum puanları, “internet/sosyal medya” cevabını verenlerden; “bir uzmandan alınan eğitim” cevabını verenlerin tutum puanları, “internet/sosyal medya” cevabını verenlerden ve “kitaplar” cevabını verenlerin tutum puanları “aile eğitimi” cevabını verenlerden anlamlı derecede yüksektir.

4.2. EBEVEYNLER İÇİN CİNSEL İSTİSMAR FARKINDALIK ÖLÇEĞİ İLE YAPILAN ANALİZLER

Ebeveynler İçin Cinsel İstismar Farkındalık Ölçeği maddelerinin ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 4.12’de verilmiştir.

Tablo 4.12 Ebeveynler İçin Cinsel İstismar Farkındalık Ölçeği Maddelerinin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Maddeler	$\bar{x}$	ss
1 Bir çocuk istismara uğradığı ile ilgili hikayeler üretmez.	3.81	1.306
2 İstismar vakaları sadece büyük şehirlerde yaşanır.	1.26	0.611
3 Anne-babalar çocuklarının cinsel istismara uğraması durumunda hukuki yollara başvurmalıdır.	4.79	0.707
4 Sadece kız çocukları istismar edilir.	1.15	0.456
5 Eğer çocuğum istismara uğradığını anlatıyorsa onu yargılamadan dinlemem önemlidir.	4.94	0.237
6 Cinsel istismar sadece eğitimsiz kişiler tarafından yapılır.	1.27	0.713
7 Cinsel istismar sadece gelir düzeyi düşük kişiler tarafından yapılır.	1.17	0.523
8 Eğer çocuğum istismara uğramışsa, ona bu durumun onun suçu olmadığına söylemem önemlidir.	4.87	0.469
9 İstismara uğrayan çocuklarda uyku düzeninde bozulmalar görülebilir.	4.48	0.688
10 Çocukları istismar eden kişilerin aile üyesi olması mümkün değildir.	1.42	0.847
11 Çocuğumun istismardan korunabilmesi için ona kimsenin istemediği biçimde dokunamayacağını bilmesi önemlidir.	4.91	0.288
12 Anne-babaların, çocuklarının cinsel istismara uğraması durumunda ruh sağlığı desteğine başvurması önemlidir.	4.90	0.292
13 İstismara uğrayan çocukların iştahında değişimler görülebilir.	4.41	0.707
14 İstismara uğrayan çocukların ders çalışma alışkanlıklarında değişiklikler görülebilir.	4.49	0.663
15 İstismara uğrayan çocuklar daha önceden zevk aldıkları aktivitelerden zevk almamaya başlarlar.	4.43	0.704
16 Eğer çocuğum istismara uğradığını anlatıyorsa onu dinlerken sakinliğimi korumam gerekir.	4.81	0.439
17 Çocukları istismar eden kişiler her zaman yabancılardır	1.35	0.768
18 Anne-babaların, çocuklarının cinsel istismara uğraması durumunda sağlık kontrolüne başvurması önemlidir	4.59	0.682
19 Çocuğuma yabancı birisi istemediği birşey yapmaya çalıştığında /yaptığında bunu hemen bana (anne-baba) ya da en yakınındaki güvendiği bir kişiye söyleyerek yardım istemesini öğretmem gerekir.	4.93	0.252
20 Çocukları istismar edenler sadece erkeklerdir.	1.46	0.839
21 Eğer çocuğum istismara uğradığını anlatıyorsa onu sakin bir ifadeyle dinlemem önemlidir.	4.84	0.395
22 Eğer çocuğum istismara uğradığını anlatıyorsa onu kaygılandığımı belli etmeden dinlemem önemlidir.	4.70	0.566
23 Eğer çocuğum istismara uğradığını anlatıyorsa ona inandığımı söylemem gerekir.	4.82	0.465

Tablo 4.12'ye ilişkin verilere göre, en yüksek puan ortalamasına ait üç maddenin sırasıyla ($\bar{x}=4.94$) "Madde 5: Eğer çocuğum istismara uğradığını anlatıyorsa onu yargılamadan dinlemem önemlidir.", ($\bar{x}=4.93$) "Madde 19: Çocuğuma yabancı birisi istemediği birşey yapmaya çalıştığında /yaptığında bunu hemen bana (anne-baba) ya da en yakınındaki güvendiği bir kişiye söyleyerek yardım istemesini öğretmem gerekir." ve ($\bar{x}=4.91$) "Madde 11: Çocuğumun istismardan korunabilmesi için ona kimsenin

istemediği biçimde dokunamayacağını bilmesi önemlidir.” olduğu görülmektedir. En düşük puan ortalamasına ait üç maddenin sırasıyla ($\bar{x}=1.15$) “Madde 4: Sadece kız çocukları istismar edilir.”, ($\bar{x}=1.17$) “Madde: Cinsel istismar sadece gelir düzeyi düşük kişiler tarafından yapılır.” ve ($\bar{x}=1.26$) “Madde 2: İstismar vakaları sadece büyük şehirlerde yaşanır.” olduğu görülmektedir.

4.2.1. Ebeveynler İçin Cinsel İstismar Farkındalık Ölçeği Alt Boyutlarının Ortalama Değerleri

Ebeveynler İçin Cinsel İstismar Farkındalık Ölçeği alt boyutlarının ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 4.13’te verilmiştir.

Tablo 4.13 Ebeveynler İçin Cinsel İstismar Farkındalık Ölçeği Alt Boyutlarının Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Alt Boyutlar	$\bar{x}$	ss
Cinsel İstismar Mitleri	17.82	2.52
İstismara Karşı Öğretiler ve Eylemler	46.54	1.59
Cinsel İstismar İşaretleri	30.34	2.31
Ebeveynler İçin Cinsel İstismar Farkındalık Ölçeği Toplam	94.71	4.06

Tablo 4.13’e ilişkin verilere göre; katılımcıların Ebeveynler İçin Cinsel İstismar Farkındalık Ölçeğinden aldıkları puan ortalamasının 94.71 ± 4.06 olduğu görülmektedir. Ebeveynler İçin Cinsel İstismar Farkındalık Ölçeğinden alınabilecek en yüksek puan 115 olduğu için, katılımcıların cinsel istismara yönelik farkındalık düzeylerinin yüksek düzeyde olduğu söylenebilir.

4.2.2. Ebeveynler İçin Cinsel İstismar Farkındalık Ölçeği ile Bağımsız Değişkenlerin Karşılaştırılması

Ebeveynlerin cinsel istismara yönelik farkındalık düzeylerinin cinsiyetlerine göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek amacıyla yapılan Bağımsız Örnek t-Testi Analizi sonuçları Tablo 4.14’te verilmiştir.

Tablo 4.14 Ebeveynler İçin Cinsel İstismar Farkındalık Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Katılımcıların Cinsiyet Değişkenine İlişkin t-Testi Sonuçları

	Cinsiyet	n	$\bar{x}$	ss	t	p
Ebeveynler İçin Cinsel İstismar Farkındalık Ölçeği Toplam	Kadın	192	95.09	3.92	3.125	.002*
	Erkek	42	92.97	4.27		
Cinsel İstismar Mitleri	Kadın	192	30.41	2.18	.983	.327
	Erkek	42	30.02	2.84		
İstismara Karşı Öğretiler ve Eylemler	Kadın	192	46.63	1.54	1.817	.071
	Erkek	42	46.14	1.78		
Cinsel İstismar İşaretleri	Kadın	192	18.05	2.43	2.934	.004*
	Erkek	42	16.80	2.71		

*p<0.05

Tablo 4.14'e ilişkin verilere göre; Ebeveynler İçin Cinsel İstismar Farkındalık Ölçeği Toplam puanı ve alt boyutları ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı farklılık olup olmadığının incelenmesi için yapılan t-testi sonucuna göre, katılımcıların cinsiyet değişkenleri açısından gruplar arasında eşitlik yoktur ve farklılık anlamlı değildir.

Ebeveynlerin cinsel istismara yönelik farkındalık düzeylerinin yaşlarına göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 4.15'te verilmiştir.

Tablo 4.15 Ebeveynler İçin Cinsel İstismar Farkındalık Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Katılımcıların Yaş Değişkenine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

	Yaş	n	$\bar{x}$	SS	Min	Max	F	p	Fark
Ebeveynler İçin Cinsel İstismar Farkındalık Ölçeği	21-30 yaş	55	95.27	4.10	82	101	.727	.574	
	31-35 yaş	59	94.64	4.66	80	102			
	36-40 yaş	51	94.07	3.84	85	100			
	41-45 yaş	36	95.16	3.90	85	103			
	46 yaş ve üzeri	33	94.42	3.29	89	103			
	21-30 yaş	55	30.09	2.35	25	35			
Cinsel İstismar Mitleri	31-35 yaş	59	30.28	2.44	22	36	.499	.736	
	36-40 yaş	51	30.25	2.39	22	34			
	41-45 yaş	36	30.61	2.16	25	36			
	46 yaş ve üzeri	33	30.69	2.06	27	36			
	21-30 yaş	55	46.61	1.69	41	50			
	31-35 yaş	59	46.69	1.66	41	50			
İstismara Karşı Öğretiler ve Eylemler	36-40 yaş	51	46.60	1.38	43	49	.530	.721	
	41-45 yaş	36	46.33	1.82	41	50			
	46 yaş ve üzeri	33	46.30	1.40	43	49			
	21-30 yaş	55	18.56	2.37	12	20			
	31-35 yaş	59	17.66	2.60	12	20			
	36-40 yaş	51	17.21	2.85	12	20			
Cinsel İstismar İşaretleri	41-45 yaş	36	18.22	2.00	13	20	2.470	.046*	1-3 1-5
	46 yaş ve üzeri	33	17.42	2.38	12	20			

*p<0.05

Tablo 4.15'e ilişkin verilere göre; Katılımcıların Ebeveynler İçin Cinsel İstismar Farkındalık Ölçeği alt boyutlarından cinsel istismar işaretleri $F_{(4-229)} = 2.470$; $p < 0.05$ puanı ile yaş değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Bulunan anlamlı farklılığın hangi yaş grupları arasında olduğunu tespit etmek amacıyla yapılan Tukey testi sonucuna göre; 21-30 yaş grubu ebeveynlerin cinsel istismar işaretlerine yönelik farkındalık düzeyleri ($\bar{x}=18.56$), 36-40 yaş grubu ebeveynlerin farkındalık düzeylerinden ($\bar{x}=17.21$) anlamlı derecede yüksektir.

Katılımcıların Ebeveynler İçin Cinsel İstismar Farkındalık Ölçeği $F_{(4-229)} = .727$; $p > 0.05$ puanları, cinsel istismar mitleri $F_{(4-229)} = .599$; $p > 0.05$, istismara karşı öğretiler ve eylemler $F_{(4-229)} = .530$; $p > 0.05$ puanları ile yaş değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur.

Ebeveynlerin cinsel istismara yönelik farkındalık düzeylerinin eğitim durumlarına göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 4.16’da verilmiştir.

Tablo 4.16 Ebeveynler İçin Cinsel İstismar Farkındalık Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Katılımcıların Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

	Eğitim Durumu	n	$\bar{x}$	ss	Min	Max	F	p	Fark
Ebeveynler İçin Cinsel İstismar Farkındalık Ölçeği Toplam	İlköğretim	11	93.72	6.49	82	103	.754	.521	
	Lise	52	94.21	3.62	87	101			
	Üniversite	153	94.87	4.05	80	102			
	Lisansüstü	18	95.44	3.58	90	101			
	İlköğretim	11	29.45	4.39	13	20			
Cinsel İstismar Mitleri	Lise	52	30.26	2.45	12	20	.556	.648	
	Üniversite	153	30.37	2.11	12	20			
	Lisansüstü	18	30.83	1.79	12	20			
	İlköğretim	11	46.36	1.50	43	48			
İstismara Karşı Öğretiler ve Eylemler	Lise	52	46.36	1.66	41	49	.570	.639	
	Üniversite	153	46.65	1.50	41	50			
	Lisansüstü	18	46.27	2.19	41	49			
	İlköğretim	11	17.90	2.70	22	36			
Cinsel İstismar İşaretleri	Lise	52	17.57	2.54	22	33	.416	.742	
	Üniversite	153	17.84	2.54	22	36			
	Lisansüstü	18	18.33	2.30	28	35			

Tablo 4.16’ya ilişkin verilere göre; katılımcıların Ebeveynler İçin Cinsel İstismar Farkındalık Ölçeği $F_{(3-230)} = .754$; $p > 0.05$) toplam puanları ve alt boyutlarından cinsel istismar mitleri $F_{(3-230)} = .556$; $p > 0.05$), istismara karşı öğretiler ve eylemler $F_{(3-230)} = .570$; $p > 0.05$) ve cinsel istismar işaretleri $F_{(3-230)} = .416$ $p > 0.05$) toplam puanları ile eğitim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur.

Ebeveynlerin cinsel istismara yönelik farkındalık düzeylerinin medeni durumlarına göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek amacıyla yapılan Bağımsız Örnek t-Testi sonuçları Tablo 4.17’de verilmiştir.

Tablo 4.17 Ebeveynler İçin Cinsel İstismar Farkındalık Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Katılımcıların Medeni Durum Değişkenine İlişkin t-Testi Sonuçları

	Medeni Durum	n	x	SS	t	p
Ebeveynler için Cinsel İstismar Farkındalık Ölçeği Toplam	Evli	219	94.74	4.07	.444	.657
	Bekar	15	94.26	3.89		
Cinsel İstismar Mitleri	Evli	219	17.86	2.51	-1.139	.256
	Bekar	15	17.26	2.71		
İstismara Karşı Öğretiler ve Eylemler	Evli	219	46.58	1.58	1.372	.171
	Bekar	15	46.00	1.77		
Cinsel İstismar İşaretleri	Evli	219	30.29	2.32	.891	.374
	Bekar	15	31.00	2.07		

Katılımcıların Ebeveynler İçin Cinsel İstismar Farkındalık Ölçeği toplam puanları [$t_{(232)}=.444$; $p>0.05$], alt boyutlarından Cinsel İstismar Mitleri [$t_{(232)}=-1.139$; $p>0.05$], İstismara Karşı Öğretiler ve Eylemler [$t_{(232)}=1.372$; $p>0.05$] ve Cinsel İstismar İşaretleri [$t_{(232)}=.891$; $p>0.05$] puanları ile medeni durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur.

Ebeveynlerin cinsel istismara yönelik farkındalık düzeylerinin çalışma durumlarına göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek amacıyla yapılan Bağımsız Örnek t-Testi sonuçları Tablo 4.18’de verilmiştir.

Tablo 4.18 Ebeveynler İçin Cinsel İstismar Farkındalık Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Katılımcıların Çalışma Durumu Değişkenine İlişkin t-Testi Sonuçları

	Çalışma Durumu	n	x	ss	t	p
Ebeveynler İçin Cinsel İstismar Farkındalık Ölçeği Toplam	Evet	139	94.46	3.94	-1.141	.255
	Hayır	95	95.08	4.21		
Cinsel İstismar Mitleri	Evet	139	17.83	2.57	-1.355	.017*
	Hayır	95	17.82	2.46		
İstismara Karşı Öğretiler ve Eylemler	Evet	139	46.46	1.66	-1.002	.318
	Hayır	95	46.67	1.49		
Cinsel İstismar İşaretleri	Evet	139	30.17	2.30	.040	.968
	Hayır	95	30.58	2.31		

*p<0.05

Katılımcıların cinsel istismar mitleri [$t_{(232)}=-1.355$; $p<0.05$] alt boyutlarından aldıkları puanlar ile çalışma durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır. Katılımcıların Ebeveynler İçin Cinsel İstismar Farkındalık Ölçeğinden aldıkları puanlar [$t_{(232)}=-1.141$; $p>0.05$], alt boyutlarından istismara karşı öğretiler ve eylemler [$t_{(232)}=-1.002$; $p>0.05$] ve cinsel istismar işaretlerinden [$t_{(232)}=.040$; $p>0.05$] aldıkları puanlar ile çalışma durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur.

Ebeveynlerin cinsel istismara yönelik farkındalık düzeylerinin çocuk sayılarına göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 4.19’da verilmiştir.

Tablo 4.19 Ebeveynler İçin Cinsel İstismar Farkındalık Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Katılımcıların Çocuk Sayısı Değişkenine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

	Çocuk Sayısı	n	$\bar{x}$	ss	Min	Max	F	p	Fark
Ebeveynler İçin Cinsel İstismar Farkındalık Ölçeği Toplam	Tek çocuk	118	95.22	4.23	80	101	2.858	.059	
	İki çocuk	71	93.78	3.65	85	103			
	Üç çocuk ve üzeri	45	94.84	4.03	82	103			
İstismara Karşı Öğretiler ve Eylemler	Tek çocuk	118	46.72	1.53	41	50	3.355	.037*	1-2
	İki çocuk	71	46.14	1.73	41	49			
	Üç çocuk ve üzeri	45	46.71	1.45	43	50			
Cinsel İstismar İşaretleri	Tek çocuk	118	18.22	2.48	12	20	3.537	.031*	1-2
	İki çocuk	71	17.22	2.50	12	20			
	Üç çocuk ve üzeri	45	17.75	2.53	12	20			
Cinsel İstismar Mitleri	Tek çocuk	118	30.27	2.21	22	34	0.090	.914	
	İki çocuk	71	30.42	2.46	23	36			
	Üç çocuk ve üzeri	45	30.37	2.36	22	36			

*p<0.05

Tablo 4.19'a ilişkin verilere göre; katılımcıların istismara karşı öğretiler ve eylemler $F_{(2-231)}=3.355$; $p<0.05$) alt boyutu toplam puanı ve cinsel istismar işaretleri $F_{(2-231)}=3.537$ $p<0.05$) alt boyutu toplam puanı ile çocuk sayısı değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır. Anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığının belirlenmesi için yapılan Tukey çoklu karşılaştırma testi sonucuna göre; tek çocuğu olan ebeveynlerin İstismara Karşı Öğretiler ve Eylemler alt boyutu puanı ortalaması ($\bar{x}=46.72$), iki çocuğu olan ebeveynlerin ilgili alt boyut puanı ortalamasından ($\bar{x}=46.14$) anlamlı derecede yüksektir. Tek çocuğu olan ebeveynlerin Cinsel İstismar işaretleri alt boyutu puanı ortalaması ($\bar{x}=18.22$), iki çocuğu olan ebeveynlerin alt boyut puan ortalamasından ($\bar{x}=17.22$) anlamlı derecede yüksektir.

Ebeveynlerin cinsel istismara yönelik farkındalık düzeylerinin cinsel istismara yönelik bilgi durumlarına göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 4.20'de verilmiştir.

Tablo 4.20 Ebeveynler İçin Cinsel İstismar Farkındalık Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Katılımcıların Cinsel İstismara Yönelik Bilgi Durumu Değişkenine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

	Cinsel İstismara Yönelik Bilgi Durumu	n	$\bar{x}$	Ss	Min	Max	F	p	Fark
Ebeveynler İçin Cinsel İstismar Farkındalık Ölçeği Toplam	Evet	205	94.96	3.81	80	103	2.059	.181	
	Hayır	5	95.00	4.69	91	101			
	Kararsızım	24	92.58	5.39	82	100			
İstismara Karşı Öğretiler ve Eylemler	Evet	205	46.60	1.56	41	50	3.323	.024*	1-3 2-3
	Hayır	5	47.40	1.51	46	50			
	Kararsızım	24	45.83	1.73	41	48			
Cinsel İstismar İşaretleri	Evet	205	17.94	2.44	12	20	1.814	.165	
	Hayır	5	16.80	3.34	12	20			
	Kararsızım	24	17.04	2.95	12	20			
Cinsel İstismar Mitleri	Evet	205	30.40	2.31	22	36	1.073	.344	
	Hayır	5	30.80	1.92	28	33			
	Kararsızım	24	29.70	2.36	25	33			

*p<0.05

Tablo 4.20'ye ilişkin verilere göre, Ebeveynler İçin Cinsel İstismar Farkındalık Ölçeği alt boyutlarından istismara karşı öğretiler ve eylemler $F_{(2-231)}=.754$; $p<0.05$) toplam puanı ortalamaları, cinsel istismara ilişkin bilgi durumlarına göre anlamlı derecede farklılık göstermektedir. Farkın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla yapılan Tukey çoklu karşılaştırma testi sonuçlarına göre; “evet” cevabını veren ebeveynlerin puan ortalaması ($\bar{x}=46.60$), “kararsızım” cevabını veren ebeveynlerin puan ortalamasından ($\bar{x}=45.83$), ve “hayır” cevabı veren ebeveynlerin puan ortalaması ($\bar{x}=47.40$), “kararsızım cevabı veren ebeveynlerin puan ortalamasından ($\bar{x}=45.83$), anlamlı derecede yüksektir.

Ebeveynlerin cinsel istismara yönelik farkındalık düzeylerinin cinsel istismara yönelik bilgilerinin kaynağına göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 4.21’de verilmiştir.

Tablo 4.21 Ebeveynler İçin Cinsel İstismar Farkındalık Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Katılımcıların Cinsel İstismara Yönelik Bilginin Kaynağı Değişkenine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

	Bilginin Kaynağı	n	$\bar{x}$	ss	Min	Max	F	p	Fark
Ebeveynler İçin Cinsel İstismar Farkındalık Ölçeği Toplam	Bir uzmandan alınan eğitim	41	94.80	3.607	85.00	101.00	.591	.621	
	İnternet/Sosyal medya	118	94.46	4.473	80.00	103.00			
	Aile eğitimi	30	94.56	3.738	88.00	101.00			
	Kitaplar	45	95.40	3.525	85.00	101.00			
İstismara Karşı Öğretiler ve Eylemler	Bir uzmandan alınan eğitim	41	46.29	2.015	41.00	50.00	1.918	.133	
	İnternet/Sosyal medya	118	46.49	1.615	41.00	50.00			
	Aile eğitimi	30	46.53	1.547	43.00	49.00			
	Kitaplar	45	46.93	1.053	43.00	49.00			
Cinsel İstismar İşaretleri	Bir uzmandan alınan eğitim	41	18.12	2.051	12.00	20.00	1.482	.225	
	İnternet/Sosyal medya	118	17.55	2.766	12.00	20.00			
	Aile eğitimi	30	17.70	2.380	12.00	20.00			
	Kitaplar	45	18.37	2.299	12.00	20.00			
Cinsel İstismar Mitleri	Bir uzmandan alınan eğitim	41	30.39	2.200	23.00	35.00	.232	.874	
	İnternet/Sosyal medya	118	30.42	2.478	22.00	36.00			
	Aile eğitimi	30	30.33	2.106	25.00	34.00			
	Kitaplar	45	30.08	2.151	22.00	33.00			

*p<0.05

Tablo 4.21'e ilişkin verilere göre, katılımcıların Ebeveynler İçin Cinsel İstismar Farkındalık Ölçeği puanları $F_{(2-231)}=.591$; $p>0.05$), istismara karşı öğretiler ve eylemler alt boyutu puanları $F_{(2-231)}=1.918$; $p>0.05$), cinsel istismar işaretleri alt boyutu puanları $F_{(2-231)}=1.482$; $p>0.05$ ve cinsel istismar mitleri alt boyutu puanları $F_{(2-231)}=.232$; $p>0.05$) ile cinsel istismara yönelik bilgilerinin kaynağı değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur.

5. TARTIŞMA

Bu araştırmada 0-18 yaş arası çocuğu olan ebeveynlerin cinsel eğitime yönelik tutumları ve cinsel istismara yönelik farkındalıkları çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir. Elde edilen sonuçlar, bu bölümde literatür referans alınarak değerlendirilmiştir.

Çalışmaya 234 ebeveyn katılmış olup, katılımcıların 192'si kadın, 42'si erkektir.

Bu çalışmada da her bilimsel çalışmada olabileceği gibi bazı sınırlılıklar söz konusudur. Öncelikle, çalışmada elde edilen veriler çevrimiçi anket yoluyla ebeveynlere ulaşarak elde edildiği için, çevrimiçi bir ankete erişimi olmayan ebeveynler bu çalışmaya katılamamıştır. Çalışma yüz yüze veri toplanarak gerçekleştirilirse farklı sonuçlar elde edilebilir. Araştırmada kadın-erkek katılımcı sayılarının homojen olmaması bir sınırlılık kabul edilebilir. Çalışmaya baba katılımı anne katılımına kıyasla daha düşüktür. Cinsiyetin homojen olmaması, elde edilen sonuçların genellenmesini sınırlamaktadır. Cinsellik, cinsel istismar gibi konular bireylerin rahatça konuşamadığı, konuşmaktan rahatsızlık duyduğu konular olması sebebiyle ebeveynlerin ölçek maddelerini doldururken sosyal istenirlik eğilimi göstermiş olabilirler. Sosyal istenirlik, “bireyin herhangi bir ölçme aracının maddelerini yanıtlarken, kendisiyle ilgili gerçekçi bilgiler vermek yerine kendini sosyal ve normatif anlamda olumlu biçimde sunması eğilimi” şeklinde tanımlanan bir kavramdır. Yapılan çalışmalar, bireylerin özellikle kişilik testlerinde kendileriyle ilgili doğru olmayan, çarpıtılmış bilgiler verdiğini göstermektedir (Akın, 2010).

Katılımcıların cinsel eğitime yönelik tutum düzeyleri 137,12 puan (alınabilecek en yüksek puan 156) ile oldukça yüksek düzeydedir. Buna göre katılımcıların cinsel eğitime yönelik tutumları olumludur. Katılımcıların cinsel istismara yönelik farkındalık düzeyleri 94,71 (alınabilecek en yüksek puan 115) puan ile oldukça yüksek düzeydedir. Buna göre katılımcıların çocuğa yönelik cinsel istismar farkındalıkları yüksektir.

Katılımcıların cinsel eğitime yönelik tutumları ile cinsel istismara yönelik farkındalıkları arasında orta düzeyde pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Buna göre ebeveynlerin cinsel eğitime yönelik tutumları ile cinsel istismara yönelik farkındalıkları orta düzeyde bir ilişki ile anlamlı olarak birlikte artmaktadır. Eroğlu ve Gölbaşı (2005) çalışmasında, bireylerin cinsel konularda çoğunlukla hemcinsleri ile konuşmayı, onlardan bilgi almayı tercih ettiklerini bildirmiştir. Lise

öğrencileri ile yapılan çalışmada ise kızların cinsellikle ilgili bilgileri annelerinden aldıkları ortaya konmuştur. Gençlerin cinsellikle ilgili konularda ebeveynleriyle rahat bir şekilde konuşamaması, okul müfredatında cinsel eğitim programlarının bulunmaması, gençlerin cinsellikle ilgili bilgilerinin eksik ya da yanlış olabilmesine yol açmaktadır. Bilgilerinin eksik olması gençlerin cinsel konularda sorun yaşamasına, riskli cinsel davranışlara maruz kalmalarına neden olabilmektedir. Nitelikli cinsel eğitim tüm bu problemlerin önüne geçmektedir (Eroğlu ve Gölbaşı, 2005). Tuğut ve Gölbaşı (2019), yaptıkları çalışma, ebeveynlerin çocuk cinsel eğitimi ile ilgili bilgi almasının cinsel eğitime yönelik tutumlarını olumlu yönde etkilediğini ve çocuklarının cinsel eğitim almasını desteklediğini ortaya koymaktadır.

Çalışmaya katılan ebeveynlerin cinsiyetleri açısından cinsel eğitime yönelik tutumları incelendiğinde, cinsiyet değişkeni gruplar arasında eşit dağılmadığı için farklılık anlamlı değildir. Konu ile ilgili alan yazın incelendiğinde, Şehnaz ve Ceylan ve diğerleri (2020) yaptıkları ölçek geliştirme çalışmasında, cinsel eğitime yönelik tutum düzeyinin ebeveynlerin cinsiyetlerine göre farklılaşmadığını belirlemiştir. Buna göre iki araştırma sonucunun örtüşmediği görülmektedir. Eliküçük ve Sönmez (2015)'in ve Güney (2022)'in yaptıkları çalışmalara göre cinsel eğitime yönelik tutum düzeyleri ebeveynlerin cinsiyetlerine göre farklılaşmaktadır.

Araştırmaya katılan ebeveynlerin yaş değişkeni açısından cinsel eğitime yönelik tutum düzeyleri incelendiğinde, ebeveynin rolü alt boyutu ile ebeveynlerin yaşları arasında anlamlı farklılık görülmüştür. 21-30 yaş arası grubun, diğer yaş gruplarına göre aldıkları puanlar daha yüksektir. Ebeveynin rolü alt boyutu; “cinsel eğitimin ailede başlaması gerektiğini düşünürüm”, cinsel eğitimle ilgili bilgileri vermek öncelikle ebeveynlerin sorumluluğundadır”, “çocuğumun cinsel konularla ilgili neler bildiğini öğrenmek için soru sormasını beklemem” gibi cinsel eğitimde ebeveynin rolünü içeren 9 maddeden oluşmaktadır. Buna göre katılımcı ebeveynlerin cinsel eğitime yönelik tutumlarının ebeveyn sorumluluğunu içeren bölümü için olumlu olduğu söylenebilir.

Bulgulara göre ebeveynlerin eğitim durumları ile cinsel eğitime yönelik tutumları arasında anlamlı farklılık vardır. Üniversite mezunu ebeveynlerin cinsel eğitime yönelik tutumları lise mezunu ebeveynlerden daha olumludur. Ayrıca katılımcı ebeveynlerin cinsel eğitime yönelik tutum ölçeği alt boyutlarından kaçınma alt boyutundan aldıkları puanlar eğitim durumlarına göre farklılaşmaktadır. Üniversite

düzeyinde eğitim almış ebeveynlerin kaçınma alt boyutu puanları lise düzeyinde eğitim almış ebeveynlerden yüksektir. Kaçınma alt boyutu “çocuğumun cinsellikle ilgili merak ettiği soruları sormasından hoşlanmam”, “çocuğumun cinsellikle ilgili sorular sorması beni rahatsız eder”, “ebeveynlerin çocukların cinsel eğitimine katılmasını uygun bulmam” gibi cinsel eğitim ve cinsellikle ilgili çocuklarıyla konuşmaya, çocuğun konu hakkında sorular sormasına yönelik tutumlarını ölçen maddeleri içermektedir. Buna göre eğitim düzeyi arttıkça ebeveynlerin cinsel eğitim vermeye ve cinsellik hakkında çocuklarıyla ilgili konuşmaya yönelik tutumlarının olumlu yönde değiştiği söylenebilir. Konu hakkında yapılan çalışmalar, araştırma sonucu ile paralellik göstermektedir. İşler (2017), yaptığı çalışmada ebeveynlerin eğitim düzeyi yükseldikçe cinsel eğitim konusunda daha fazla olumlu tutuma sahip oldukları sonucuna ulaşmıştır. Benzer şekilde Güney (2022) de yaptığı çalışmada eğitim durumunun cinsel eğitime yönelik tutum üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Ebeveynlerin cinsel eğitime yönelik tutum düzeylerinin medeni durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelendiğinde, ebeveynin rolü alt boyutu ile medeni durumları arasında anlamlı farklılık görülmüştür. Evli katılımcıların ebeveynin rolü alt boyutu puanları, bekar katılımcıların alt boyut puanlarından daha düşüktür. Buna göre bekar ebeveynlerin cinsel eğitimin ebeveynin rolü ile ilgili kısmına yönelik tutumları evli ebeveynlerden daha olumludur.

Çalışan ebeveynler ile çalışmayan ebeveynlerin cinsel eğitime yönelik tutum düzeyleri arası farklılaşma durumu incelendiğinde anlamlı farklılık gözlenmemiştir. Konu ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde, İşler (2017) çalışmasında ebeveynlerin çalışma durumlarına, cinsel eğitime yönelik tutumlarının da değiştiği sonucuna ulaşmıştır. Çalışan ebeveynlerin cinsel eğitime yönelik tutumlarının daha olumlu olduğunu bildirmiştir. Eliküçük ve Sönmez (2015)’in konu ile ilgili elde ettiği sonuçlar da bu çalışma ile paralellik göstermektedir. Çalışan katılımcıların cinsel eğitime yönelik tutum ve bilgi düzeyleri çalışmayan katılımcılara göre daha olumludur. Çankırı (2018) çalışmasında ebeveynlerin çalıştıkları sektöre göre cinsel eğitime yönelik tutumlarını incelemiş, ebeveynlerin meslek sektörlerine göre cinsel eğitime yönelik tutum düzeylerinin farklılaştığı sonucuna ulaşmıştır. Buna göre kamu sektöründe çalışan ebeveynlerin tutum düzeyleri özel sektörde çalışanlara ve çalışmayanlara göre daha olumludur. Kamu sektöründe çalışanların eğitim düzeylerinin daha yüksek olduğu

belirtilip, bu durumun cinsel eğitime yönelik tutumları üzerinde etkili olduğunu belirtmiştir.

Bulgulara göre ebeveynlerin çocuk sayısı ile cinsel eğitime yönelik tutumları arasında farklılaşma vardır. Katılımcıların cinsel eğitime yönelik tutum düzeyleri için ölçekten aldıkları toplam puan ile çocuk sayıları arasında anlamlı farklılık gözlenmiştir. Ayrıca profesyonel destek ve farklılıklara saygı, ebeveynin rolü ve kaçınma alt boyutu üzerinde de anlamlı farklılık gözlenmiştir. Elde edilen ortalamalara bakıldığında, tek çocuğu olan ebeveynlerin cinsel eğitime yönelik tutumlarının iki çocuğu olan ve üç çocuğu olan ebeveynlerden daha olumlu olduğu görülmektedir. Buna göre çocuk sayısı arttıkça cinsel eğitime yönelik tutumun olumsuz yönde değiştiği söylenebilir. Alt boyutlar için tutum düzeylerine bakıldığında, tek çocuğu olan ebeveynlerin her bir alt boyutta tutumlarının daha olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Alan yazında yapılmış ilgili çalışmalar incelendiğinde, İşler (2017)'in yaptığı çalışmaya göre ebeveynlerin çocuk sayılarının az olması cinsel eğitime yönelik bilgi düzeylerinin yüksek olmasına neden olmaktadır. Bu yönüyle ilgili çalışma sonucu bu çalışma ile paralellik göstermektedir. Kankoç (2023)'un çalışmasına göre çocuk sayısı ile ebeveynlerin cinsel eğitime yönelik bilgi düzeyleri arasında bir ilişki bulunamamıştır. Erbil ve arkadaşlarının (2010) annelerin kızlarına verdiği cinsel eğitimin belirlenmesi amacıyla yaptıkları çalışmada elde ettikleri sonuçlara göre, kız çocuk sayısı daha az olan annelerin kızlarına cinsel eğitim verme oranı daha yüksek bulunmuştur. Alan yazından elde edilen tüm bu bilgilere göre, ebeveynlerin çocuk sayısının az olması, cinsel eğitime yönelik tutumlarını olumlu yönde etkilemektedir.

Ebeveynlerin cinsel istismara yönelik bilgi durumları ile cinsel eğitime yönelik tutumları incelendiğinde, anlamlı farklılık olmadığı gözlenmiştir. Cinsel istismara yönelik bilgisi olan ebeveynlerin bilgi kaynakları ile cinsel eğitime yönelik tutum düzeylerinin incelendiği analiz sonuçlarına göre, cinsel eğitime yönelik tutum düzeylerinin bilgi kaynaklarına göre farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Cinsel istismar ile ilgili bir uzmandan eğitim alan ebeveynlerin cinsel eğitime yönelik tutumlarının, internet/sosyal medya üzerinden bilgi sahibi olanlardan daha olumlu olduğu; kitaplardan cinsel istismara yönelik bilgi edinen ebeveynlerin cinsel eğitime yönelik tutumlarının, aile eğitimi ve internet/sosyal medya kaynağından bilgi edinen ebeveynlerden daha olumlu olduğu gözlenmiştir. Buna göre ebeveynlerin uzman eğitimi ve kitap gibi

bilimsel kaynaklardan aldığı cinsel istismar eğitiminin cinsel eğitime yönelik tutumları üzerinde olumlu etkiye sahip olduğu söylenebilir. Aldıkları eğitimin cinsel eğitime yönelik tutumlarını da olumlu yönde değiştirdiği söylenebilir.

Araştırmaya katılan ebeveynlerin Ebeveynler İçin Cinsel İstismar Farkındalık Ölçeğinden aldıkları puanlara göre; cinsiyet değişkini açısından cinsel istismara yönelik farkındalık düzeyleri incelendiğinde cinsiyet değişkeninde gruplar arası farklılık olduğu için anlamlı farklılık gözlenmemiştir. Konu ile ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında, Alisinanoğlu ve Bağcı (2023)'nin yaptıkları çalışmaya göre, ebeveynlerin istismar ve ihmal farkındalıkları üzerinde cinsiyet değişkeninin anlamlı bir etkisi yoktur. Bozcan ve arkadaşlarının (2019) yaptıkları çalışmada da cinsiyet değişkeninin cinsel istismar farkındalığı üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Ebeveynlerin cinsel istismara yönelik farkındalık düzeylerinin yaşlarına göre farklılaşp farklılaşmadığının incelenmesi için yapılan analiz sonuçlarına göre, cinsel istismar işaretleri alt boyutundan aldıkları puanların, yaş grupları arasında farklılaştığı görülmektedir. 21-30 yaş grubu katılımcıların alt boyut puanları, 36-40 yaş grubu katılımcılardan anlamlı derecede yüksektir. Buna göre genç yaştaki ebeveynlerin cinsel istismar işaretlerine yönelik farkındalıklarının daha ileri yaştaki ebeveynlerden daha yüksek olduğu söylenebilir. Detaylı sonuçlara bakıldığında 21-30 yaş grubu ile 41-45 yaş grubunun farkındalık düzeylerinin benzer olduğu da görülmektedir. Bozcan ve arkadaşlarının (2019) çalışması araştırma verileri ile örtüşmemektedir. Yapılan çalışmaya göre ebeveynlerin yaşları ile istismar farkındalıkları arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir. İstismar farkındalık ölçeğinin genel toplam puanlarına göre elde edilen sonuçlar Bozcan ve arkadaşlarının (2019) yaptığı çalışma ile örtüşmektedir. Alisinanoğlu ve Bağcı (2023)'nin çalışmasında da ilgili veriler yaş değişkeni ile istismar farkındalığı arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı sonucunu göstermektedir. Buna göre, çalışmada elde edilen sonuç, yaş değişkeninin yalnızca cinsel istismar belirtilerine ilişkin farkındalık üzerinde etkili olduğunu göstermektedir.

Ebeveynlerin eğitim durumları ile cinsel istismar farkındalık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Alanyazın incelendiğinde, Akgün ve Çetin (2020) yaptıkları çalışmada, anne ve babaların eğitim durumlarına göre istismar farkındalık düzeylerini ayrı ayrı ele almış ve annelerin farkındalık düzeylerinin eğitim durumlarına göre farklılaştığı, babaların farkındalık düzeylerinin eğitim durumlarına göre

farklılaşmadığı sonucuna ulaşmıştır. Eğitim düzeyi daha yüksek annelerin istismar farkındalıkları ilgili araştırmaya göre daha yüksektir. Alisinanoğlu ve Bağcı (2023)'nın çalışmasına göre eğitim düzeyi arttıkça cinsel istismara yönelik farkındalık düzeyi de artmaktadır. Buna göre bu çalışmada elde edilen sonuçlar alan yazındaki sonuçlar ile örtüşmemektedir.

Ebeveynlerin medeni durumları ile cinsel istismar farkındalık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Ebeveynlerin çalışma durumları ile cinsel istismar farkındalık düzeyleri arasında cinsel istismar mitleri alt boyutu için farklılık gözlenmiştir. İlgili ölçek, “istismar vakaları sadece büyük şehirlerde yaşanır”, “sadece kız çocukları istismar edilir” gibi cinsel istismara yönelik mitler hakkında maddeler içermektedir. Buna göre çalışan ebeveynlerin cinsel istismar mitlerine yönelik bilince sahip olduğu söylenebilir.

Ebeveynlerin çocuk sayısı ile cinsel istismar farkındalık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. İstismara karşı öğretiler ve eylemler ve cinsel istismar işaretleri alt boyutları çocuk sayısına göre farklılaşmaktadır. Tek çocuğu olan ebeveynlerin farkındalık düzeyleri daha yüksek düzeydedir. Konu ile ilgili alan yazın incelendiğinde, Akgün ve Çetin (2020)'in çalışmasına göre tek çocuğu olan ebeveynlerin 2 ve 5 üzeri çocuğu olan ebeveynlere göre, 2 çocuğu olan ebeveynler ise 5 ve üzeri çocuğu olanlara göre istismar farkındalıkları daha yüksektir. Buna göre, çocuk sayısı arttıkça farkındalık düzeyinin azaldığı söylenebilir.

Araştırmaya katılan ebeveynlerin cinsel istismara yönelik bilgi durumları ile cinsel istismar farkındalık düzeyleri arasında yalnızca istismara karşı öğretiler ve eylemler alt boyutunda farklılık gözlenmiştir. İstismara yönelik bilgilerinin olmadığını belirten ebeveynlerin istismara karşı öğretiler ve eylemler alt boyutundan aldıkları puanlar, bilgilerinin olduğunu ve kararsız olduklarını belirten ebeveynlerin puanlarından yüksektir. Farklılık görülen istismara karşı öğretiler ve eylemler alt boyutu “eğer çocuğum istismara uğramışsa, ona bu durumun onun suçu olmadığına söylemem önemlidir.”, “Çocuğuma yabancı birisi istemediği bir şey yapmaya çalıştığında /yaptığında bunu hemen bana (anne-baba) ya da en yakınındaki güvendiği bir kişiye söyleyerek yardım istemesini öğretmem gerekir.”, “Eğer çocuğum istismara uğradığını anlatıyorsa onu yargılamadan dinlemem önemlidir.” gibi olası istismar durumunda ebeveynin ne yapması gerektiği, nasıl davranması gerektiğine ilişkin farkındalık

maddelerini içermektedir. Buna göre istismara yönelik bilgisi olmadığını belirten ebeveynlerin, istismar sonrası davranışlara ilişkin bilgi sahibi oldukları söylenebilir. İlgili katılımcıların diğer alt boyutlardan aldıkları puanların da bilgi sahibi olduğunu belirten diğer katılımcılar ile farklılaşmadığı görülmektedir. Genel puan ve diğer alt boyutlardan farklılık gözlenmediği sonucundan hareketle, katılımcıların algıladıkları istismar bilgi durumlarının, ölçekten aldıkları puan ile örtüştüğü söylenebilir.

Araştırmaya katılan ebeveynlerin cinsel istismara yönelik bilgilerinin kaynağının farkındalık düzeylerine göre farklılaşma durumunun incelendiği analizlerin sonuçlarına göre, ebeveynlerin bilgi kaynakları ile istismar farkındalıkları arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir.

6. SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu çalışmada ebeveynlerin cinsel istismara yönelik farkındalıkları ve cinsel eğitime yönelik tutumlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda katılımcıların ölçeklerden aldıkları puanlar ile tutum ve farkındalık düzeyleri ortaya konmuş; yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu, çocuk sayısı, cinsel istismara yönelik bilgi durumu, cinsel istismara yönelik bilginin kaynağı gibi değişkenler açısından da tutum ve farkındalıklarının hangi değişkenlere göre farklılaştığı incelenmiştir. Çalışmada elde edilen sonuçlar aşağıda listelenmiştir:

1. Genç ebeveynlerin (21-30 yaş) cinsel eğitime yönelik tutumları cinsel eğitimin ebeveyn sorumluluklarını içeren bölümü için diğer yaş gruplarındaki ebeveynlere göre daha olumludur. Buna göre; yaş ilerledikçe cinsel eğitime yönelik tutum olumsuz yönde değişmektedir.
2. Üniversite mezunu ebeveynlerin cinsel eğitime yönelik tutumları, lise mezunu ebeveynlerden daha olumludur. Buna göre; eğitim düzeyi arttıkça cinsel eğitime yönelik tutum olumlu yönde değişmektedir.
3. Medeni durum cinsel eğitime yönelik tutum üzerinde etkili değildir. Yalnızca ebeveyn sorumluluklarını içeren cinsel eğitim için bekar ebeveynler daha yüksek puan almıştır. Bekar ebeveynlerin tutumları daha olumludur.
4. Çalışma durumu cinsel eğitime yönelik tutum üzerinde etkili değildir.
5. Çocuk sayısı cinsel eğitime yönelik tutum üzerinde etkilidir ve çocuk sayısı arttıkça cinsel eğitime yönelik tutum olumsuz yönde değişmektedir.
6. Ebeveynlerin cinsel istismara yönelik bilgi durumları, cinsel eğitime yönelik tutumları üzerinde etkili değildir.
7. Cinsel istismara yönelik bilgilerinin kaynakları, cinsel eğitime yönelik tutumları üzerinde etkilidir. Ebeveynin kitaplardan ve uzmanlardan aldıkları eğitimler, cinsel eğitime yönelik tutumlarını olumlu yönde değiştirmektedir.
8. Daha genç yaştaki ebeveynlerin cinsel istismar işaretlerine yönelik farkındalıkları, ileri yaştaki ebeveynlere göre daha yüksektir.
9. Ebeveynlerin eğitim durumları cinsel istismar farkındalıkları üzerinde etkili değildir.

10. Ebeveynlerin medeni durumları cinsel istismar farkındalıkları üzerinde etkili değildir.

11. Ebeveynlerin çocuk sayıları cinsel istismar farkındalıkları üzerinde etkilidir. Tek çocuğu olan ebeveynlerin farkındalık düzeyleri daha yüksektir.

12. Ebeveynlerin cinsel istismara yönelik bilgi durumları istismara karşı öğretiler ve eylemler alt boyutu için farklılık göstermektedir. Bilgi sahibi olmadığını belirten ebeveynler, ölçekten yüksek puan almıştır.

13. Ebeveynlerin bilgi kaynaklarının istismar farkındalıkları üzerinde bir etkisi yoktur.

Alan yazından elde edilen bilgiler ve bu çalışmada elde edilen sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

1. Cinsel eğitim toplumun geneli tarafından üreme ve cinsellik eğitimi olarak algılanabilmektedir. Bu kanıya araştırma verileri toplanırken görüşülen ebeveynlerin kişisel görüşleri ile varılmış, bu yargı alan yazın ile de desteklenmiştir. Ebeveynler cinsel eğitimin ne olduğuna dair bilgilendirilebilir.
2. Çalışmaya baba katılımının az olması sebebiyle, anne-baba katılımı eşit tutularak daha kapsamlı bir çalışma yapılabilir.
3. Öğretmenlere yönelik hizmet-içi eğitimler, müfredata eklenen cinsel gelişim ve eğitim dersleri ile cinsel eğitime yönelik bilinçlendirilme faaliyetleri yapılabilir. İlgili eğitimleri alan öğretmenler okullarda ebeveyn eğitimleri düzenleyebilir.
4. Çalışmalar çocuk sayısı fazla olan ebeveynlerin cinsel eğitime ve cinsel istismara yönelik tutum ve farkındalıklarının etkili olduğunu göstermektedir. Çocuk sayısının etkisinin sebepleri yeni çalışmalarla detaylı şekilde araştırılarak, iki veya daha fazla çocuğu olan ebeveynlere yönelik çalışmalar düzenlenebilir.

7. KAYNAKLAR

- Akçe, İ., ve Doğan, H. (2020). Cinsel istismara maruz kalmış çocuklar üzerine bir değerlendirme. *Sosyal Çalışma Dergisi*, 4(1), s. 12-20.
- Akın, A. (2010). İki boyutlu sosyal istenirlik ölçeğinin geliştirilmesi ve psikometrik özelliklerinin araştırılması. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(3), s. 771-784.
- Akgün, R., ve Çetin, H. (2020). 4-6 yaş arası çocuğu olan ebeveyn tutumlarının ve istismar farkındalıklarının belirlenmesi üzerine bir çalışma.
- Aksel, Ş., ve Irmak, T. Y. (2015). Çocuk cinsel istismarı konusunda öğretmenlerin bilgi ve deneyimleri. *Ege Eğitim Dergisi*, 16(2), s. 373-391.
- Aktay, M. (2020). İstismar ve ihmalin çocuk üzerindeki etkileri ve tedavisi. *Gelişim ve Psikoloji Dergisi*, 1(2), s. 169-184.
- Aktepe, E. (2009). Çocukluk çağı cinsel istismarı. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 1(2), s. 95-119.
- Alabay, E. (2020). Cinsel istismar ve cinsel istismarı önleme amaçlı oluşturulmuş erken müdahale program örnekleri. 7(1), s. 32-43.
- Alay, C., ve Polat, O. (2012). Pedofili nedir, ne değildir? *Değişen Dünyada Biyoetik* (s. 208-216). İstanbul: Türkiye Biyoetik Derneği Yayını.
- Alisinanoğlu, F., ve Bağcı, S. (2023). Erken çocukluk döneminde ebeveynlerin çocuk ihmal ve istismarına ilişkin farkındalık düzeyleri. *Edebiyat Dilbilim Eğitim ve Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 2(1), s. 63-78.
- Alpaslan, A. H. (2014). Çocukluk döneminde cinsel istismar. *Kocatepe Tıp Dergisi*, 15(2), s. 194-201.
- Aral, A., Say, G. N., ve Usta, M. B. (2018). Asperger sendromlu ergende sınırlı ilgi örüntüsünün pedofili davranışından ayırt edilmesi: olgu sunumu. *Dusunen Adam The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences*, 31(1), s. 102-106.
- Asil, H., ve Özdemir, Ç. (2020). *Çocuk istismarına kapsamlı bir bakış: durum analizi ve uygun stratejilerin modellenmesi*. Kayseri: ProChild.
- Avcı, N., ve Toran, M. (2012). *Okul Öncesi Eğitimine Giriş* (s. 1-3). içinde Ankara: Eğiten Kitap.
- Aydoğdu, F. (2017). Toplumsal cinsiyet rollerinin gelişimi ve cinsel eğitim. Ş. Ö. Aynal içinde, *Çocuk Gelişimi I-II (2. Kitap)* (s. 71-89). Ankara: Eğiten Kitap.

- Aydoğdu, S. G., ve Özsoy, Ü. (2017). Çocuk hakları ihlali: cinsel istismar. *Journal of Academic Research in Nursing*, 3, s. 57-60.
- Ayyıldız, E., ve Karataş, E. K. (2020). Aklımızdaki 'çocuk': erken çocukluk uzmanlarının çocuk algısı fenomenolojisi. *Medeniyet Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), s. 56-65.
- Bayrak, N. G. (2021). Çocuk istismarında ile dinamiklerine yönelik risk faktörleri ve koruyucu önleyici müdahaleler. *EJONS*, 5(18), s. 436-449.
- Bekiroğlu, C. K., ve Çakmak, B. B. (2018). Pedofili ile obsesif kompulsif bozukluğun ayırıcı tanısı: olgu sunumu. *Klinik Tıp Bilimleri Dergisi*, 6(1), s. 27-30.
- Berkmen, B., ve Seçim, G. (2019). Scale for measuring child sexual abuse awareness for parents: A scale development study. *Current Psychology*, 42(2), s. 1-13.
- Bilgin, Ö. G. (2020). Çocuk cinsel istismarı ebeveyn kaygı ölçeğinin geliştirilmesi. *Akademik sosyal araştırmalar dergisi*, 8(111), s. 417-432.
- Browne, A., ve Finkelhor, D. (1986). Impact of child sexual abuse: a review of the research. *Psychological Bulletin*, 99(1), s. 66-77.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2008). Bilimsel araştırma yöntemleri. Pegem Akademi Yayıncılık: Ankara
- Celiloğlu, B. (2022). Cinsel gelişimde freud'un psiko-seksüel gelişim aşamaları ve cinsel eğitim. M. Dalkılıç içinde, *Contemporary trends in education sciences* (s. 285-294). Ankara: Duvar Kitabevi.
- Ceylan, Ş., ve Çetin, A. (2015). Okulöncesi eğitim kurumlarına devam eden çocukların cinsel eğitimine ilişkin ebeveyn görüşlerinin incelenmesi. *H.Ü. Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 2(3), s. 41-59.
- Ceylan, Ş., Artan, İ., ve Adıbatmaz, F. B. (2020). Cinsel eğitime yönelik tutum ölçeği: güvenirlik ve geçerlilik çalışması. *Yaşadıkça Eğitim*, 34(2), s. 468-490.
- Choi, S. S., Yang, S. B., Lim, M. H., Ja Young Lim, K. M., Lee, Y., Shim, S.-H., . . . Chang, H. Y. (2024). Psychological aftereffects experienced by sexually abused children. *Medicine*, 102(38), s. 1-6.
- Cırık, V. A., Gül, U., ve Aksoy, B. (2022). Çocukların ve ebeveynlerin çocuk cinsel s *Hemşirelik Bilimleri Dergisi*, 14(2), s. 321-331.
- Çalışandemir, F., Bencik, S., ve Artan, İ. (2008). Çocukların cinsel eğitimi: geçmişten günümüze bir bakış. 33(150), s. 14-27.

- Çalışkan, D. D. (2019). Bir hastanede çalışan hemşirelerin çocuk ihmal ve istismarına yönelik bilgi düzeyi ve yaklaşımlarının incelenmesi. *Sağlık Akademisi Kastamonu*, 4(2), s. 75-89.
- Çamurcu, Ş., ve Ekici, K. B. (2022). Çocuk gelişimci adayların "psikolojik istismar" kavramına ilişkin bilişsel yapılarının incelenmesi. *Türkiye Sağlık Araştırmaları Dergisi*, 3(2), s. 40-51.
- Çankırı, A. (2018) Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Cinsel Eğitimi İle İlgili Anne Baba Görüşlerinin İncelenmesi (Yayımlanmamış Doktora Tezi).
- Çeçen, A. R. (2007). Çocuk cinsel istismarı: sıklığı, etkileri ve okul temelli önleme yolları. 4(1), s. 1-17.
- Dedeler, M., Öpöz, T. ve Öztürk, C. (2016). Çocukluk çağı cinsel istismarına yönelik tedavi ve önleme yaklaşımları: bir gözden geçirme. *Ayna Klinik Psikoloji Dergisi*, 3(1), s. 28-43.
- Deniz, Ü. ve Altan, R. Y. (2019). Milli eğitim bakanlığı 0-36 aylık çocuklar için eğitim programında cinsel gelişim ve eğitim. *Çocuk ve Gelişim Dergisi*, 2(3), s. 34-44.
- Deniz, Ü. ve Yıldız, R. (2018). Milli eğitim bakanlığı okul öncesi eğitim programında cinsel gelişim ve cinsel eğitim. *GEFAD*, 38(2), s. 431-447.
- Elihoş, H., Deniz, L. ve Bilgin, H. (2022). Okul öncesi çocukların (36-72 ay) ebeveynlerinin cinsel istismar hakkındaki kaygılarının incelenmesi. *Temel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(2), s. 143-156.
- Elihoş, H., Deniz, P. D. ve Bilgin, Ö. G. (2020). Çocuk cinsel istismarı ebeveyn kaygı ölçeğinin geliştirilmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(11), s. 417-432.
- Eliküçük, A. ve Sönmez, S. (2011). 6 yaş çocuklarının cinsel gelişim ve eğitimiyle ilgili ebeveyn görüşlerinin incelenmesi. *Aile ve Toplum*, 7(25).
- Erbil, N., Orak, E. ve Bektaş, A. E. (2010). Anneler cinsel eğitim konusunda ne biliyor, kızlarına ne kadar cinsel eğitim veriyor? *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(1), s. 366-383.
- Erdoğan, A. (2010). Pedofili: klinik özellikleri, nedenleri ve tedavisi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 2(2), s. 132-160.
- Erkut, Z., Balcı, S. ve Yıldız, S. (2017). Tarihsel süreç içinde çocuk. *Çocuk ve Medeniyet*, 2(3).

- Eroğlu, K., ve Gölbaşı, Z. (2005). Cinsel eğitimde ebeveynlerin yeri: ne yapıyorlar, ne yaşıyorlar? *Atatürk Üniv. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 8(2), s. 12-21.
- Ersanlı, K., Yılmaz, M., ve Özcan, K. (2013). Algılanan duygusal istismar ölçeği (adiö): geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(1), s. 147-164.
- Eser, D. ve Kılınç, F. E. (2020). Cinsel istismarın çocuk üzerindeki etkileri. D. Eser içinde, *Sağlık Bilimlerinde Multidisipliner Araştırmalar* (s. 225-228). İstanbul: Efe Akademi.
- Ferragut, M., Cerezo, M. V., Ortiz-Tallo, M. ve Rodriguez-Fernandez, R. (2023). Effectiveness of child sexual abuse prevention programs on knowledge acquisition: a meta-analytical study. *Child Abuse & Neglect*, 146(106489), s. 1-11.
- Gökkaya, D. Ö. (2018). Cinsel istismar ve çocuk (sivas ili örneği). *The Journal of Academic Social Science Studies*, 66(2), s. 425-432.
- Güçlü, S. (2016). Çocukluk ve çocukluğun sosyolojisi bağlamında çocuk hakları. *Sosyoloji Dergisi*, 1(22), s. 1-22.
- Güler, S. ve Yöndem, Z. D. (2007). Ergenlik ve cinsel sağlık eğitimi ile ilgili grup rehberliğinin 6. sınıf öğrencilerinin bilgi ve tutumlarına etkisi. *İlköğretim Online*, 6(1), s. 2-10.
- Gül, Y. E. (2023). Bilimsel Araştırmalarda Yaklaşım ve Tasarıma Kuramsal Bir Bakış. *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 12(1), 53-62.
- Gümüş, S. S. ve Altınsoy, M. (2015). Hatay okullarında engellilerin cinsel eğitimi durum değerlendirmesi. *Journal of Education Sciences*, 6(2), s. 63-72.
- Gündüz, H. Ç. ve Yıldız, A. D. (2016). Cinsel istismarın önlenmesinde cinsel eğitimin önemi. s. 1-6. 2023 tarihinde https://www.researchgate.net/publication/323657089_Cinsel_Istismarin_Onlenmesinde_Cinsel_Egitiminin_Onemi adresinden alındı
- Güney, A. (2022), Ebeveynlerin Cinsel Eğitime Yönelik Tutumları ve İletişim Dili ile Çocukların Cinsel Gelişimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]
- Gürsoy, E., ve Gençalp, N. S. (2010). Cinsel Sağlık Eğitiminin Önemi. *Aile ve Toplum*, 6(23), s. 29-35.

- Güzelyurt, T. (2020). Okul öncesi dönemde cinsel eğitim ve cinsel istismardan korunma: resimli çocuk kitaplarına yönelik bir inceleme. *Uluslararası Çocuk Edebiyatı ve Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), s. 54-69.
- İşler, S. (2017) Okul Öncesi Dönem Çocuğu Olan Ebeveynlerin Cinsel Gelişime ve Cinsel Eğitime Yönelik Bilgi Düzeylerin ve Tutumlarının İncelenmesi [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]
- Kahraman, P. B., Doğan, B. ve Şimşek, M. (2020). Okul öncesi öğretmenlerinin çocuk ihmal ve istismarı ile çocuk haklarına yönelik görüşleri. *Turkish Studies - Educational Sciences*, 15(2), s. 692-715.
- Kanak, M. ve Çelik, M. (2018). Türkiye'de duygusal istismar üzerine yazılan lisansüstü tezlerin değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 12(27), s. 907-920.
- Karakartal, D. (2020). Çocuk cinsel istismarının önlenmesinde cinsel eğitimin önemi. *Uluslararası Beşeri Bilimler ve Eğitim Dergisi*, 6(13), s. 145-156.
- Kardeş, S. ve Karaman, N. G. (2018). Okul öncesi eğitim öğretmenlerinin çocuğun cinsel eğitimine ilişkin görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(3), s. 1554-1570.
- Kartal, D. P. (2013). Türk ceza kanununda çocukların cinsel istismarı (tck. m. 103). *Uluslararası Çocuklar için Adalet Sempozyumu* (s. 241-247). Ankara: Türkiye'de Çocuklar için Adalet.
- Kılıç, S. (2016). Cronbach'ın alfa güvenirlik katsayısı. *Journal Of Mood Disorders (JMOOD)*, 6(1), s. 47-8.
- Kiye, S. ve Pişkin, M. (2020). Öğretmenlerin çocuğa yönelik cinsel istismar algılarının incelenmesi. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(8), s. 20-44.
- Koç, D. E., Dağlı, D. F., Kahveci, D. R., Başer, D. D. ve Özkara, D. A. (2014). Çocuk istismar ve ihmeline birinci basamakta yaklaşım. *sted*, 23(6), s. 242-248.
- Koç, M., Koçtürk, N. ve Zencir, T. (2023). Prevalence of the child sexual abuse in turkey: a scoping review. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 34(1), s. 209-226.
- Koçak, C. ve Büyükgönenç, L. (2011). Toplumdaki bireylerin çocuk istismarı ve ihmeline yönelik bilgi ve görüşleri. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(1), s. 89-104.
- Köse, Ü. (2018). İslam ceza hukuku açısından çocuklara yönelik cinsel istismar. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(16), s. 312-331.

- Kurtça, T. T. (2022). Çocuk cinsel istismarını önleme programlarında ebeveyn eğitimi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 14(2), s. 247-254.
- Özpolat, A. O. (2023). Çocuk ihmal ve istismarının politikalarla ilişkisi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi*, 28(1), s. 141-153.
- Özsungur, B. (2010). Cinsel kimlik gelişimi ve cinsel kimlik bozukluğunda psikososyal değişkenler: gözden geçirme. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 17(3), s. 163-174.
- Öztürk, G. M. ve Gök, N. F. (2021). Erken çocukluk dönemine ait resimli çocuk kitaplarında cinsel eğitim unsurlarının incelenmesi. 35(2), s. 403-419.
- Paslı, F. (2020). Çocuğa yönelik fiziksel istismar. *Sosyal Politika ve Sosyal Hizmet Çalışmaları Dergisi*, 1(1), s. 60-72.
- Polat, O. (2021), *Tüm Boyutlarıyla Çocuk İstismarı – 1*. Ankara: Seçkin Yayınları
- Sağlam, M. ve Aral, N. (2016). Tarihsel Süreç İçerisinde Çocuk ve Çocukluk Kavramları. *Çocuk ve Medeniyet*, 1(2), s. 43-56.
- Sarı, H. Y., Ardahan, E. ve Öztornacı, B. Ö. (2016). Çocuk ihmal ve istismarına ilişkin son 10 yılda yapılan sistematik derlemeler. *TAF Prentive Medicine Bulletin*, 15(6), s. 501-511.
- Selçuk, N. (2022). Çocuk istismarı ve ihmali konusunda geliştirilen modellere sosyolojik bir yaklaşım: istismar edilen sosyalleşme. *R&S - Research Studies Anatolia Journal*, 5(3), s. 338-362.
- Singh, M. M., Parsekar, S. S. ve Nair, S. N. (2014). An epidemiological overview of child sexual abuse. 3(4), s. 430-435.
- Soyer, C. (2018). Okul yöneticisi ve öğretmenlerinin görüşlerine göre çocukların cinsel istismar ve ihmalinin değerlendirilmesi. *Turkish International Journal of Special Education and Guidance & Counseling*, 7(2), s. 14-28.
- Sönmez, G. M., & Özçelik, A. D. (2022). Okul öncesi dönemde cinsel eğitim açısından anne tutumları ve bilgi düzeylerini incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*(62), s. 158-181.
- Sönmez, G. M. (2023), 3-6 Yaş Çocuğu Olan Anne Tutumlarının ve Cinsel Eğitime Yönelik Bilgi Düzeylerinin İncelenmesi [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]

- Stoltenborgh, M., Ijzendoorn, M. H., Euser, E. M., & Bakermans-Kranenburg, M. J. (2011). A global perspective on child sexual abuse: meta-analysis of prevalence around the world. *Child Maltreatment*, 16(2), s. 79-101.
- Sungur, M. Z. (1998). Cinsel eğitim. *Klinik Psikiyatri*(2), s. 103-108.
- Şahin, F. ve Taşar, M. A. (2012). Cinsel istismar ve ensest. *Türk Pediatri Arşivi Dergisi*, 47(3), s. 159-164.
- Tekgöl, N., Saltık, D. ve Tuncer, Ö. (2014). Cinsel sağlık eğitiminin, ergenlerde sorumluluklarını arttırmadaki önemi. *Tepecik Eğit Hast Derg*, 24(3), s. 179-185.
- Terzi, S. ve Özbay, Y. (2013). Çocuk istismarı ile ilgili gazete haberlerinin istismarın türü, istismarcı ile mağdurun cinsiyeti ve bağlam açısından incelenmesi. 12. *Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi*, (s. 126-133). Ankara.
- Topçu, S. (2009). Pedofili. S. Topçu içinde, *Cinsel İstismar* (s. 43-44). Ankara: Phoenix Yayınevi.
- Townsend, C. ve Rheingold, A. A. (2013). *Estimating a child sexual abuse prevalence rate for practitioners: review of child sexual abuse prevalence studies*. Charleston, S. C.: Darkness to Light. www.D2L.org/lin10 adresinden alındı
- Tuğut, N. ve Gölbaşı, Z. (2019). Okul öncesi dönem çocuğu olan (3-6 yaş) ebeveynlerin cinsel eğitim tutumlarının belirlenmesi. *Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care*, 13(3), s. 287-294.
- TÜİK. (2022). *TÜİK Türkiye İstatistik Kurumu*. www.data.tuik.gov.tr:https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Guvencilik-Birimine-Gelen-veya-Getirilen-Cocuk-Istatistikleri-2022-49662 adresinden alındı
- Ulmann, E. ve Hilweg, D. W. (2019). *Childhood and Trauma - Seperation, Abuse, War*. Routledge: Ashgate.
- UNICEF. (2007). *UNICEF*. UNICEF Web Sitesi: <https://www.unicef.org/turkiye/raporlar/%C3%A7ocuk-haklar%C4%B1na-dair-s%C3%B6zle%C5%9Fme-uygulama-elkitab%C4%B1> adresinden alındı
- Ünal Bozcan, E., Berkmenü B., Koran, N. ve Tatlıcalı, E. (2019). 4-6 yaş arasındaki çocukların ebeveynlerinin istismara yönelik farkındalığı. *Folklor/Edebiyat*, 25(97), 494-508.

- Ünlüler, E. ve İnan, R. (2021). Okul öncesi öğretmen adaylarının cinsel eğitim hakkındaki görüşlerinin incelenmesi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4(2), s. 377-397.
- Üstündağ, A. (2022). Ebeveynlerin cinsel istismardan korunma eğitime yönelik tutumlarının incelenmesi. 26(1), s. 118-129.
- WHO. (2017). *Responding to children and adolescents who have been sexually abused: who clinical guidelines*.
- Yam, F.C. (2020). Çocuk Cinsel İstismarına Yönelik Müdahale Basamakları ve İşlevlerinin Kuramsal Olarak İncelenmesi. *Çocuk ve Gelişim Dergisi*, 3(5), 61-78.
- Yılmaz, M. (2011). Cinsel Eğitimde Kütüphanelerin Rolü. *Türk Kütüphaneciliği*, 25(1), s. 8-34.
- Yücesan, A. ve Alkaya, S. A. (2018). Okullarda göz ardı edilen bir konu: cinsel sağlık eğitimi. *SDÜ Tıp Fak Derg*, 25(2), s. 200-209.
- Yüksel, H. ve Yüksel, M. (2014). Çocuk ihmal ve istismarı bağlamında türkiye'de çocuk gelinler gerçeği. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), s. 1-24.

8. EKLER

EK 1: KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Değerli ebeveyn;

Katılmanızı istediğimiz “Ebeveynlerin Cinsel İstismara Yönelik Farkındalıkları ve Cinsel Eğitime Yönelik Tutumlarının İncelenmesi” adlı araştırma, Üsküdar Üniversitesi Bağımlılık ve Adli Bilimler Enstitüsü Adli Bilimler Yüksek Lisans programında Dr. Öğr. Üyesi Telli İSMAİLOVA danışmanlığında, Psk. Miraç Güzin ANBARPINAR tarafından yürütülmektedir.

Bu çalışmada ebeveynlerin çocuk cinsel istismarına yönelik farkındalık düzeylerinin ve cinsel eğitime yönelik tutumlarının ortaya konması amaçlanmıştır. Çalışma 18 yaş altı çocuğu olan ebeveynlere yöneliktir. Form tahminen 10-15 dk. sürecektir ve katılım gönüllülük esasına dayanmaktadır. Vereceğiniz cevaplar bilimsel bir çalışmaya katkı sunacaktır. Sorulara içtenlikle yanıt vermeniz beklenmektedir. Sizden alınan bilgiler araştırma dışında hiçbir yerde kullanılmayacak ve sizden kişisel bilgilerinizi paylaşmanız beklenmeyecektir. Anketin herhangi bir anında kendinizi kötü hissederseniz çalışmayı yarıda bırakmakta özgürsünüz.

Araştırma hakkında verilen bu bilgiler dışında herhangi bir bilgiye ihtiyaç duyarsanız araştırmacıya ulaşabilirsiniz. adresinden

Çalışmaya gönüllü katılımı onaylıyor musunuz?

☐ Onaylıyorum

Kişisel Bilgiler

1. Cinsiyet:
☐ Kadın ☐ Erkek
2. Yaş:
3. Eğitim Durumunuz
☐ İlköğretim ☐ Üniversite
☐ Lise ☐ Lisansüstü
4. Medeni Durum
☐ Evli
☐ Bekar
5. Çalışıyor musunuz?
☐ Evet ☐ Hayır
6. Kaç çocuğunuz var?
7. Çocuğa yönelik cinsel istismar hakkında bilginiz var mı?
☐ Evet ☐ Hayır
8. Bilginiz var ise kaynağınız nedir?
☐ Bir uzmandan alınan eğitim ☐ Aile eğitimi
☐ İnternet/sosyal medya ☐ Kitaplar

EK 2: CİNSEL EĞİTİME YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ

Cinsel Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği

Ek 1: Cinsel Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği

Sevgili Anne ve baba,

Dört yaşındaki çocuğumuz bize nasıl doğduğunu sorabilir. Altı yaşına geldiğinde kadınların ve erkeklerin bedensel farklılıkları hakkında konuşmak isteyebilir. Ergenlik döneminde nasıl gebe kalındığını ya da kadınların adet kanamalarını sorabilir. Çocuğunuzun bu gibi sorularını düşünerek aşağıdaki maddeleri okuyun ve sizin için uygun olan seçeneği işaretleyin.

Lütfen içtenlikle yanıtlayınız. Teşekkürler.

Madde	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen katılıyorum	Tamamen katılıyorum
1 Okulda cinsel eğitimle ilgili ailelere yönelik toplantılar düzenlendiğinde katılmak isterim.	1	2	3	4
2 Çocuğumuzun cinsel sorunlarıyla ilgili uzman desteği almak isterim.	1	2	3	4
3 Cinsel eğitimin insanların cinselliğine, başkalarının haklarına saygı göstermek için gerekli olduğuna inanıyorum.	1	2	3	4
4 Çocuğa erken yaşta cinsel eğitim vermenin onu cinsel istismardan koruyacağını düşünürüm.	1	2	3	4
5 Çocuğuma cinsel eğitim verme sürecimde uzmanlardan (profesyoneller ya da rehber öğretmenler) destek almayı isterim.	1	2	3	4
6 Cinsel eğitimin insanların görüşlerine ve olaylara bakış açlarına saygı göstermek için gerekli olduğuna inanıyorum.	1	2	3	4
7 Çocuğumla ilgili bir cinsel sorun fark ettiğimde uzmana başvururum.	1	2	3	4
8 Okulda çocuklara cinsel eğitim verilmeden önce anne babalara cinsel eğitimin içeriğiyle ilgili bilgi verilmesi beni rahatlatır.	1	2	3	4
9 Cinsel eğitimin ailede başlaması gerektiğini düşünürüm.	1	2	3	4
10 Anne ve babaların çocuklarına cinsel eğitim vermeye istekli olmaları gerektiğini düşünürüm.	1	2	3	4
11 Çocuğumuzun cinsellikle ilgili sorular sorması için fırsat yaratırım.	1	2	3	4
12 Çocuğumuzun cinsel konularla ilgili neler bildiğini öğrenmek için fırsatlar yaratırım.	1	2	3	4
13 Cinsel eğitimle ilgili bilgileri vermek öncelikle ebeveynlerin sorumluluğundadır.	1	2	3	4
14 Ergenliğe kadar olan dönemde çocuğumuzun cinsel eğitiminde rol almak isterim.	1	2	3	4
15 Doğumdan itibaren verilen cinsel eğitimin çocukta olumlu davranışlar geliştirdiğini düşünürüm.	1	2	3	4
16 Çocuğumuzun cinsel konularla ilgili neler bildiğini öğrenmek için soru sormasını beklemem.	1	2	3	4
17 Cinsel eğitimin çocuğun değer yargılarını olumlu yönde geliştirdiğini düşünüyorum.	1	2	3	4
18 Çocuğumuzun cinsel eğitim almasını, cinsellikle ilgili yanlış bilgilerini düzleteceğini düşünürüm.	1	2	3	4
19 Cinsel eğitimin çocuğumuzun gelecekte karşı cinsle kuracağı ilişkileri olumlu yönde etkileyeceğini düşünüyorum.	1	2	3	4
20 Çocuğun yaşına uygun cinsel eğitim verilmesi gerektiğini düşünüyorum.	1	2	3	4
21 Adet görmeden kısa bir zaman önce kız çocuklarının bilgilendirilmesi gerektiğini düşünürüm.	1	2	3	4
22 Cinsel eğitim kapsamında hem kız hem erkek çocuklara bedenini koruma konusunda bilgi verilmesi gerektiğini düşünürüm.	1	2	3	4
23 Çocuğumuzun cinsel gelişimle ilgili sorduğu soruları, doğru olarak ve geçiştirmeden yanıtlamam gerektiğini düşünürüm.	1	2	3	4
24 Cinsel eğitimin çocuğumuzun gelecekte kuracağı arkadaşlık ilişkileri olumlu yönde etkileyeceğini düşünüyorum.	1	2	3	4
25 Çocuğumda fark ettiğim cinsel sorunlarla ilgili uzman desteği almanın önemli olduğunu düşünüyorum.	1	2	3	4
26 Çocuğumuzun cinsellikle ilgili merakını beklenen normal bir durum olduğunu düşünürüm.	1	2	3	4
27 Çocuğumuzun cinsellikle ilgili sorular sormasının onun gelişim sürecinin bir parçası olduğunu düşünürüm.	1	2	3	4
28 Çocuğumuzun cinsel eğitimle ilgili birçok şeyi, ben anlatmadan önce arkadaşlarından öğrenmesinin sakıncalı sonuçlar doğuracağını düşünürüm.	1	2	3	4
29 Çocuğumuzun cinsellikle ilgili merak ettiği şeyleri sorgulamasından hoşlanmam.	1	2	3	4
30 Çocuğumla doğum ve gebelik konularını konuşmaktan hoşlanmam.	1	2	3	4
31 Çocuğumuzun ergenlik dönemine kadar cinsel eğitimle ilgili bilgi edinmesini istemem.	1	2	3	4
32 Çocuğumuzun cinsellikle ilgili sorular sorması beni rahatsız eder.	1	2	3	4
33 Çocuğun cinsel merakını artıracakları düşündüğüm için cinsel eğitimin verilmesini istemem.	1	2	3	4
34 Ebeveynlerin çocuklarının cinsel eğitimlerine katılmasını uygun bulmam.	1	2	3	4
35 Çocuğumuzun erken yaşlarda cinsel eğitim almasını istemem.	1	2	3	4
36 Çocuğumla beden farklılıklarını konuşmaktan hoşlanmam.	1	2	3	4
37 Çocuğumuzun cinsel gelişime yönelik soru sorması beni rahatsız eder.	1	2	3	4
38 Sakıncalı bulduğum için erken yaşlarda çocuğuma cinsel eğitim vermem.	1	2	3	4
39 Çocuğuma cinsel eğitimin karşı cins ebeveyni tarafından verilmesini istemem.	1	2	3	4

EK 3: EBEVEYNLER İÇİN CİNSEL İSTİSMAR FARKINDALIK ÖLÇEĞİ

EBEVEYNLER İÇİN CİNSEL İSTİSMAR FARKINDALIK ÖLÇEĞİ

Aşağıdaki maddeler, ebeveynlerin cinsel istismar konusundaki farkındalık düzeylerini belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Formun doldurulma süresi yaklaşık 10 dakikadır. Okuduğunuz maddedeki ifadeye katılma durumunuza göre Kesinlikle Katılıyorum-Katılmıyorum-Kararsızım-Katılmıyorum-Kesinlikle Katılmıyorum seçeneklerinden birini işaretleyiniz. Lütfen her maddeyi içtenlikle yanıtlayınız. Verdiğiniz yanıtlar sadece araştırma kapsamında kullanılacak olup kesinlikle gizli tutulacaktır.

	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1. Bir çocuk istismara uğradığı ile ilgili hikayeler üretemez.					
2. İstismar vakaları sadece büyük şehirlerde yaşanır.					
3. Anne-babalar çocuklarının cinsel istismara uğraması durumunda hukuki yollara başvurmalıdır.					
4. Sadece kız çocukları istismar edilir.					
5. Eğer çocuğum istismara uğradığını anlatıyorsa onu yargılamadan dinlemem önemlidir.					
6. Cinsel istismar sadece eğitimsiz kişiler tarafından yapılır.					
7. Cinsel istismar sadece gelir düzeyi düşük kişiler tarafından yapılır.					
8. Eğer çocuğum istismara uğramışsa, ona bu durumun onun suçu olmadığına söylemem önemlidir.					
9. İstismara uğrayan çocuklarda uyku düzeninde bozulmalar görülebilir.					
10. Çocukları istismar eden kişilerin aile üyesi olması mümkün değildir.					
11. Çocuğumun istismardan korunabilmesi için ona kimsenin istemediği biçimde dokunamayacağını bilmesi önemlidir.					
12. Anne-babaların, çocuklarının cinsel istismara uğraması durumunda ruh sağlığı desteğine başvurması önemlidir.					
13. İstismara uğrayan çocukların iştahında değişimler görülebilir.					
14. İstismara uğrayan çocukların ders çalışma alışkanlıklarında değişiklikler görülebilir.					
15. İstismara uğrayan çocuklar daha önceden zevk aldıkları aktivitelerden zevk almamaya başlarlar.					
16. Eğer çocuğum istismara uğradığını anlatıyorsa onu dinlerken sakinliğimi korumam gerekir.					
17. Çocukları istismar eden kişiler her zaman yabancıdır.					
18. Anne-babaların, çocuklarının cinsel istismara uğraması durumunda sağlık kontolüne başvurması önemlidir.					
19. Çocuğuma yabancı birisi istemediği birşey yapmaya çalıştığında /yaptığında bunu hemen bana (anne-baba) ya da en yakınındaki güvendiği bir kişiye söyleyerek yardım istemesini öğretmem gerekir.					
20. Çocukları istismar edenler sadece erkeklerdir.					
21. Eğer çocuğum istismara uğradığını anlatıyorsa onu sakin bir ifadeyle dinlemem önemlidir.					
22. Eğer çocuğum istismara uğradığını anlatıyorsa onu kaygılandığını belli etmeden dinlemem önemlidir.					
23. Eğer çocuğum istismara uğradığını anlatıyorsa ona inandığını söylemem gerekir.					

EK 4: CİNSEL EĞİTİME YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ KULLANIM İZİN BELGESİ

SEHNAZ CEYLAN

Kime: @ Miraç Güzin GÜNDOĞDU ANBARPINAR

26.03.2023 Paz 16:47

Merhaba, Ölçeği tez çalışmanızda kullanabilirsiniz. İyi çalışmalar dilerim. Prof. Dr. Şehnaz Ceylan

Gönderen: Miraç Güzin GÜNDOĞDU ANBARPINAR

Gönderildi: 16 Mart 2023 Perşembe 09:27

Kime: SEHNAZ CEYLAN

Konu: Cinsel Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği

Merhaba Şehnaz Hocam,

Ben Psikolog Miraç Güzin GÜNDOĞDU ANBARPINAR. Üsküdar Üniversitesi Bağımlılık ve Adli Bilimler Enstitüsü Adli Bilimler Anabilim Dalı Adli Psikoloji programı yüksek lisans öğrencisiyim. Dr. Öğr. Üyesi Telli İSMAİLOVA ile yürüttüğüm tez çalışmamda geliştirmiş olduğunuz Cinsel Eğitime Yönelik Tutum Ölçeğini kullanmak istiyorum. Kullanım için izniniz olursa ölçeği pdf olarak bana iletebilir misiniz?

Vaktinizi ayırdığınız için şimdiden teşekkür ederim.

Sevgi ve saygılarımla.

Yanıtla

İlet

EK 5: EBEVEYNLER İÇİN CİNSEL İSTİSMAR FARKINDALIK ÖLÇEĞİ KULLANIM İZİN BELGESİ

Bengu Berkmen
Kime: © Miraç Güzin GÜNDOĞDU ANBARPINAR

17.03.2023 Cum 13:17

ölçeği kullanabilirsiniz.
<https://toad.halileksi.net/olcek/ebeveynler-icin-cinsel-istismar-farkindalik-olcegi/>

Asst. Prof. Dr. Bengü Berkmen
Department of Psychology
Cyprus International University

Kimden: "Miraç Güzin GÜNDOĞDU ANBARPINAR"
Kime: "bberkmen"
Gönderilenler: 16 Mart Perşembe 2023 17:08:24
Konu: Ebeveynler İçin Cinsel İstismar Farkındalık Ölçeği

Merhaba Bengü Hocam,

Ben psikolog Miraç Güzin GÜNDOĞDU ANBARPINAR. Üsküdar Üniversitesi Bağımlılık ve Adli Bilimler Enstitüsü Adli Bilimler Anabilim Dalı Adli Psikoloji programı yüksek lisans öğrencisiyim. Dr. Öğr. Üyesi Telli İSMAİLOVA ile yürüttüğüm tez çalışmamda geliştirmiş olduğunuz Ebeveynler İçin Cinsel İstismar Farkındalık Ölçeğini kullanmak istiyorum. Kullanım için izniniz olursa ölçeği pdf olarak bana iletebilir misiniz?

Vaktinizi ayırdığınız için şimdiden teşekkür ederim.

Sevgi ve saygılarımla.

9. ÖZGEÇMİŞ

1. Adı Soyadı : Miraç Güzin ANBARPINAR
2. Unvanı : Psikolog
3. Öğrenim Durumu : Yüksek Lisans

Derece	Alan	Üniversite	Yıl
Lisans	Psikoloji	Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi	2020
Yüksek Lisans	Adli Psikoloji (Adli Bilimler ABD)	Üsküdar Üniversitesi	2023